1. B. Vysheslavtsev. — Etica sublimării ca depășire
moralismul 3
2. A. Karpov.- A. M. Buharev (Arhimandritul Teodor) ... 25
3. R. Pletnev. — Dostoievski și Evanghelia 48
4. S. Troitsky. — De ce sunt închise bisericile în Rusia?.... 69
5. N. Berdyaev. — Est și Vest 97
6. N. Arseniev. — Mișcarea religioasă a tinerilor din Germania
manie .... DAR
7. Cărți noi:!?. Zenkovsky. — Max Pribilla. SJ
Um kirchliche Einheit. 1929 120
G. Florovsky. — Frații Karamazov. (Die Urges tait der Brader
Karamasoff. Dostoiewskis Quellen) 1929... 121
Gerant: Le Vîconte Hetœan de Villiers

Biblioteca „Runivers”

ETICA SUBLIMĂRII

Etica dreptului natural, etica legii universale a binelui (aceasta include etica lui Kant) este cea mai înaltă formă de etică care poate fi concepută înaintea lui Hristos și în afara lui Hristos. Acest lucru este recunoscut de AP. Pavel. El stabilește că evreii, elenii și romanii au în esență aceleași principii ale binelui și răului (la Romani cap. 1 și 2): dacă evreii au Legea lui Moise, atunci „națiunile” au o lege scrisă în inimile, legea naturală; iar legea lui Moise este expresia deplină a legii naturale. Amândoi sunt în egală măsură creditați cu merit dacă fac ceea ce este recunoscut drept bun conform legii lor: „Slavă, cinste și pace oricui face bine, mai întâi evreului, apoi grecului! Căci nu există părtinire față de Dumnezeu.” (Rom. II. 10. i). Amândoi nu trebuie doar să vorbească, ci și să împlinească, nu numai în exterior, ci și în interior să urmeze Legea („în duh”, în inimile lor).

De ce să nu fii mulțumit cu o asemenea dreptate? De ce este nevoie de har și mântuire, de ce este singur Hristos Mântuitorul? Răspunsul este foarte simplu, este dat de Ch. Romani 3: Legea arată că există păcat și interzice păcatul, dar este neputincioasă să lupte împotriva păcatului. Această neputință a legii este evidențiată de secole de experiență istorică: „Cum evreii, așa

h

Grecii sunt toți sub păcat, după cum este scris: nu este niciun drept, nici măcar unul... toți s-au abătut, sunt fără valoare la unul... (Rom. III.9-18) etc. Ce le poate spune săpătorul acestor pervertiți? El poate pronunța doar o judecată despre păcat („căci prin lege este cunoașterea păcatului”), care se transformă în osândă și osândă pentru ei. Aici nu pot exista obiecții, autojustificări, aici „orice gură este oprită și toată lumea se face vinovată înaintea lui Dumnezeu” (Rom. III, 19). Zakop se luptă cu păcatul prin judecată și condamnare, dar nu-l poate face pe cel dintâi nu pe cel dintâi, nu-l poate milă, nu poate ierta, nu poate da „justificare pentru nimic”. Concepte precum pocăința, răscumpărarea, iertarea păcatului se află în afara legii, sunt metalegale. Legea generează în general afecte negative în raport cu cei care încalcă: sete de răzbunare, doar indignare. El arată unde este o crimă și provoacă mânie la această crimă („legea produce mânie, pentru că unde nu este lege, nu este crimă”, Rom. IV, 15). Poate că această furie este doar? Da, poate fi drept, dar totuși este un afect negativ: dacă „nu există un singur neprihănit” și fiecare este lipsit de valoare, dacă întreaga lume este vinovată înaintea lui Dumnezeu, căci

„zăce totul în rău”, atunci mânia legii, mânia dreptății nu pot spune decât: pereat mun-d us, fiat justitia! Aceasta este mânia profeților. El este nobil, este mare, da... dar ultimul din Împărăția lui Dumnezeu este mai mare decât acești mari. Ceea ce mântuiește, ceea ce „dă viață”, este mai mare decât ceea ce distruge și mortifică (cel puțin este corect).
Afectul pozitiv în raport cu pervertitul este ceva nou, nemaiauzit în domeniul legii: legea nu poate iubi

păcătoși, dar Hristos este al meu. El oferă un mod complet diferit de a lupta împotriva răului. Drumul este nou, teribil și paradoxal. Acesta nu este un nou sistem de porunci, interdicții, imperative, norme, acesta nu este o nouă lege, nu este o revoluție a legii, ci o invitație, o chemare („mulți sunt chemați”...) în domeniul iubirii creatoare. , pe tărâmul creativității amoroase concrete. Dragostea nu actioneaza dupa reguli, uneori respecta norma legii, alteori incalca; uneori folosește dreptul, alteori sacrifică dreptul. Numai iubirea poate oferi (nu poruncă!) să întoarcă uneori obrazul către infractor, doar ea poate oferi o nouă modalitate de a lupta împotriva răului: să nu reziste Răului (μη ¿ντίστηναι τω πανεργ).
Această cale, oricât de mult ar fi oferită omenirii, va părea mereu nouă, incredibilă, paradoxală. Și în timpul nostru, poate mai mult ca niciodată, este nou. Cei mai sinceri creștini în raționamentele lor alunecă cel mai adesea pe calea legii. Omenirea modernă este bătrânul Adam, care continuă să îmbătrânească; își acoperă goliciunea cu haina zdrențuită și peticită a legii. Dar doar câțiva drepți s-au îmbrăcat cu Hristos. Ei spun: Creștinismul a devenit decrepit; Nu! Logosul este etern, dar umanitatea creștină este încă foarte tânără; lumea păgână, lumea legii, lumea bătrânului Adam a devenit decrepită.
De aceea, este necesar, în sfârșit, să recunoaștem neputința legii în lupta ei veșnică împotriva răului: nu poate învinge rezistența cărnii, nu poate învinge rezistența păcatului, nu poate mântui și da viață, nu poate justifica pe nimeni . , se spune doar: toți sunt vinovați înaintea lui Dumnezeu. Aici urmează concluzia inevitabilă:

înaintea Lui nici un trup; căci prin lege este cunoașterea păcatului.” (Rom. III.20, Rom. VII.12.13).
Tragedia legii constă în faptul că realizează exact opusul a ceea ce tinde: promite îndreptăţire, dar dă condamnare („nu este nimeni drept, nici unul”); caută pacea, dar dă mânie; cere păzire, dar provoacă încălcare („prevăduind să nu furi, furi. Spunând: să nu săvârșiți adulter, săvârșiți adulter. Dispreţuind idolii, săvârșiți sacrilegiu” Rom. II, 22); în cele din urmă, promite slavă, dar dă dezonoare („Vă lăudați cu Legea, dar călcând legea Îl necinstiți pe Dumnezeu?” Rom. II, 23).
Cei care cred că o dispensare justă a omenirii („justificarea”) este permisă de un sistem de legi drepte, un stat ideal - o monarhie, sau o republică sau comunism (cum credea lumea antică și cum crede umanitatea modernă necreștină).) greșesc; greșesc și cei care vor să aranjeze sufletul omenesc și să-l facă drept, legând voința patimilor cu o plasă de imperative și interdicții morale. Nici îmbunătățirea legilor, nici organizarea autorităților, nici judecata și condamnarea morală constantă (distracția preferată a mulțimii) nu elimină și nici măcar nu reduc cantitatea de rău și crime de-a lungul drumului istoric. Ca și

înainte, „întreaga lume zace în rău” și uneori pare că devine și mai supărat. Tragedia „legii” este că vrea și nu poate, cere și nu împlinește, promite și nu dă (das repeppie-rende Sollen).
De ce legea nu salvează și nu „justifică” omenirea? Ce se întâmplă aici? De ce eșecul legii? Nu este ciudat că a trăi sub lege înseamnă a trăi sub stăpânirea păcatului? (Rom. VI, 4. Compară III, 9-21). Neu-

vrei de la legea păcatului? (Rom. VII, 7), La urma urmei, legea a fost dată pentru a lupta împotriva păcatului, pentru a „îndreptăți” (justificatio) — și deodată: „nici un trup nu va fi îndreptățit prin faptele legii!”. Legea însăși este sfântă „și porunca este sfântă și dreaptă și bună” — și deodată acest „bine îmi devine de moarte”, „prin această bună moarte mi se aduce!” (Rom. VII, 12.13). Aici începe acea dialectică interioară a legii, acea serie de antinomii revelate în lege și seria de decizii pe care An. Pavel la o înălțime filozofică de neatins și pe care nimeni nu a fost încă suficient de înțeles și apreciat.
Prima soluție o găsim în An. Pavel este acesta: păcatul nu este din lege, ci din împotrivirea legii; nu legea este de vină, ci fărădelegea; nu porunca este de vină, ci persoana care o încalcă. Dar de ce o rupe? Motivul constă în rezistența cărnii. Remarcabil capitolul VII la Rom. dă un răspuns la întrebarea de ce legea a eșuat și arată care este rădăcina neputinței legii: legea este neputincioasă pentru că este slăbită de carne. Carnea este sursa răului. Iar legea „spirituală” este sursa bunătății. Dar „carne” este o persoană trupească, este o proprietate a unei persoane (și adesea denotă de către apostolul Pavel și, în general, în Evanghelie - pur și simplu „om”). Astfel se obține soluția: legea este spirituală și bună, dar eu sunt trupesc, vândut păcatului și răului (Rom. VII, 14). Legea este bună, dar omul este rău. Un astfel de moralism nu poate cere decât „mortificarea cărnii” și, în cele din urmă, mortificarea omului. Dacă există răul într-o persoană,
♦) Deci Sam Ap. Pavel în cap. USh, 3 formulează esența și sensul capitolului VII: „cum legea, slăbită de trup, era neputincioasă, Dumnezeu a trimis pe Fiul Său”.

dar tot binele este în lege, atunci: pereat mundus, fiat justifia!
Natura iluzorie a soluției este evidentă. Ea dezvăluie clar o nouă antinomie și mai profundă.
De fapt, sarcina fiecărei religii și a oricărei etici este mântuirea, și nu moartea și condamnarea omului. Întregul sens, întreaga intenție a legii este de a face o persoană dreptă („justifica”, justificare); dacă este neputincios să realizeze acest lucru și nu realizează decât contrariul, atunci își pierde orice sens. O săpătură neputincioasă este ceva comic: o comandă (imperativă) care nu are legătură cu supunerea este contradictorie în interior. O astfel de lege nu merită nici un respect și, de aceea, lăsați-l pe om în pace și lăsați-l să trăiască liber: pereat justiția, vivat mundus!
*
* *
Slăbiciunea legii vine din rezistența cărnii. Dar impotența singură nu este suficientă, există și ceva mai rău în lege. De fapt, rezistența este opoziție la o anumită influență. Nu există „opoziție” dacă nu există „acțiune”: imperativul legii provoacă opoziția unor forțe.

Există în natura umană, aparent, ceva care nu se supune legii, un fel de „spirit de contradicție". Și este direct provocată de interzicerea și comanda legii. Legea are dreptate în ceea ce cere, dar este vinovată prin aceea că, prin forma sa imperativă, evocă spiritul de opoziție și, în consecință, evocă contrariul a ceea ce cere, evocă crima.
Crește o nouă antinomie, o nouă tragedie a legii, o nouă variație a temei dialectice principale („legea binelui" și „legea răului"). La

pentru a vedea toată puterea, toată profunzimea, toată natura paradoxală a acestei dialectici îndrăznețe, este necesar să punem una lângă alta aceste texte uimitoare: *)
„Fără lege, păcatul este mort"
„Înainte trăiam în afara legii, dar când a venit porunca, păcatul a înviat".
„Nu aș fi cunoscut păcatul fără lege, nu mi-aș fi dorit, dacă legea nu ar fi spus: nu vrei".
„Porunca a fost prilejul faptului că păcatul a produs în mine orice dorință."
„Păcatul, luând un pretext din poruncă, m-a amăgit și m-a omorât cu el"...
Astfel, legea atinge rezultatul opus: provoacă un spirit de contradicție, o ispită de a călca, legea este direct o ocazie, un motiv (¿φορμν) pentru păcat; spunând „nu vrei", el strigă o dorință („fruct interzis").
Această proprietate ciudată a legii o face îndoielnică până la ultimele limite. Aceasta o obligă pe Ap. Pavel să spună: Despre ce vorbim? în acest caz, legea este păcat? (Rom. VII, 7) Este legea rea? căci: „Porunca dată pentru viață mi-a slujit până la moarte" (10)!
Nu este legea cauza directă a păcatului? Acest lucru, desigur, nu poate fi; legea nu este cauza păcatului, la fel cum nu este cauza virtuții. Nici crima, nici ascultarea nu rezultă în mod necesar din lege. Nu se poate spune că legea apelează automat sub
*) În ele sunt date în întregime temele lui Nietzsche, Dostoievski și Shestov. Ei au pus problema respingerii moralismului și a afirmării „totul este permis" (și chiar acest aforism îi aparține apostolului Pavel). Dar la ce se opresc Nietzsche și Shestov este pentru Ap. Paul este doar un moment dialectic. Merge din ce în ce mai sus, iar în spatele lui, desigur, Dostoievski.

reparație; dar nici nu se poate spune că provoacă automat o perturbare. Omul nu este tocmai un automat, ci o personalitate liberă.
Între comanda legii și decizia omului se află misterioasa sferă subconștientă a afectelor și nu mai puțin misterioasa sferă conștientă a libertății. Legea doar „motivează", dar nu provoacă cauze. Și opoziția față de lege, de asemenea, doar „motivează", dar nu respinge mecanic legea. De aceea Ap. Pavel nu numește legea cauza, ci doar prilejul, motivul păcatului. Acest lucru nu înlătură responsabilitatea din lege, pentru că este un mare păcat să servești drept „ocazie" pentru păcat.
Dar aceasta ridică întrebarea ultimelor și adevărate surse ale păcatului. Să vorbim despre ultimele surse ale fiecărei acțiuni, bune sau rele; căci din cele de mai sus rezultă clar că legea nu este nici cauza binelui, nici cauza răului.

Poate că legea este potrivită în viața practică pentru cunoașterea a ceea ce este recunoscut drept „crimă” („legea cunoaște păcatul” — ratio cognoscendi a crimei), dar nu coboară niciodată până în profunzimea în care se află ratio essendi a crimei. Această profunzime este irațională pentru el, inaccesibilă, impenetrabilă. Legea este o regulă rațională care apelează la minte, la voința conștientă, dar nu la instinctele și înclinațiile iraționale, inconștiente și subconștiente — acolo: „Văd o altă lege care se opune legii minții mele”. (Rom. VII, 23).
Această lege a confruntării iraționale (irațională, deoarece este opusă și de neînțeles legii minții: „Nu înțeleg ce fac” P. VII, 15) - indică tocmai izvoarele profunde ale păcatului.
io

Legea confruntării iraționale poate avea două forme și are loc, parcă, în două sfere: există o confruntare umană și o confruntare supraumană (diabolică). Confruntarea umană, care stă în centrul atenției Sf. Pavel, există rezistența cărnii, „gândurile trupești”, care nu se supun legii lui Dumnezeu și deci sunt „vrăjmășie împotriva lui Dumnezeu” (Rom. VIII, 7), aceasta este confruntarea „legii păcatului care este în mădularele mele” (Rom. VII, 23), aceasta este rezistența întregii sfere subconștiente a instinctelor și pulsiunilor asociate cu lumea fizico-senzual („gândurile carnale”), care nu se supun voinței și legii conștiente a mintea. Fenomenologia unei astfel de rezistențe, forma în care o trăim, este exprimată de Apostol astfel: „Nu fac ceea ce vreau, ci ceea ce urăsc, fac” ... „dorința de bine este în eu, dar ca să o fac, nu găsesc"...
Iată, într-adevăr, starea tipică de slăbiciune omenească, „vrăjmășia împotriva lui Dumnezeu” omenească, care nu îndrăznește să meargă mai departe, care se exprimă doar în „neputința legii, slăbită de trup” (P. VIII, 3).). Ea constituie centrul atenției pentru Apostol, căci „cei care trăiesc după trup, care se gândesc la lucrurile trupești” constituie majoritatea covârșitoare a neamului omenesc, pentru care, în primul rând, este scrisă orice lege.
Legea conștientă, exprimată sub formă de interdicție și adresată voinței, produce efectul opus datorită contracarării lumii subconștiente. Și această opoziție este cu atât mai puternică, cu atât mai mare este efortul voinței, dorind să împlinească imperativul. Aceasta este calitatea minunată a puterii de voință conștientă în relație cu lumea subconștientă, care
Și

descoperit de cercetătorii moderni ai sferei subconştiente şi formulat ca 1 o i de l'effort converti. Această lege a fost confirmată experimental prin experimente pe care oricine le poate repeta.
Apostolul Pavel cunoștea funcționarea acestei legi și a găsit-o ca „o altă lege care este în mădularele mele și luptă împotriva legii minții mele”. Faptul că a plasat această „confruntare” în membre și în carne nu trebuie să ne încurce. „Carne” în terminologia Ap. Pavel nu înseamnă deloc doar corpul nostru fizic spațial, el cuprinde întreaga natură senzuală-dezirabilă inferioară a omului, care, desigur, este legată de corpul fizic și se află, ca să spunem așa, între „corp” și „ suflet". Astfel, în raport cu întrebarea care ne interesează, „carne” are două sensuri în Ap. Pavel: 1, carne, ca sferă senzual-dezirabilă a subconștientului, aflată în cea mai mare și misterioasă apropiere de corp *) și 2, carne, ca corp, organism studiat de biologie.

O persoană are o astfel de structură de trepte ierarhice conform Ap. Pavel: constă din 1) spiritul, 2) sufletul conștient, 3) sfera subconștientă senzual-doribilă („gânduri carnale”), 4) trup („carne”). Pentru al treilea pas Ap. Pavel nu are un termen special (în Platon - επιθυμία).
Subconștientul este conceptul zilelor noastre. Primul concept al sufletului a fost epuizat de conștiință, de ceea ce se află în câmpul luminos al experienței, care este recunoscut. Atractii subconstiente Ap. Pavel nu a putut numi „suflet”, pentru că sunt instinctive, inconștiente, nu zac în câmpul luminos al conștiinței; el propune să le numească „plo-
♦) Relația de interacțiune, care este nerezolvată chiar și pentru știința modernă.

tew” având în vedere legătura lor cu senzualitatea și organele de simț. Se poate dovedi că „carne” înseamnă aici o treaptă specială, a treia a ființei umane, corespunzătoare „subconștientului”, cu natura ei senzual-dorită, erotic-dură, bâjbâită și ghicită de Freud.
Că „carne” desemnează aici, totuși, sfera psihică, și nu pe cea spațial-corporeală, este evidentă din expresii precum „gândurile carnale” (ρρήημα της σοφκο'ς) ȘI „VIAȚA DUPĂ CARNI”; DAR aceste gânduri” nu sunt gânduri conștiente, căci mintea gândește după terminologia Apostolului (vgü?); nici nu sunt dorinţe conştiente, voinţă conştientă, căci „fac ceea ce nu vreau”. „Gândurile carnale” sunt în întregime opuse minții mele, voinței mele, întregii sfere a conștiinței mele („omul interior”), întregului meu sine conștient (Rom. VII, 15-25), și totuși sunt numite și „gânduri” , uneori „pofta”, și deci, într-un anumit sens, aparțin lumii mentale, se referă la „omul interior”, la același eu al meu (Rom. VII, 25). Nu este clar de unde vin, aceste impulsuri ciudate, aceste erupții din întunericul subteran, contrazicând tot ceea ce recunosc ca fiind bun, ceea ce vreau, ceea ce slujesc cu mintea mea: „Nu înțeleg ce fac. , pentru că nu o fac, ceea ce vreau și ceea ce urăsc, fac.” Ele sunt inexplicabile din sine, inexplicabile din conștiință: „De aceea, nu mai fac asta, ci păcatul care trăiește în mine.” Unde locuieste el? dacă nu în conștiință, așa cum s-a arătat (căci în conștiință găsesc dorința de bine și acordul cu legea : „Vreau să fac binele”), atunci numai sub pragul conștiinței. Forța legii, care nu poate atrage decât mintea și voința conștientă, nu pătrunde acolo, dar acolo se cuibărește „o altă lege care se opune legii minții” (loi de l'effort converti).

Apostolul definește sfera subconștientului, la fel cum eu nu, căci eu sunt pentru el sfera conștiinței; acolo, în subconștient, el plasează legea confruntării și a păcatului. Dar păcatul, într-un fel, încă trăiește „în mine”, nu poate fi aruncat în lumea corporal-spațială, este conectat cu „omul interior”, iar sursa lui este același eu, pentru că este centrul ambelor. constiinta si subconstienta .
Astfel, se dezvăluie necesitatea celui de-al treilea stadiu al ființei umane, pe care Apostolul o numește „carne”, acesta este un stadiu mental, dar nu unul conștient, este o subconștiență.
Biblia, în cunoștințele sale profunde despre „inima” umană, simte prezența a ceea ce psihologia modernă numește subconștient și indică acest tărâm cu propria sa terminologie. Lumea interioară în toată profunzimea ei inepuizabilă („omul interior” al apostolului Pavel) este

cel mai adesea numită „inima” în Vechiul Testament. Și în această lume interioară, departe de orice este clar văzut și recunoscut chiar și de purtătorul ei însuși. În „omul interior” există o sferă misterioasă și secretă, neluminată de propria sa conștiință. „Adânc este inima omului... și cine o poate ști?” Numai Dumnezeu pătrunde „inimile și pântecele”. Termenul repetat constant „inimi și pântece” doar sugerează ceea ce acum se numește subconștient cu natura sa erotică, de dorit din punct de vedere senzual. Însăși expresia „pântec” pare să indice ceea ce se află sub inimă, sub inimă; iar dacă „inima” înseamnă cel mai adesea „conștiință”, atunci „pântec” trebuie să însemne „subconștiență”.

Adevărat, „inima” este irațională nu numai în sensul sferei sale inferioare, care este în contact cu „carne”, ci și în sensul celei superioare, în contact cu

cooperarea cu „spiritul” și fiind organul spiritului; dar, în orice caz, iraționalitatea, profunzimea și abisul ei îmbrățișează atât cele mai înalte experiențe mistice, cât și înclinațiile „uterine” ale subconștientului inferior. *)

Regiunea cea mai interioară a „inimii”, care este „secretul” și următorul. subconștientul și pentru purtătorul său însuși, nu ar trebui să fie deloc ridicat și aproape de Dumnezeu. Din ea pot decurge, în mod neașteptat pentru persoana însăși și inconștient, atât fapte bune, cât și rele:

„Omul bun scoate bine din comoara cea bună a inimii sale, dar omul rău scoate rău din comoara rea a inimii sale” (Luca VI, 45. Mo. XII, 35. Cf. Mp. VII, 21. Mo. XV, 19).

Subconștientul este astfel tărâmul posibilităților infinite din care izvorăsc viciul și virtutea; este materia (în sensul grecesc) care poate lua o formă frumoasă sau urâtă. Acesta este haosul, străvechiul „haos nativ” care „se mișcă” (Tyutchev) sub pragul vieții conștiente, cu normele sale raționale, cu voința ei rezonantă: am văzut că legea este o formă care nu este capabilă să formeze aceasta. materie şi provoacă confruntarea acestui haos.

♦*

♦

Care este mijlocul de a stăpâni forțele subconștiente misterioase ale sufletului? Psihologia modernă a subconștientului, cu teoria ei a psihanalizei și sugestiei, ne arată calea, a cărei autenticitate este confirmată de cele mai mari învățături filozofice și religioase. În lumina acestor învățături, împreună cu asta

♦) Vezi Despre inimă pentru mai multe detalii B. Vysheslavtsev. Inima în mistica creștină și indiană. Presa UMSA, Paris.

tot ceea ce este la modă, zadarnic și nesănătos care se află în doctrina „subconștientului” este aruncat și tot ceea ce este primordial, străvechi și etern, conturat de Platon și Ap, rămâne. Pavel.

Eșecul normei imperative și ciocnirea ei cu legea confruntării iraționale (loi de l'effort converti) ne arată calea. Subconștientul nu se supune unei comenzi directe. Legea face apel la voința rațională și acționează în sfera intelectuală de mijloc, în sfera iluminată de conștiință. Subconștientul îi rămâne închis. Trebuie să fie capabil să pătrundă în subconștient, să ghicească ce se întâmplă în el și să-l

influențeze. Acest lucru este imposibil într-un mod direct și este posibil doar printr-un mod opus al psihanalizei. Aici se află meritul lui Freud și descoperirea sa a naturii erotice a subconștientului. Cu toate acestea, anticiparea ingenioasă și amestecul cu această corecție cea mai semnificativă a lui Freud este doctrina lui Platon despre Eros. Erosul cuprinde infinit mai mult decât libido sexualis, decât chiar dragostea erotică. Acestea sunt rădăcinile și florile sale, dar nu și copacul său atotcuprinzător al vieții.

Necesitatea extinderii conceptului de libido dincolo de sfera sexuală este recunoscută de toți gânditorii semnificativi care au ieșit din Freud. Astfel, Jung înțelege libidoul ca fiind energia psihică de bază, corespunzând în domeniul ființei psihice ceea ce se numește energie în fizică. Baudouin sugerează termenul de potențial afectiv pentru această potență mentală de bază. *) Pentru Adler, această forță motrice a sufletului este setea de putere și dominație. Erosul lui Platon cuprinde toate acestea: înseamnă o funcție esențială și ireductibilă a sufletului, o funcție de străduință, de mers la infinit și diversă în conținut, dar întotdeauna

*) Jung. Wandlungen und Symbole der Libido.

proiectat spre creșterea ființei, spre „valorificarea” acesteia.

Eros este îndrăgostirea de viață, „afectul ființei” (Fichte), o sete de plinătate, o sete de plinătate, o naștere în frumusețe, o sete de viață veșnică (Platon a spus toate acestea); Iar la sfârșitul sfârșitului Erosului există o sete de întruchipare, transformare și înviere, Dumnezeu-COLODICAL LEAR, setea de naștere a Dumnezeului-CHOMELEK, această genă „Nașterea Frumuseții”, setea de pedeapsă. și Vure, care „frumusețea îl va salva pe Mir” (Dostoievski) - și acesta a spus creștinismul, și asta a fost spus pentru că este religia absolut dezirabilă. Și spunea ceea ce a căutat și a prevăzut Platon, căci „nașterea în frumusețe” este, desigur, întrupare și transfigurare.

Dacă este adevărat că subconștientul are o natură erotică, atunci acesta este ceea ce „sublimează” și acestea sunt florile care cresc din adâncurile sale ascunse:

Lumină din întuneric, peste un bloc întunecat, Fețele trandafirilor tăi nu s-ar putea înălța, Dacă rădăcina lor întunecată scufundată n-ar bea în sânul mohorât. (Soloviev).

O astfel de corecție „esențială” a ideii lui Freud poate părea oarecum curioasă, dar este singura consistentă: Freud caută „sublimarea” *) iar Platon dă sublimarea la scară mare. Mișcarea în tendințe a lui Eros ia direcția a ceea ce lui Platon i se pare cel mai „sublim”. Dacă hri

*) T.-e. erecție la cel mai înalt, înălțare, ridicare, înnobilare. Sublimarea este opusul blasfemiei, de care Freud este adesea învinuit, adică. doborând cele înalte, bănuind sacrul. Recepția este interesantă și valoroasă din punct de vedere științific, dar din punct de vedere etic, estetic și religios este adesea complet insuportabilă și interferează cu sublimarea. Toate atacurile asupra lui Freud vin din această parte. Psihanalistul, desigur, va explica poziția atacatorului prin funcția mentală specială de „cenzură”. Dar, ca răspuns la aceasta, poziția lui Freud poate fi caracterizată ca o manie pentru profanarea sexuală, o atitudine foarte răspândită și dăunătoare.

Stanship vede un punct și mai înalt care determină direcția, atunci trebuie să continue sublimarea, pentru că sublimarea nu se oprește

deloc: poți „ridică” doar la ceea ce considerați cea mai mare valoare (le plus sublime).
Toată creativitatea, toată cultura și toată religia este „sublimare”, luând o direcție spre ceea ce este revelat (în „Apocalipsa”) ca fiind cea mai înaltă valoare: „unde este comoara ta, acolo va fi inima ta”, unde este valoarea ta cea mai înaltă, acolo Erosul tău.
Imnul iubirii de Ap. Pavel este expresia Erosului extrem de sublimat*): în asta se transformă setea subconștientă de viață, plinătate și beatitudine.1 Cosmosul iubirii ia naștere din haosul impulsurilor erotice întunecate. Erosul iubirii sexuale permite sublimarea „în Hristos și în Biserică” și este o „mare taină” și sacrament. Mai mult, aici se află centrul misterelor creștine, căci toate simbolurile creștine cresc din Eros: Tată, Fiu, Mamă, frați, Mire, Mireasă.**).
Dacă dragostea, căsătoria, maternitatea, paternitatea ar fi ceva de jos și de disprețuit (cum cred ereziile gnostice), atunci aceste simboluri nu ar putea apărea. Ele conțin un indiciu al posibilității unei sublimări puternice a Erosului: familia este o Biserică mică, iar Biserica este o familie mare. Dacă Erosul ar fi disprețuit în oricare dintre aspectele sale, atunci cum ar putea să se afle Cântarea Cântărilor în canonul cărților sacre?
♦ ♦ ♦
Prin Dionisie Areopagitul, marele întemeietor al misticismului ortodox creștin răsăritean (și în mare măsură occidental)
♦) Aici este un adevărat „Sărbătoare” creștină și Eros creștin, și nu mediocrul „sărbătoare a 10 fecioare” a lui Metodie din Pătara.
*♦) Rozanov nu a acordat suficientă atenție acestui lucru în atacurile sale la adresa creștinismului pentru antierotismul acestuia.

ki și prin strălucitul său discipol și interpret Maximus Mărturisitorul, creștinismul ia în sine învățătura platoniciană despre Eros și îi dă cea mai înaltă desăvârșire. „Ierarhia cerească” a lui Dionysius este un sistem grandios de „sublimare”, ridicarea celor de jos spre superior; iar această erecție se realizează prin puterea lui Eros *) și se termină cu „îndumnezeire”. Creatorul a tot ceea ce există „este Erosul bun și divin”, „Erosul binevoitor al ființei (άγαόο-φγος των οντων φως), preexistent din belșug”. „Eros divin, fără început și fără sfârșit”. Și Hristos este „Eros răstignit”. Dionisie apără „numele divin al lui Eros” prin comparație cu **).
Maxim Mărturisitorul îl urmează pe Dionisie, extinzându-și și aprofundându-și învățătura despre iubire. Pentru el, iubirea este o forță divină care trage și leagă împreună întregul cosmos și fiecare lucru care există în el, mai sus și mai jos. Această putere este Eros ***).Din dragostea Ta
*) Erosul are niveluri ierarhice de înălțime: există Eros fizic, Eros spiritual, Eros spiritual (inteligent), Eros angelic, Eros divin. Și pe toate planurile este încă Eros, una și aceeași forță, și anume: o forță de unire și de legătură. De div. nom. C. IV. § 15.
♦♦) De div. nom. Capac. IV. § 10, § 14, § 12. El spune aici: cinstim numele lui Eros... să nu defăimească numele lui Eros... Mulțimea nu înțelege „sensul simplu al numelui divin al lui Eros” și , în conformitate cu conceptele lor, înțelege iubirea senzuală și trupească, care nu este adevăratul Eros, ci reflectarea ei (είδωλο·/), sau mai bine, căderea de la adevăratul Eros. Prin acest cuvânt, care i se pare gloatei mai grosolane și care este poziționat în Înțelepciunea divină (o referire la Sap. VIII, 2), ea, această gloată, va fi ridicată și

ridicată la înțelegerea Erosului cu adevărat existent. IV. §11 și 12. Aici se exprimă cu toată precizia ideea „sublimării” Erosului.
♦♦*) În urma lui Dionisie, Maxim Mărturisitorul folosește ca echivalent termenii 'έρως și αγάπη („teologii numesc Divinitatea uneori Eros, alteori iubire”...), însă, dând preferință lui Eros: citând „Dumnezeu este iubire (αγάπη).)”, adaugă imediat: înseamnă „dulce și poftă (γλυκασμό? και έπιΘομία – Cant. 5.16), adică. Eros”; Și apoi citează acele locuri în care „Eros” se află în Scriptură (Sap. VIII. 2. Prov. IV.6) Astfel de termeni sunt aleși în mod deliberat, care sunt

autorul naturii a legat-o în unitate cu propriul său Ipostas (în întrupare) pentru a-i „opri neliniștea” și a o aduce la sine. Așa exprimă Maxim Mărturisitorul sublimarea haosului neliniștit al forțelor naturale, iar această sublimare este întruchiparea divinului și îndumnezeirea naturalului.
Pasiunile nu sunt deloc rele în sine, sunt „bune în mâinile fanilor unei vieți bune”. Chiar și astfel de pasiuni precum „pofta”, „voluptuozitatea”, „teama” permit sublimarea: pofta se transformă într-un „impuls rapid al dorinței de binecuvântări divine”; voluptate - „spre beatitudinea și admirația minții cu daruri divine”; frica - în frica de responsabilitate pentru păcat; tristețe – în pocăință.* **)). Viciul este făcut din același material ca și virtutea. Nu există forțe naturale ale sufletului și trupului care ar fi rele în sine, ele devin rele doar atunci când iau o formă specială și anume forma perversiei.
ȘI
exprimă „sublimare”, ridicarea celui mai jos la cel mai înalt (έπ-.Ουμία, πζωηωγ.α) - alegerea justificată a ultimului termen „impur” pentru profan este deosebit de curioasă). Vezi Cap. quinquies Cent. Cent. V 83-90. Migne, t. 90, p. 1383-1387.
*) Filocalia, or. III, p. 258. Martor. si copii. capitole, 116.
**) Παράχίησις - „folosirea pervertită” a forțelor sufletului – aceasta este sursa viciului, spune Maxim; nimic din ceea ce a creat Dumnezeu nu este rău. Aceeași έπιόυμία (poftă, libido în limba freudiană) poate lua forma voluptății, sau, dimpotrivă, forma castității, a iubirii, a Erosului divin. „Nu mâncarea este rea, ci lăcomia; nu nașterea de copii, ci curvia; nu bani, ci avariția; nu slava, ci deşertăciunea. Nimic nu este rău în lucruri, ci o folosire prost pervertită a lor, care se întâmplă pentru că minții nu-i pasă de cultivarea (γεωργία, agricultura) naturii. Dechar. Cent. III, 3, 4, 5. Migne vol. 90 p. 1018 urm. mier iv. 71,98.

tot haosul lumii subconștiente are nevoie de o astfel de formă. Ce este dacă nu poate fi forma de drept?
*
* *
Aici este necesar să spunem deodată ceva esenţial, cel mai esenţial, poate, în etica harului, ceea ce anticipează sfârşitul şi desăvârşirea lui:
Restaurarea formei inițial divine și aspirantă în om este restaurarea „Imaginei și Asemănării” lui Dumnezeu; iar puterea care cuprinde această imagine este imaginația. Dar nu ne-am putea imagina vreo „chip a lui Dumnezeu” dacă nu ar exista faptul întrupării lui Dumnezeu, dacă chipul lui Hristos nu ar fi stat înaintea noastră. *) Imaginația necesită o imagine întruchipată; mai mult decât atât, imaginația este

întruchiparea. Își întruchipează întotdeauna imaginile, le îmbracă cu carne și oase.
Ne întâlnim aici cu o forță complet nouă, cu imaginație. Este necesar să înțelegem esența sa psihologică, semnificația sa metafizică, etică și mistică. Norma rațional-imperativă a legii se referă întotdeauna la conștiință, la voința conștientă, și nu știe să se descurce cu subconștientul, care nu i se supune și i se opune. Imaginația, dimpotrivă, are un dar deosebit de a pătrunde inovația în subconștient, o afinitate organică deosebită cu Erosul. Și asta pentru că subconștientul este acea cheie subterană din care bate fluxul fanteziei și, în același timp, acel bazin întunecat, în care imaginile strălucitoare cad din nou pentru a trăi acolo și se mișcă în adâncimi inaccesibile. Subconștientul se hrănește cu
*) Cine M-a văzut pe Mine L-a văzut pe Tatăl.

vremuri de imaginație și le hrănește. Subconștientul „amoțește” parcă și vede vise pe care nu le „consumă”. Uneori, aceste vise sunt condensate la gradul de formațiuni frumoase” ale artei*), sau nebunie de viață; uneori înapoi, în viață, sau în artă, imaginile percepute trăiesc în subconștient și produc efectul lor invizibil nociv sau benefic.Freud, în interpretarea viselor și în psihanaliza sa, arată cum să caute imagini dăunătoare în subconștient și cum să le extragă de acolo. école de Nancy, cu noua sa teorie a sugestiei, arată cum să introducă imagini valoroase în subconștient potrivite pentru formare și sublimare.
Pentru a cântări puterea relativă a voinței conștiente și a imaginației, trebuie să reflectăm la cuvântul sever al lui Coue: în toate cazurile de conflict între voință și imaginație, imaginația învinge întotdeauna fără excepție! Dar legea face întotdeauna apel la voința conștientă și, prin urmare, poate fi întotdeauna învinsă de ispitele imaginației atunci când vine vorba de subjugarea subconștientului, captarea Erosului.
Subconștientul se supune doar imaginației, dar norma nu poate fi imaginată, nu are imagine, poate fi doar gândită. Nu există Eros al legii, iar Kant știa asta: nu se poate iubi legea, se poate doar „respecta” legea; nu poți iubi decât o imagine concretă, iar dacă o idee, un ideal, atunci doar întruchipat într-o persoană vie.**)
*) „Obiecte minunate mi-au băut și sufletul meu
Le-am păstrat imaginea secretă...
După aceea, muza i-a reînviat ”(Pușkin).
**) Nu există dragoste pentru bine ca idee abstractă, căci se poate iubi și ura doar o ființă vie, concretă. Scheler a subliniat pe bună dreptate acest lucru: da. numit „dragostea de bine” este fariseismul, ura morală față de păcătoși, chiar ura față de lume. Wesen und Formen dir Sympathie 1923. Bonn. Grundverte der Liebe und die "Liebe zutr Guten". 187 și urm.

Chiar și Erosul lui Platon, Eros filosofic prin excelență, aspirând la lumea ideilor *), chiar și el prevestește și prezice calea întrupării: are puțină dragoste pentru o idee, „dragoste pentru înțelepciune” (φιλοσοφία), are nevoie de dragoste pentru o idee. imagine concretă, pentru o întruchipare vie a înțelepciunii. Platon i-a dat lui Socrate plinătatea vie a Erosului său, soarta lui Socrate a devenit „drama

vieții lui Platon” (Vl. Solovyov), împreună cu el trăiește, moare și învie.
Singurul și paradoxal fapt pentru lumea antică: cel mai mare filosof și artist din toate timpurile și-a ascuns paternitatea, a refuzat cea mai înaltă onoare și glorie, și-a transferat tot ce e mai bun în imaginea unui „profesor”, imaginat și întruchipat în ea; și împreună cu asta - ea în sine. Numai Socrate vorbește, Platon nu participă la „dialoguri”, Platon nu. Și dacă odată vorbește despre autorul său, atunci doar următoarele cuvinte uimitoare: „da și nu, și nu a fost Platon, ci doar Socrate, care a devenit din nou tânăr și frumos!”
Aici nu există falsă modestie sau smerenie (care, de altfel, era necunoscută lumii antice), aici este întruchiparea deplină a lui Socrate în sufletul lui Platon și transformarea acestui suflet cu ajutorul acestei imagini. Exact la fel ca AP. Paul:
„Nu eu trăiesc, ci Hristos trăiește în mine!”
*) Pentru Platon, se poate iubi o idee și, mai ales, „ideea de bine”, dar numai pentru că ideile pentru el nu sunt concepte abstracte, umbre palide ale realității, ci, dimpotrivă, prototipuri vii și, mai presus de toate, imagini. Însuși cuvântul „idee” și „eidos” înseamnă „vedere” și „imagine”, adică. viziune contemplativă intuitivă. Ideea de bine pentru Platon este imaginea centrală a soarelui lumii, o imagine de neînțeles și doar exprimabilă simbolic, cu alte cuvinte: imaginea lui Dumnezeu. Aceasta nu este o regulă morală care nu poate fi iubită, ci o divinitate misterioasă vie care poate fi iubită cel mai mult. Așa l-a înțeles Plotin pe Platon.

Numai imaginea valorii și sfințeniei întruchipate vie cucerește și „captivează” toate puterile sufletului. Cea mai înaltă sublimare este sublimarea Erosului cu ajutorul imaginației. De aceea imaginea lui Socrate în Academie și în școlile socratice a jucat același rol „sublimator” ca imaginea lui Hristos printre creștini. *)
B. Vysheslavtsev.
*) Asemănarea acestor două imagini este izbitoare, și mai presus de toate în asemănarea soartei tragice, dar și diferența este izbitoare: una este întruchiparea înțelepciunii, cealaltă întruchiparea Înțelepciunii. Înțelepciunea este mai mare și mai deplină decât înțelepciunea. Socrate este întruchiparea înțelepciunii umane, căutând, neștiind, Yiros dialectic, stând afară, la ușă, în expresia minunată a lui Lotin). Hristos este întruparea Logosului divin, este chiar lucrul pe care Socrate îl caută, pe care l-a prevăzut, „ca într-o oglindă, ca în ghicire”, sfântul sfintelor, unde acest „Eros stând afară, la uşă”.
” bate. Socrate (și Platon) este o înțelepciune incompletă, conștientă și care își afirmă incompletitudinea (οἶδα ¿τ; οὐκ οἶδα) - Hristos este „plinătatea”.

A. M. Buharev
(Arhimandritul Teodor)
(Sfârşit)
Schimbarea în calea vieții lui Buharev nu este rezultatul unei crize interne, nu este asociată cu vreo viziune de rupere asupra lumii, ci, dimpotrivă, un act cauzat de condiții externe și motivat de întreaga viziune asupra lumii a pr. Theodora, actul eroic de spovedanie.
I-a scris lui Lyubimova: „În mijlocul monahismului, au început să mă constrângă să slujesc cuvântului lui Dumnezeu; Nu am nevoie de un

asemenea monahism, pentru că am mers la monahism de dragul cuvântului adevărului lui Dumnezeu. Ei nu vor să țină seama de învățătura conform căreia, atât în lucrurile pământești, cât și în cele lumești, trebuie să slujim Domnului – că preoția ne-a fost dată pentru a sluji tocmai pentru ca toți să fie din punct de vedere spiritual regi și preoți ai lui Dumnezeu și Tatălui; bine, deci este necesar să ne ocupăm de această chestiune, pentru ca, ajuns în rândurile laicilor, să fim credincioși harului preoției împărătești, la care sunt chemați toți. Dar nu vreau să merg, nici măcar în gândurile mele interioare, împotriva ierarhiei ortodoxe, adică să o învinuiesc, ci să mă îndrept: pentru că mă duc cu rușinea să fiu dezbrăcat, sub epitemul Bisericii. , de parcă eu însumi sunt vinovat. În același timp, este greu să menții un sentiment de iubire sinceră față de cei care jignesc, este greu să menții o uniune cordială cu cei care sunt în război, mai ales cu cei care nu corectează pe bună dreptate cuvântul.

Adevărul lui Dumnezeu: tocmai pentru acest lucru iau mâna soției mele - o asistentă care îmi înțelege munca, simpatizează și este gata să-mi ajute lucrarea în Domnul. Dar ei sunt ispititi de aceasta; Ce? În raport cu mine, ei au început chiar mai devreme să fie ispititi de adevărul pe care l-am revelat, că Hristos a murit pentru toți. Când au început să fie ispitiți de Crucea lui Hristos, atunci nu este nimic de făcut cu astfel de oameni - să fie ispititi de dorința mea de a participa la acea cruce a iubirii lui Hristos pentru noi, că de dragul nostru S-a coborât din cerul. mănăstire nu numai egală cu îngerii și cu toți sfinții îngeri și și-a ales o mireasă pentru sine - Biserica noastră, oamenii păcătoși, arătându-se în lume ca El însuși vinovat de vina întregii lumi străine de El: El a împlinit mântuirea noastră. , și vreau să fiu mântuit doar prin asimilarea lui Hristos Mântuitorul lumii, prin comunicarea cu spiritul filantropiei Sale... Eu, în împrejurările mele reale, nu mă întristesc mai mult decât durerile mele obișnuite. De ce să te întristezi. Doamne, miluiește! Nu mă duc de la Domnul, ci cu Domnul și către Domnul.”
Buharev susține că, părăsind monahismul pentru lume și căsătorindu-se, urmează calea coborârii lui Hristos pe pământul păcătos; el este gata să participe la suferințele lui Hristos și să poarte poverile omenirii, să-i dezvăluie adevărata sa natură, spunându-i un „cuvânt nou”; el însuși vrea să fie credincios acelui har al preoției împărătești la care a chemat popor: dar voi sunteți o generație aleasă, o preoție împărătească, un popor sfânt, un popor luat de bun, pentru a vesti desăvârșirile Celui ce a chemat. tu din întuneric în lumina Sa minunată (I Petru. Şi, 9). Sarcina ierarhiei bisericești este de a aduce în acțiune harul universal al preoției împărătești în toți oamenii creștinismului ortodox, pentru ca toți să fie Regi și Preoți ai lui Dumnezeu.

iar Tatăl (Apoc. I, 6), adică. „pentru ca fiecare, la locul lui, să slujească spiritual în Hristos înaintea Însuși Tatăl Ceresc, oferindu-I cu Duhul Sfânt jertfele gândurilor, sentimentelor, faptelor, căutărilor, relațiilor sale – prin aranjarea tuturor acestora după Hristos. , Fiul iubit al lui Dumnezeu” (slujire continuă a lui Dumnezeu) . Poporul creștin să intre în rânduiala economiei bisericești și în diferite grade de har-scăldare a ordinii naționale poate fi considerat ca ierarhia lui Hristos, intrând în trupul Bisericii, „în

puterea cu adevărat plină de har a Domnului, sub care iar pe pământ, în rânduieli pământești, îl caută pe Tatăl Ceresc, ca în ceruri”. Din această cauză, Konstantin Vel. s-a autointitulat „episcop în treburile celor mai înalte”. În ierarhia pământească, atât spirituală cât și laică, Episcopul și Preotul însuși ceresc în veci, aduce pe toți și totul la Tatăl prin Duhul Sfânt, de aceea ierarhia bisericească clerică, pentru a-și îndeplini sarcina, comoara preoției sale, trebuie să adere la Hristos – Episcopul și Preotul veșnic, slujind ca un instrument al harului Său prin săvârșirea sacramentului și a preoției Cuvântului lui Dumnezeu. Preoția împărătească realizată este renașterea organică a împărăției lumii în împărăția Domnului nostru Isus Hristos, mântuirea Sa a lumii.
În înțelegerea monahismului, pr. Teodora este dominată nu de momentul tăgăduirii ascetice a lumii, zăcând în rău și chilia stând înaintea Fației lui Dumnezeu, ci, dimpotrivă, momentul slujirii lumii, ale căror păcate, Hristos, Mielul, poartă asupra ta mântuirea lumii; mântuirea lui personală. Teodor realizează „prin asimilarea cu sine pe Hristos, Mântuitorul lumii, comunicând spiritului filantropiei Sale”, adică. prin serviciul adus lumii. Lume

va fi mântuit dacă se va întoarce la Hristos; aceasta trebuie să-i fie arătată prin caracterul sacral al cuvântului lui Dumnezeu. Arhimadritul Teodor își sacrifică monahismul de dragul propriei sale mântuiri. „Am intrat în monahism”, scrie el, pentru a aparține în inima mea unui singur Domn (legământul fecioriei), să fiu condus de un singur Domn (legământul de ascultare) și să mă folosesc doar de Domnul (legământul de neposedare).). Chiar și acum, urmând același cuvânt al lui Hristos, sunt în stare să țin și să acomodez, merg pe un drum nou cu același, astfel încât să-mi pese doar de Domnul și să-mi placă numai Domnului. Da, lucrez cu Dumnezeu!” Așezându-și rangul, el iese din „falsa relație de monahism” care îl constrânge în slujirea cuvântului lui Dumnezeu, dar păstrează ceea ce a intrat în monahism: preoția cuvântului lui Dumnezeu, prin care este adusă lumea. lui Hristos. El crede că, și în căsătorie, urmează calea lui Hristos, care și-a ales pentru Sine mireasa-Biserica.
În judecata sa asupra căsătoriei, pr. Teodor pornește, din nou, din poziția generală a învățăturii sale „noi, în egală măsură fecioare și soți, trebuie să aparținem complet și neîmpărțit Mântuitorului și Domnului nostru”. Fecioara, „având mirele sufletului său pe Domnul Isus”, „care s-a făcut om și a murit pentru toți oamenii”, „îi îmbrățișează pe toți și pe toți cu dragostea lui Hristos, potrivit căreia Hristos S-a făcut om și a murit pentru toți”. Soțul sau. iar soția merge la Hristos „cu ajutorul reflectării prietenului Său într-un prieten – în soț, ca exprimând conducerea lui Hristos, iar în soție, ca reprezentând trupul lui Hristos sau Biserica care trăiește prin Hristos”. În general, conform învățăturilor pr. Teodora, pământesc este o icoană a cerului, iar prin pământesc trebuie să existe o urcare la ceresc, în virtutea răscumpărării lui Hristos. Deci, deși păcatul a intrat în lume printr-o femeie,

dar, din moment ce „Preasfânta Maica Domnului a plătit din belșug datoria Evei, pentru toate timpurile trecute, prezente și viitoare”, o femeie dintr-un instrument de seducție devine un instrument de har, dacă în ea, ca într-o icoană vie, uită-te la cea mai primitivă „căci

această apariție sedusă Eva va fi înlocuită într-o femeie sau o fată de trăsăturile noii adevărate Eve (viață) - Mama adevăratei Lumini. Într-o căsătorie binecuvântată de Biserică există un moment de răscumpărare, la fel cum în botez există o unire cu inițiatorul Hristos Dumnezeu Cuvântul. Harul sacramentului căsătoriei, ca orice har, nu trebuie acceptat în mod direct, ci trebuie realizat prin convertirea la Hristos și biruința în Hristos Mielul, care a purtat păcatele lumii, întunericul păcătos al iubirii sexuale. Prin urmare, căsătoria este calea spre mântuire. El este binecuvântat de Biserică, pentru că este o unire reflectată în mod tainic a lui Hristos și a Bisericii, o unire care este toată iubire, „iubire care-L mută pe Domnul să coboare la nivelul miresei sale prin acceptarea însăși naturii umanității. sau Biserica mântuită de El, la viață pe pământ cot la cot și împreună cu alți oameni, la moarte pentru ei, spre împlinirea celor care primesc de la ei plinătatea vieții Sale dumnezeiești. – Adevărul și harul ei, care au strălucit biruitor în El în Învierea Sa și s-au revărsat în om în puterea Duhului Sfânt – este dragostea, care mută Biserica la participarea interioară la Hristos, în viața, suferința, moartea și învierea Sa, la inspirație, iluminare și guvernare în toate lucrurile prin Hristos Însuși și numai prin El.” Perfecțiunea acestei iubiri trebuie să se reflecte în căsătoria umană – în libertatea ei, pentru că „unirea lui Hristos cu Biserica este libertatea cea mai înaltă de ambele părți” (libertatea în adevăr), în inseparabilitatea ei, în unitate.

poligamie și monogamie; dacă iubirea dintre soț și soție s-a sărăcit, atunci „punând esența tainică a căsătoriei în harul reflectării unirii lui Hristos cu Biserica, soții sunt lăsați să umple pe cei dispăruți și epuizați din izvorul deschis al iubirii infinite care leagă Domnul Însuși și Biserica reciproc; iar când dragostea unuia dintre soți pentru un nesoț este trezită, isprava se dezvăluie pentru a apăra harul căsătoriei cu fidelitatea martirică, care va fi încununată cu o coroană dătătoare de viață a iubirii martirice pentru Hristos și harul Său.
Coborând în lume pentru a împlini preoția împărătească, Buharev a trebuit să se căsătorească pentru a lua mâna unui asistent care să termine calea în Hristos, calea care reflectă câmpul pământesc al lui Hristos și unirea Sa cu Biserica.
Buharev s-a jertfit lumii, dar nu a reușit să trezească în oameni „o mișcare vie dăruită lor prin sacramentele harului lui Dumnezeu”; cu credință și iubire inspirate, propovăduirea lui nu a biruit nesimțirea omenească, nu a dezvăluit oamenilor cu toată limpede că în fiecare mișcare a aerului, în fiecare spion și fir de iarbă, gândul atotputernicului nostru Tată Ceresc, exprimat în ei, a fost realizat tocmai de Fiul Său iubit și impregnat cu Duhul Său Mângâietor - gândirea în Hristos nu ne este inaccesibilă, trupească și păcătoasă.”
Toate eforturile lui au avut ca scop să facă omenirea să vadă clar: „Afirmăm, scrie el, atât imuabilitatea legilor minții umane și realitatea vie a lumii, cât și o asemenea legătură între spiritul rațional al ființei umane și lumea, că prin minte lumea este adusă la lumină cu precizie, legile lumii înseși inconștiente în sine, devin adevăruri strălucitoare, iar mintea

spiritul nostru, stăpânind secretul lumii, devine adevăratul ei stăpân, stăpân în ea; dar gândirea abstractă a ființei nu poate fi pusă la baza

cunoașterii, deci ființa însăși este un obiect al cunoașterii, „pentru că mintea, care, potrivit legilor sale, a redus întregul tărâm al ființei într-o astfel de unitate și comunitate (ființă).) – mintea cu propriile sale legi este ea însăși subiectul acelei întrebări la care ar trebui să răspundem. Pentru că legătura dintre rațiune și realitatea exterioară este misterul pe care trebuie să-l pătrundem. Într-un cuvânt, atât „realitatea vie a tot ceea ce există”, cât și „legile rațiunii” și „inseparabilitatea legăturii dintre gândire și realitate” sunt doar premise ipotetice pentru cunoaștere; dar, în virtutea dispensației lui Hristos, ele sunt, în plus, „realități și, ca atare, trebuie să fie revelate cunoașterii umane în lumina adevărului lui Hristos, „prin contactul conștient de lumină al spiritului uman cu temelia sa vie”.
O persoană care nu a văzut încă lumina, care nu a pus încă adevărul lui Hristos ca temelie a cunoașterii, este mișcată doar de un sentiment visător al adevărului: „doar uneori, în spiritul tău, vei simți un șuvoi viu de lumină, fulgerător. precum cea mai mică scânteie sau chiar reflectarea ei și de parcă și-ar aminti cineva , în care acest spirit a fost afirmat deschis, va fi amintită legătura noastră vie cu realitatea, iar aceasta din urmă va fi luminată de ceva deosebit de frumos. Această iluminare visătoare inspiră fantezia tinerească - prima senzație a misterului lumii - și poezia, și arta și cunoașterea însăși, nu numai printre creștini, ci și printre necredincioși și păgâni - ca reamintire sau premoniție a contactului spiritului uman cu temelia sa vie.

Dar, „luând ca punct de plecare numai aceste pâlpâiri nedefinite sau orice lege inițială a minții, nicio filosofie nu poate ajunge la adevăruri complet ferme și strălucitoare care să rezolve problema misterului ființei”. Ceea ce este nevoie este un act de perspicacitate a omului, convertirea lui completă la temelia sa vie – Hristos.
Într-una dintre scrisorile sale către Lavrsky, Bukharev scrie: „Căutați o explicație a ideilor în cuvintele despre Dumnezeu Cuvântul: fiți adevărata lumină, luminând fiecare persoană care vine pe lume, dar nu lăsați nici măcar o umbră de violență spirituală care va suprima gândirea prin sclavie și nu va duce la adevărata lumină”. În Hristos Dumnezeu-omul, Adevărul eliberator, antinomiile cunoașterii sunt rezolvate. Garanția corectitudinii gândirii după legile logicii nu poate fi căutată nici în universalitatea și necesitatea anumitor forme de gândire la fiecare persoană sănătoasă la minte - deoarece aceasta se aplică prevederilor logicii însăși, pentru care se caută o garanție, dar trebuie să-l căutăm în simțirea și conștiința interioară a adevărului, precum conștiința care mărturisește spiritul nostru, dacă gândirea suportă anumite legi și forme. Dar nu se poate spune pur și simplu „a crede” și să atârne cauza adevărului de o credință neîntemeiată, nesusținută. Întrebarea se rezolvă astfel: „există o Credință adevărată, care a prezentat și prezintă tot felul de garanții ale adevărului ei, atât în raport cu lumea noastră interioară, cât și în raport cu lumea exterioară, reînnoind sau recreând prima (milioane a celor care sunt mântuiți și experiența interioară a credincioșilor sunt dovada acestui lucru) și mișcarea puternică și dezvăluirea de ceilalți (minunile și până acum neîncetat în Biserică arată acest lucru). Această Credință este cea care dezvăluie că tot ceea ce există și este posibil (în consecință, atât natura, cât și legile gândirii) este condiționat -

prin voința, gândul și puterea Tatălui Etern, acționând de către Fiul în Duhul Sfânt - că în special omul a fost așezat în interiorul, plin de har în Duhul Sfânt. Conformitate spirituală și comuniune cu Fiul manifestând Tatăl - că, ca urmare a încălcării acestei conformări, o persoană a căzut în întuneric și amurg real în materie de adevăr, dar încă percepe, - în vârf, ca să spunem așa, de spiritul lui, pâlpâirea acestei Lumini, luminând fiecare viitor din mine, care constituie esența ideilor noastre și baza conștiinței noastre interioare și a simțului adevărului. Cunoașterea subiectivă devine obiectivă prin comuniunea omului cu Hristos, adevărata Lumină. La baza cunoașterii se află un act de credință, dar nu credința în existența unui obiect, insuficient pentru a scoate o persoană din cercul senzațiilor visătoare ale adevărului, ci „adevărata credință” – în Dumnezeu Cuvântul.
Calea către adevăr este deschisă omului prin Întrupare. „Pentru a ne deschide accesibilitatea plină de har către Dumnezeu, să fim plini de plinătatea lui Dumnezeu (Efes. III, 19) atât în inimile noastre, cât și în gândurile noastre, Dumnezeu Însuși a luat într-un singur Cuvântul Unului Născut. unirea cu Sine însuși, în unitatea „Eului” său, natura noastră umană cu conștiința, inima și gândirea... Hristos, ca a crescut în omenire în înțelepciune (Luca II, 52), prin gândirea și cunoașterea sa revelate în umanitatea sa. conștiința din propriul său „eu” Dumnezeu-uman, întreaga lume a gândirii și cunoașterii sculptată... Esențialitatea (dar) a tot ceea ce poate fi conceput și cunoscut este îndreptățită în Sine, care poartă fiecare verb al puterii Sale (Evr. I, 1) și, prin urmare, s-a dovedit că, ca zona interioară a conștiinței Sale de sine Dumnezeu-umane (ființa Sa subiectivă atotcuprinzătoare), la fel este și realitatea exterioară a tot ceea ce poate fi conceput și cognoscibil, luat în considerare.
s zz
Biblioteca „Runivers”
fundamentul și esența ei (obiectivele ființei), convergeau cu El în gândirea Dumnezeu-om, într-o minunată unitate și identitate.
Deci, calea cunoașterii omului atât a propriei sale naturi, cât și a secretelor lumii este calea cunoașterii lui Dumnezeu, pentru că totul, chiar și cel mai neînsemnat, exprimă gândul creator al lui Dumnezeu Cuvântul - tot ce a fost și fără El nu era nimic. mai repede (Ioan I, 3) și, în același timp, Dumnezeu Cuvântul este adevărata lumină, luminând pe fiecare om care vine în lume, adică Hristos este temelia vie atât a lumii cunoscute, cât și a naturii umane cunoscătoare.
Această cale este calea devenirii.
Adevărata ființă este revelată omului prin jertfa lui Hristos de către Miel: „El, fiind el însuși adevăr și viață, a luat asupra Sa păcatele lumii și s-a pogorât în întunericul morții, astfel încât chiar și în abisul păcatului din întunericul lui. moartea însăși El ar străluci cu lumina vieții și adevărului Său.” Jertfa de miel a lui Hristos este cea mai mare manifestare a iubirii divine, o revelație în Fiul iubirii Tatălui în puterea Duhului Sfânt, care purcede de la Tatăl și se odihnește în Fiul. Această iubire unește credincioșii într-un singur trup al lui Hristos - Biserica.
Semnificația pe care Buharev a acordat-o jertfei lui Hristos a Mielului este clarificată în învățătura sa despre calea istorică a omenirii. La crearea omului și a lumii, gândul creator al lui Dumnezeu s-a reflectat în toată creația; primul om a fost „o suflare vie din gura lui Dumnezeu”, un membru al trupului lui Hristos (Efes. V, 30); în cuplul

uman s-a realizat misterul căsătoriei în Hristos și în Biserică; în cele din urmă, „întregul univers a deschis noi căi diverse spre comuniunea cea mai deplină cu Unul Născut și izvoare către cea mai abundentă umplere a Duhului harului”. Prin urmare, Mântuitorul a locuit în creatura vizibilă

— șarpele și ispita s-au întâmplat prin mâncarea senzuală a fructelor vizibile ale pomului.
În cădere, natura umană a fost deformată, smulsă de Dumnezeu, ca mlădița dintr-o viță de vie — dar nu s-a ofilit, pentru că nu a fost aruncată, ci sădită într-un vas cu apă: misterul mântuirii a fost revelat de Dumnezeu și asimilat. de către om prin credinţă, „pe baza sau în condiţii rămăşiţe ale receptivităţii umane originare şi inteligibilităţii cu cele dumnezeieşti şi spirituale, audibile în cel mai vizibil şi lumesc, vol. e. Omul Vechiului Testament a perceput harul nu direct, ci prin intermediul imaginilor senzuale în care era afișat. Numai cei aleși, păstrând amintirea vieții edenice, când oamenii au auzit glasul Domnului umblând în paradis, puteau percepe Bobotează imediat. Faptul comuniunii omului cu Dumnezeu din Vechiul Testament confirmă că Duhul lui Dumnezeu nu l-a părăsit pe om: atâta timp cât suflarea mea este în mine și Duhul lui Dumnezeu în nări gura mea nu va spune minciuni, spune Iov (Iov XXVII). , 3). Puterea Duhului s-a manifestat în conducătorii lui Israel și în profeți (Num. XI: 16...) în însăși darul contemplării esențelor spirituale, în imaginile vizibilului și, invers, în transformarea în imagini ale realităţilor spirituale (Ex. XXXI: 1-7). Dragostea mântuitoare a lui Dumnezeu condescende slăbiciunii omenești, în legislația lui Moise aranjează „o viață de Dumnezeu dreptă și ocrotește pe poporul ales să nu umble după zeii păgânilor; „pentru păstrarea comorilor mântuirii universale până la descoperirea acestor comori spirituale în toată plinătatea lor și în esența așteptată a harului, adică până la venirea în lume a Mântuitorului făgăduit — Mesia”.
Dar pervertit de căderea omului

Natura cerească se luptă cu Duhul. Omul se îndepărtează de Dumnezeu, - după cădere - uciderea lui Abel de către Cain; construirea Turnului Babel (și oamenii erau împărțiți în funcție de limbile și triburile lor), cerând un rege pentru ei; în sfârşit — mersul după alţi zei şi descompunerea iudaismului. În lumea păgână - despotismul răsăritean; închinarea conducătorului lumii care ucide oameni - Zeus (amintirea fericirii Edenului a fost păstrată în mitul lui Prometeu, care a furat focul lui Zeus); divinizarea lumii senzuale; în cele din urmă, îndumnezeirea mândră a împăratului roman (Dominus Deus). Conștiința umană întunecată de cădere nu înțelege că Dumnezeu este un Duh, deși Moise a spus: „Țineți tare în sufletele voastre că nu ați văzut nicio imagine în ziua când Domnul v-a vorbit la Horeb din mijlocul focului. - și ca să nu te strică și ei nu și-au făcut statui înfățișând vreun idol (Ex. IV, 15-19). „Semnificația spirituală” a simbolurilor este ascunsă treptat, elementele lumii devin slabe și subțiri (Gal. IV, 9). În chiar zelul pentru îngroparea lui Dumnezeu, prevalează „zelul nerezonabil și slujitor pentru o singură literă a legii și profeții, cu uitarea spiritului și puterii lor dătătoare de viață, cu o teamă involuntară de execuții pentru infidelitate”; iar păcatul devine din ce în ce mai

păcătos, bun (și anume chiar revelația Vechiului Testament) provocând moartea (Rom. VII, 3). Plinătatea timpului se apropie de sfârșit. Numai aleșii și-au dat seama de puterea legământului - că Domnul, asumându-și dușmănia dintre semințele femeii și sămânța șarpelui (Gen. VII: 3-5), i-a dat omului promisiunea biruinței și a întoarcerii la sânul lui. Dragostea lui Dumnezeu: el va șterge capul aceluia... Adam, după ce a auzit verdictul asupra lui însuși și asupra generației sale: pământul este și tu vei pleca pe pământ, a pus numele soției sale

viața, iar Eva, chiar mai vie decât soțul ei, a simțit învierea din moartea vieții adevărate: după ce a zămislit, naște un fiu și îi numește Sith, zicând: căci Dumnezeu îmi mai ridică o sămânță în locul lui Abel la bi Cain. . Patriarhii din curtea lui Dumnezeu, în chiar răul nașterii, sub greutatea blestemului, au auzit glasul Iubirii care vine: aceasta ne va odihni de faptele noastre și de întristarea mâinilor noastre și de pământ. , la sud blestemat de Domnul (Gen. U, 29). Hristos a fost acceptat de către aleși. „Acele suflete alese care au avut și au păstrat aspirațiile ferme și pure ale credinței, în ciuda corupției complete a tot ceea ce este firesc și a prăpădării, prin urmare, a noii ordini de lucruri, prin aceasta deja, parcă, de la sine au intrat în tărâmul pur spiritual al harul descoperit”, – de la ei cel dintâi – Născătoare de Dumnezeu, Doamnă a lumii în smerenia ei: Iată, robul Domnului, fii-mi după cuvântul tău.
În promisiunea făcută de Hristos omenirii, a fost dată promisiunea biruinței asupra suferinței și morții. Din momentul căderii, viața umană a devenit o chestiune de realizare, eforturi dureroase și epuizare. Omenirea și-a concentrat toate suferințele în Hristos, iar Biserica Vechiului Testament și a Noului Testament – umanitatea, îmbrățișată de harul mântuitor al cerului și care conține sămânța divină a vieții – își conduce viața pământească conform judecății lui Dumnezeu și , ca în pântecele celor posedați, strigă de durere, când suferă să nască.(Apoc. XII, 2). Calea formării Vechiului Testament, ca și a celei Noului Testament, este comuniunea patimilor lui Hristos. Suferința și moartea nu puteau fi învinse decât de acea persoană în care era favoarea Tatălui Ceresc, care era eliberată de păcat. Hristos, născut dintr-o femeie prin inspirația Duhului Sfânt, a dobândit o natură umană pur virginală, străină de greci.

ha, și, fiind El Însuși iubirea ipostasică a Tatălui, Fiul etern și consubstanțial al lui Dumnezeu, a fost singurul izvor de viață și bunăvoința lui Dumnezeu pentru toți. Hristos, viața și adevărul pentru întreaga omenire, a venit „în chiar momentul celei mai intense și deschise mortificări a limbilor și a lui Israel”, a coborât la creația Sa-omul, pierzând în păcat, condamnare și moarte și a purtat asupra Sa pe toți oamenii. mortalitate până la propria Sa moarte pe cruce. El a devenit un om desăvârșit, pe lângă păcat, a intrat în toate stările de condamnare și moarte omenească, de parcă ar fi de vină pentru toți oamenii care și-au călcat propriile porunci, iar din adâncurile Iadului și ale morții i-a dat adevărul grațios. toată omenirea păcătoasă și condamnată și coruptă.yu pentru fiecare păcătos, prin bunăvoința Tatălui Ceresc pentru toți cei vinovați - prin viața cerească în puterea dătătoare de viață a Duhului Sfânt pentru toți cei slabi și mortificați.

Hristos a realizat mântuirea omenească purtând asupra Sa toată mortalitatea omenească, prin jertfa Sa arătând deplinătatea iubirii lui Dumnezeu pentru om. „Duhul viu și puterea întregului adevăr al Noului Testament, al întregii Biserici Ortodoxe, este tocmai spiritul și puterea însăși dragostei lui Dumnezeu, manifestată în Hristos și revărsată în sufletele credincioși prin Duhul Sfânt – acea iubire, conform căreia Fiul Consubstanțial al lui Dumnezeu și-a asumat toată natura umană pentru mântuirea omului în unitatea feței Sale și în această natură S-a arătat ca Mielul lui Dumnezeu, luând păcatele lumii, purtând până la moarte povara tuturor. erorile și crimele noastre, de parcă El ar fi fost vinovat pentru toate acestea... această carte a vieții omului în Hristos. „Pentru a fi mântuit, o persoană trebuie să ia parte din dragostea lui Hristos Mielul, care și-a purtat păcatele asupra Sa. „Dacă Buharev ar exclama aici,

nu a respins harul Său, l-a acceptat, i-a crezut, i-a fost credincios, din corupția naturală a intrat în comuniunea Sa, va subordona numai Lui tot ceea ce era rob de păcat, conformându-se așadar vieții și morții Sale cruciate - toată viața până la moarte, până când în sfârşit, într-un anumit timp, toţi vor intra în slava Învierii Sale, vor învia şi cu trupurile şi cu toată fiinţa lor vor fi binecuvântaţi în dragostea Tatălui, odihnindu-se şi descoperite în Fiul, cu toţi. puterile și binecuvântările Duhului Sfânt.

În iubirea divină, secretul lumii este revelat omului - el devine adevăratul ei conducător, „pentru ca să poată muta munții, să învieze și să corupă, morții” - și secretul propriului său spirit și legătura lor reciprocă: problema cunoasterii este rezolvata. Omul devine înțelept prin înțelepciunea lui Hristos.

În Vechiul Testament, omul era îndreptat către Hristos care vine, în Care i s-a promis mântuirea. În imaginile și profețiile revelației Vechiului Testament, harul, odată cu trecerea timpului, se desparte din ce în ce mai clar de natură. În Noul Testament, o persoană se străduiește să asimileze harul lui Hristos, care a realizat deja mântuirea - „Sământa dătătoare de viață a unei femei nu mai este în făgăduințe, ci însuși adevărul este acceptată de credincioși pentru lupta biruitoare. cu șarpele...” și, prin urmare, calea formării Noului Testament este „mai înaltă decât spiritele ny”; în consecință, șarpele opune spiritualitatea spiritualității binefăcătoare, spiritualității fantomatice. În victoria lui Hristos asupra diavolului, care L-a ispitit în deșert, este dată o imagine a victoriei duhului asupra cărnii și a spiritualității false, o revelație a semnificației spirituale a simbolurilor Vechiului Testament (de exemplu, mana - Deut. VIII, 3) și o respingere a ideii evreilor că împărăția lui Mesia și din lume

acest. Hristos, lăsându-se ispitit de diavol de dragul omenirii, asemenea Mielului lui Dumnezeu, pentru a descoperi că atât prin Duhul Său putem urmări și respinge ispitele satanice îndreptate asupra mădularelor trupului lui Hristos - Biserica, „a poruncit să se caute în primul rând Împărăția lui Dumnezeu și adevărul ei, adică - e. născut din nou.

Calea formării Noului Testament este descrisă în detaliu de Buharev într-un articol despre semnificația celor douăsprezece sărbători, în care comoara spirituală a dispensației lui Hristos este revelată

omului. Purtătoarea desăvârșită a iubirii mântuitoare a lui Dumnezeu este Maica Domnului, Maica tuturor creștinilor, „bolnavă în Hristos pentru bolile altora”. Ea „în trupul lui Hristos al Bisericii constituie exact inima lui, bătând numai cu dragoste divină”. Nașterea în inima omului a iubirii față de oamenii păcătoși și pieritori este revelația spirituală a sărbătorii Nașterii Preasfintei Maicii Domnului. În urma ei, un bărbat intră în templul iubirii lui Dumnezeu, deschis prin jertfa Mielului; sufletele omenești - miresele lui Hristos, după cuvântul psalmului - vor fi aduse la Împăratul fecioarei în urma Ei (Ps. XLIV, 15) să intre în acest templu „cu simplitatea copilărească a credinței în Duhul Sfânt. , privind la Hristos - Fiul lui Dumnezeu, și contemplând pe Tatăl împreună cu El în slava și iubirea Fiului.” În St. Spiritul Art. nimeni nu poate vorbi pe Domnul Isus întocmai prin Duhul Sfânt (I Cor. XIII, 3). Dobândirea lui Hristos prin participarea la jertfa Lui pentru noi de dragul omului, adică iubirea activă pentru aproapele, este dată de Duhul Sfânt (Rom. V, 5) prin întoarcerea neîncetată, în orice faptă, la Hristos în inima și mintea: Duhul Sfânt va găsi asupra voastră și puterea Celui Preaînalt vă va umbri - prin aceeași, copilul care se va naște va fi numit în sfânt Fiul lui Dumnezeu (Luca I, 35). În El este împlinirea mântuirii omenești – crede doar în Fiul și păstrează-ți viața pentru totdeauna

ny (Ioan. III, 36) - plină de plinătatea lui Dumnezeu (Ef. III, 18-19). Dezvăluirea iubirii lui Dumnezeu și porunca dobândirii ei de către om - la sărbătoarea Nașterii Domnului Hristos (acceptarea cărnii umane asupra Sine - „deschizându-ne accesibilitatea plină de har către Dumnezeu”), la sărbătoarea Candlerării (cuvintele lui Simeon Dumnezeu-primitorul) și Bobotează, în care se cere: „să perceapă în sine pe Hristos Însuși, Fiul lui Dumnezeu, spălând asupra Sine necurățeniile noastre din Iordan, ca și cum ar fi ale Lui toate. -sfânt, - să-L percep exact în spiritul filantropiei Sale; atunci sufletul în sine va simți umbrirea profundă a Duhului Sfânt și va primi în sine mărturia Tatălui Ceresc despre adoptarea sa de către El în Hristos.”

Chipul comuniunii noastre vie cu Dumnezeu este dat în glorificarea de către Hristos a tot ceea ce ține de Sine - în Schimbarea la Față; în lumina lui - descoperirea noului Ierusalim (Apoc. XXI, 2), - noul pământ, înțeles de apostoli: bine este să fim aici, iar omului i se poruncește să caute, în Hristos, lumina lui Tabor în lumea de jos; dragostea pentru lume în Hristos este dată și de sărbătoarea Intrării Domnului în Ierusalim, descoperirea cinei viitoare a nunții Mielului (Apoc. XIX, 6-9); Imaginea finală a unității omului este dată de Dumnezeu pentru a fi locuită de Hristos: Dumnezeu este bogat în milă pentru dragostea lor premium, ne-a iubit pe noi și pe oamenii morți existenți prin Hristos și a înviat, a înviat și a sponsorizat cele cerești în Hristos. (Efes, 4-6) – „atunci dragostea lui Dumnezeu a fost revărsată de Duhul Sfânt peste Apostoli și pentru întreaga Biserică universală”, Hristos este dobândit prin harul Duhului Sfânt și Tatăl este contemplat în El, se dezvăluie misterul Treimii dătătoare de viaţă. Adevărata față a Bisericii este desăvârșirea iubirii pentru Hristos și pentru lume,

fân, revelat de Maica Domnului, care în Adormirea ei este asemenea Fiului și Dumnezeului ei; realizarea acestui chip adevărat și biruința asupra lumii este poruncită de sărbătoarea înălțării Crucii: „Să nu mă

laud, spune Sf. Pavel, numai despre Crucea Domnului nostru Iisus Hristos prin care lumea a fost răstignită mie și lumii (Gal. VI, 14).
Al doisprezecelea sărbători sunt încununate cu sărbătoarea Paștilor — Jertfa Mielului lui Hristos, care era mort, a purtat toată mortificarea păcătoasă a omului și a înviat; sufletul este condus în bucuria învierii lui Hristos prin comuniunea cu Hristos Mielul: în liturghie, împărtășirea cu trupul și sângele Său și în dragostea față de aproapele.
Deci, calea formării Noului Testament este dobândirea lui Hristos, în care (și numai în El) mântuirea și bucuria omenească sunt voia bună a Tatălui. Dobândirea lui Hristos este un dar plin de har al Duhului Sfânt pentru umanitatea mântuită în Hristos, realizat prin întoarcerea neîncetată la Hristos în inimă și minte, prin neîncetat și în toată slujirea lui Hristos - participarea la dragostea Lui pentru lumea păcătoasă.
Predica lui Buharev în lumea modernă, să ne înțelegem în încurajarea dragostei și a faptelor bune, este tocmai participarea la dragostea lui Hristos pentru umanitatea păcătoasă, cauza mântuirii sale personale. „Pentru dragul nostru, Unul Născut Fiu al lui Dumnezeu, Dumnezeu Cuvântul, și nimic uman nu este cu adevărat străin de El, a devenit un om adevărat și desăvârșit, complet, pentru că El a luat asupra Sa povara păcatelor, a erorilor, în general, a omului. răul și tot binele omenesc, adevărat, har, binefăcător, se referă, în esența lui, la plinătatea harului și adevărului Său sfânt. Să ne asimilăm în toate spiritul și puterea acestui Hristos

adevărata umanitate în eliberarea și evitarea răului de toate felurile și în obținerea și întărirea adevăratei bunătăți și beneficii în viața privată și publică, în munca gândirii și a mâinilor noastre, în problemele bisericești și politice ", își încheie Buharev cartea" Despre Ortodoxie în raport cu Modernitatea”. El vrea ca modernitatea să se îmbarce pe calea „cel mai sigur progres”, realizând că viața reală
- numai în Hristos, acea economie bisericească este volumul întregii creativități umane realizate în Hristos - „și în treburile vieții, în care epoca și gândirea și practica noastră s-au cufundat atât de mult, o sursă este deschisă mișcării nenumăratelor talente. de credință și har... tocmai prin clarificarea lucrurilor lumești și aranjarea treburilor pământești fără violență față de ele, după Hristos Mântuitorul, în care Tatăl ceresc, ne dă totul din belșug. El crede că respingerea lumii este o complezență fariseică, o neînțelegere mortală a iubirii lui Hristos Dumnezeu-Omul: „Dumnezeu Cuvântul a fost pentru toată lumea” și de aceea „Ortodoxia trebuie să fie ca soarele în întreaga noastră viață civilă, în întregul cerc al cunoașterii și stării noastre în renașterea și reînnoirea tuturor” - pentru că Domnul Însuși S-a născut pentru noi, a trăit și a murit în condițiile vieții pământești, în condițiile cetățeniei
— atunci nu poate exista nicio separare între spiritual și civil, iar Hristos trebuie să fie principiul suprem al tuturor. Lupta dogmatică cu minciunile nu s-a încheiat - la fel ca în perioada conciliilor ecumenice este necesar să se susțină dogma consubstanțialității - adică adevărata supremație a lui Hristos asupra a tot ceea ce este pământesc și ceresc și faptul că în Hristos toată plinătatea a lui Dumnezeu, unită de dragul nostru cu umanul, este deschisă comunicării credința noastră în Duhul Sfânt; trebuie să lupți atât mono-felitismul, cât și euthismul, care neagă

adevărata bărbăţie dumnezeiască a lui Hristos. Adevărata biserică nu se află în râvnă conform scrisorii (o amăgire fariseică), ci „în comuniunea iubirii Tatălui Ceresc, revelată în Dumnezeu-omul Hristos și revărsată în inimă prin sfintele taine prin harul lui Dumnezeu. Duhul Sfânt, acceptabil și păstrat prin credința ascultătoare și vie” - și este nevoie de comuniunea în b tăria suferințelor lui Hristos, este necesar ca Hristos să locuiască prin credință în inimi (Efes. III, 17), în aceasta. este misterul evlaviei; i se opune misterul nelegiuirii – mândra „originalitate” a unui om, teomahic îndumnezeire de sine, ispita diavolului (vei fi ca un zeu), primind desăvârșirea ei în Antihrist. În ultimele zile, vor veni vremurile cruzimii, vor fi mai mulți oameni care se iubesc de sine, iubitori de bani, maiestuoși, mândri, escroci, opuși părinților, nerecunoscători, nedrepți, neiubitoare... mai degrabă oameni voluptuoși decât cei Iubitor de Dumnezeu, având o imagine de evlavie, dar respingându-și puterea. (2 Tim. III, 12); atunci va veni apostazia și va apărea Antihristul: „căci dacă apostazia nu vine mai întâi și omul fărădelegii se va descoperi... fiul pierzării, vrăjmașul și înălță-te pe tine mai mult decât orice zeu sau cinste verbală, precum dacă ar ședea în biserica lui Dumnezeu, ca Dumnezeu, arătându-se, așa cum este Dumnezeu (2 Tes. 11:3-4). Dar Domnul Isus îl va ucide pe Antihrist prin Duhul gurii Sale (2 Tes. I, 8), adică prin acțiunea Duhului Sfânt trimis de El asupra apostolilor. Atunci se va descoperi plinătatea harului Său, de care El este plin în omenirea însăși, plinătatea Bisericii. Și au alergat să moștenească totul.
Buharev, după cum se știe, a acordat o importanță extraordinară studiului său asupra Apocalipsei în „actul sacru al Evangheliei” din timpurile moderne. El a înțeles Apocalipsa ca pe o carte a revelației despre destinele lui Dumnezeu care au loc în lume, care nu pot fi surprinse, ca și cum timpul

Sunt aproape, prin interpretarea ei a trebuit să arate lumii, care „se gândește și se îngrijorează la prosperitate, la tot felul de îmbunătățiri, aproape fără să se gândească la destinele lui Dumnezeu”, calea destinată de providența lui Dumnezeu pentru omenire și victoria finală a mielul. Revelația apocaliptică a dispensației lui Dumnezeu conține două momente - rămânerea și devenirea: o revelație despre plinătatea Bisericii (Orașul Sfânt) și despre calea istorică a Bisericii; este prezentată într-o formă simbolică, tributară, cu „personalități spirituale” și conținutul său, investit de gândirea creatoare a lui Dumnezeu, este supus dezvăluirii. Momentul care rămâne este Hristos în mijlocul plinătății Bisericii, ca Rege și Mare Preot, îmbrățișând toate timpurile și soarta Bisericii, dezvăluind viziunea gloriei - mântuirea deja realizată a oamenilor care au intrat în măsura epoca lui Hristos - chipul perfect al slujirii Noului Testament. Momentul formării este calea pământească a Bisericii în timp, lupta ei cu răul, cu spiritul ateu, care se deschide ca pseudo-creștinism și, în sfârșit, ca anti-creștinism; se opune împlinirii adevăratei Biserici a aleșilor, care manifestă cuvântul lui Hristos, biruind împreună cu Mielul și moștenind pe toate.
Cu toată predica sa, Buharev a căutat să-i inducă pe oameni să urmeze calea lui Hristos, să împlinească preoția împărătească a aleșilor, cântând un cântec nou, să învingă prin puterea biruinței lui Hristos

asupra răului, pentru a moșteni totul și a fi chemat. Fiii lui Dumnezeu, să locuiască în Edenul ceresc (Apoc. XXI, 1-2; XXII, 1-2...). Buharev este numit pe bună dreptate un utopic; ca atare, este caracteristic epocii în care a trăit: secolul al XIX-lea a fost bogat în utopii și puternic în credința în realizarea supremă a paradisului.

Una dintre cele mai interesante construcții de acest fel este Sfânta Unire, al cărei manifest urma să fie citit anual din ambonul bisericii, ca o revelație a unui nou moment în dispensația lui Hristos. Joseph de Maistre și Baader se ocupă de aranjarea lumii pe principii creștine fundamentale. Pe de altă parte, se produc germenii socialismului viitor - Saint-Simonism, Fourierism etc., se conturează o direcție intermediară caracteristică, străduindu-se să reconcilieze modernitatea cu religia - să demonstreze modernității raționalitatea creștinismului și creștinismului (Catolicismul) - compatibilitatea învățăturilor politice moderne cu Biserica, - direcția, condamnată în bula Syllabus.
Este posibil ca predicarea lui Gogol către lume să nu fi luat naștere fără influența curentelor occidentale; se știe că, când a fost la Roma, a vizitat salonul Zinaidei Volkonskaya, unde se aduna floarea societății catolice din acea vreme.
Buharev i-a dat lui Gogol o „mână frățească", alăturându-se direcției de predicare a modernității chiar și în Academia din Moscova. Dar utopismul lui Buharev diferă esențial de cel al Occidentului. În esență, tot utopismul este optimist; Optimismul majorității utopilor occidentale din secolul al XIX-lea, inspirat de Rousseau, este tras din credința în natura bună a omului, care trebuie să triumfe în cele din urmă asupra răului – adică în negarea consecințelor păcatului originar. Dar optimismul lui Buharev se bazează nu pe credința în om, ci pe credința în Dumnezeu, în victoria finală a Mielului, care poartă toate imperfecțiunile omenești; el nu predică stabilirea unui paradis pământesc, ci dobândirea „Edenului ceresc".

Este nedrept să-i reproșăm dorința de a „împaca" Ortodoxia cu modernitatea. Dimpotrivă, el a fost un neobosit exponator al „misterului fărădelegii" creat de omenirea păcătoasă de-a lungul întregului său drum istoric, culminând cu „apostazie" și împărăția lui Antihrist, iar Rozanov are dreptate, subliniind relația dintre ele centrale. idei cu ideile exprimate mai târziu de Dostoievski. În dovada sa de modernitate, bazată pe contemplarea imuabilității creștinismului, el este „începutul fermentativ" al culturii ruse a epocii ulterioare; unul dintre cei mai străluciți succesori ai săi este V. Solovyov în „Lecturi despre Dumnezeu-bărbăție"; acolo, apropo, Solovyov exprimă o idee care nu poate fi ignorată atunci când studiem Buharev: realitatea a tot, realitatea universală și întreaga este realitatea Celui Care este totul – realitatea lui Dumnezeu. Dar această realitate necondiționată este accesibilă în sine doar percepției directe, revelației interioare, adică constituie subiectul cunoașterii religioase."
Andrei Karpov.
Sevr, 25 aug. 1929

DOSTOIEVSKI ȘI EVANGHELIA*)

Mi-ar plăcea ca atunci când scriem despre orice autor, ... să-l imaginezi prezent și ascultând ce spunem despre el. Sfântul Beuve. (Causerie. XIII).
„El este întemeiat, în cele din urmă, pe Hristos, dar toată viața este o furtună și o dezordine.” Dostoievski (Materiale pentru „Besam”).
eu
De aproape două mii de ani, omenirea citește, studiază, comentează Evanghelia. Influența acestui fundament al creștinismului asupra vieții umane este enormă și sfidează orice calcul. Literatură, teologie, pictură, arhitectură, filozofie - totul, într-o anumită măsură, este în legătură cu Evanghelia, sau, mai larg, cu Sfânta Scriptură.
Este cunoscută de mult timp și a stabilit incontestabil predominanța cărților cu conținut teologic ecleziastic în limba rusă antică și medievală **
*) Acest articol nu este atât o lucrare științifică, cât un eseu informativ și popular, care a apărut din materiale pentru o lucrare amplă despre Dostoievski și Sfânta Scriptură. Lucrarea mea principală va include și întrebări despre influența literaturii patristice și mistice. Toate acestea, precum și elucidarea problemelor controversate, sunt lăsate aici deoparte.
**) Desigur, observăm acest fenomen și în Europa de Vest.

scris. Dar se pare că, deși natura culturii și, odată cu ea, educația s-a schimbat, în vremurile moderne și moderne Evanghelia și Sfânta Scriptură au slujit, slujesc și vor continua să servească drept sursă de inspirație, model pentru multe subiecte morale atinse. pe în literatură. Istoricii scrierii au evidențiat și mai evidențiază textele Sfintei Scripturi din lucrările vechilor cărturari ruși, au subliniat acuratețea sau eroarea textelor citate, au comparat diferite traduceri, uneori au încercat să dea cutare sau cutare explicație de ce autorul a folosit acest verset etc. Dar cât de mult nu sa făcut nici o singură încercare de a aplica metoda deja găsită la studiul lucrărilor noilor scriitori ruși. Există multe motive pentru aceasta; Voi da doar una: de obicei se presupune că sursa de inspirație pentru scriitorii noului timp este ficțiunea și viața lor proprie și străine, adică transformarea creativă a observațiilor exterioare ale vieții sau propriile experiențe spirituale. Desigur, o astfel de unilateralitate este clară la prima vedere. Fiind oameni de cultură creștină, uneori oameni religioși în sensul deplin al cuvântului, ei au extras fără îndoială mult din Sfânta Scriptură și apoi au transformat-o în imagini artistice sau au adăugat ceea ce au primit la construirea viziunii lor asupra lumii. Pentru un număr de scriitori chiar „necredincioși”, Evanghelia a jucat un rol esențial în viață sau în muncă. Permiteți-mi să vă reamintesc de copilăria lui Saltykov-Șcedrin, Herzen și alți scriitori. În același Saltykov, în romanul „Domnul Golovlev”, pocăința bruscă a lui Iuda are loc după amintirea textului evanghelic (probabil Luca XXIII, 34-37), citit în biserică, Anninka amintește de Evanghelie (din Mat. XXVI).

29); Chiar și printre cei mai noi scriitori „sovietici” găsim ecouri ale acestei tradiții evanghelice. Așa, de exemplu, în romanul lui V. Lidin „Apostatul”, scris sub influența „Crime și pedepse” (dar cu fețele despicate: Sonya = Tanya + Varenka etc.), găsim urme ale Evangheliei. Acestea sunt cuvinte din Evanghelie, tot din Ioan, în gura

unei prostituate. Desigur, toate acestea nu se aplică doar literaturii ruse, cine poate ține cont de toată profunzimea influenței Evangheliei, de exemplu, asupra sufletului creatorului „De profundis”? Dar această latură a fost încă adesea luată în considerare ca influențând viziunea despre lume a artistului. Problema influenței Evangheliei trebuie luată în considerare într-un alt plan, în planul istoric și al literar. Nu este nimic de speriat de faptul că Evanghelia nu pare să aibă o legătură directă cu literatura artistică și filozofică. Evanghelia sau Sfânta Scriptură este de facto, vorbind în mod restrâns, o carte sau o serie de cărți, cu un conținut deosebit, un stil deosebit de interesant și cel mai profund înțeles filozofic . Biblia, și mai ales Evanghelia, invadând cu putere sufletul omenesc, sau intră în liniște și imperceptibil în adâncurile întunecate ale inimii, au fost întârziate, întipărite în memorie. Conștient și subconștient, scriitorul și-a folosit gândul, citatul și uneori chiar cuvintele individuale. Și dacă este așa, atunci este necesar, prin studierea operei scriitorului, să găsim toate aceste elemente, aceste gânduri, cuvinte, expresii și intrigi separate. Este necesar, dacă este posibil, în primul rând, să evidențiem materialul lingvistic, expresiile cotidiene ale caracterului evanghelic de influența directă.

nici un text în sine. După ce a distribuit materialul în grupuri, este necesar să-l conectăm cu faptele vieții externe și interne a scriitorului. Și în cele din urmă, pornind de la faptul că, deoarece opera scrisă a scriitorului este un organism viu, un tot independent, indică corelarea gândurilor și ideilor acestei creații organice cu ideile și cuvintele Evangheliei sau textului biblic. Acestea sunt trei sarcini independente, deși strâns legate. Scriitorul s-ar putea strădui întotdeauna să pară nereligios, dar de fapt în secret de la alții noaptea putea citi și reciti paginile divine. Ar putea fi și invers. Iar în centrul lucrării ar trebui să fie întotdeauna creativitatea, capacitatea creativă de a-și exprima sentimentele și gândurile în imagini binecunoscute cu scopul de a influența estetic cititorul. În același timp, nu trebuie uitat că fiecare operă este inseparabilă, cu o mie de fire subțiri, ca o pânză de fire, legate de creatorul ei; există întotdeauna o legătură genetică, germinativă, a unei lucrări a autorului cu alte lucrări anterioare și ulterioare. Există un fel de apel nominal de intrigi, influențe și idei. De exemplu, în „Crimă și pedeapsă” a lui Dostoievski, „Idiot”, „Demoni”, „Adolescent”, „Frații Karamazov” își fac ecou unul altuia, aruncându-se punți între ele, de-a lungul cărora aceeași idee intră adesea în haine diferite, aceeasi influenta. Acest lucru este remarcabil în special în chestiunea influenței Evangheliei și a influenței lui A. Pușkin („Regina de pică”, „Cavalerul avar” etc.).
Dar totuși, trebuie să se înțeleagă clar că fiecare creație terminată este ceva închis, autosuficient și mult mai mult decât o colecție de un anumit număr de pagini și capitole. Astfel, un copac în creștere este mai mult decât o colecție de frunze, ramuri, rădăcini sau chiar celule vii; aceasta -

individualitate, un tip unic, animat de o legătură de viață interioară. Prin urmare, este posibil și ar trebui, pe lângă analiza istorică și literară, să depună eforturi pentru o „înțelegere” filozofică a operei și corelarea părților sale. Și asta ne obligă să ne ghidăm după un alt

principiu, vai, atât de des neglijat în studiile istorice și literare — vorbesc despre metoda evoluționistă. Credem că există o legătură cunoscută între conștientizarea filozofică a autorului, creațiile sale și termenul de evoluție. Aceasta nu înseamnă că prin cuvântul evoluție înțelegem progres. Folosim acest cuvânt în sensul său exact, original (evolvo) - desfășurare sau, dacă doriți, schimbarea ceva. Această desfășurare și deschidere a vieții are loc sub influența mediului cunoscut, a atmosferei și a solului. Ele trebuie ținute în minte, nu ca dominantă, ci ca concomitent, un fundal și un dezvoltator pentru o operă de artă. Când citim cuvintele lui Astafi Ivanovici *): „Și dumneavoastră, domnule, nu disprețuiți un om căzut; Hristos, care ne-a iubit pe toți mai mult decât pe Sine, nu a poruncit aceasta! Emelya mea, dacă ar fi supraviețuit, n-ar fi fost un bărbat, dar ca să o punem ca exemplu - o chestiune neînsemnată. Și că a murit de suferință, dar de conștiință, a dovedit lumii întregi de unul singur că orice ar fi, tot este om; că o persoană moare din viciu, ca din otrava unui muritor, și acel viciu, prin urmare, este o materie umană dobândită și nu naturală - a fost și a înotat; altfel Hristos nu ar fi venit la noi dacă am fi fost destinați să fim vicioși din veac în veac din cauza păcatului originar

*) „Hoț cinstit”. mier „Însemnări ale patriei” 848. Vol. LVII. „Poveștile unui om care a fost” Citat. de F. M. Dostoievski. Poli. col. artistic prod. L. 1926, vol. I, p. 546-547.

stau. Nu este nimeni ca Dumnezeu, domnule...” Suntem imediat atenți. Deja Annenkov, ca critic subtil, a remarcat că aici autorul poate fi văzut din spatele umărului servitorului. Dostoievski nu face decât să-și ajusteze discursul, raționamentul după un model binecunoscut. Și aici cu greu se poate căuta tradiția Evangheliei. Este mai degrabă o tradiție umanist-occidentală; George Sand și Co., băgați numai în gura rusului și deci îmbrăcați într-o formă aproape catehistică. Având în vedere acest exemplu, să ne întoarcem la subiectul nostru.

Dostoievski s-a născut într-o familie cu frică de Dumnezeu, educația sa a fost fundamental religioasă. Un rol deosebit de semnificativ în starea religioasă aproape neîntreruptă, cred, este adesea jucat de primele amintiri din copilărie. Cea mai timpurie amintire a lui Dostoievski se referă la o biserică luminată de soare, când mama care l-a adus acolo și-a ridicat copilul la vasul cu Sfintele Daruri și „un porumbel a zburat în biserică de la o fereastră la alta”. (Această amintire a fost reflectată în romanul Adolescentul.) O altă amintire, când Dostoievski, în cuvintele sale, era încă „aproape un prunc”, este legată și de biserică, dar aici vine amintirea slujbei bisericești. Și-a amintit cum a citit băiatul cartea lui Iov și ce impresie profundă i-a făcut aceasta. El și-a imaginat pe Iov, bogăția lui, turmele de cămile, durerea și dragostea lui supusă față de Dumnezeu. Scriitorul și-a amintit acest lucru când recitea cartea lui Iov în străinătate în timpul scrierii Adolescentului. Această carte „îl aduce într-o încântare dureroasă... Mă plimb prin cameră și plâng”, i-a scris Dostoievski soției sale. Și-a amintit despre trecut, despre copilăria lui și despre influența pe care a avut-o lectura lui Iov asupra lui. Mai târziu, acest lucru s-a reflectat în „Adolescentul” (Slo-

va M. Dolgoruky despre Iov) și aproape textual, ca într-o scrisoare, în romanul Frații Karamazov, Dostoievski interpretează cartea lui Iov și o

reproduce, subliniind doar latura strălucitoare, ascultarea iubitoare de Dumnezeu, ocolind un complet complex de senzații. și experiențe mai complexe. În cartea lui Iov este ușor de găsit chiar și un fel de răzvrătire, protest, descurajare și împietrire a inimii. Scriitorul „stilizează” cartea lui Iov în felul său, sau mai degrabă subliniază doar un aspect al caracterului lui Iov. Să facem o rezervă: nu vom interpreta cartea lui Iov sau Biblia. Le examinăm, în primul rând, din punctul de vedere al unui istoric literar, iar în al doilea rând, ne străduim să privim Sfânta Scriptură prin ochii lui Dostoievski. Deci toată lumea știe cât de plin de „erotism” este Cântarea Cântărilor. „Marele Păgân” (Goethe) și-a admirat plasticitatea și expresiile pasiunii îmbrăcate în imagini artistice. Între timp, știm că din punctul de vedere al unor teologi ortodocși și occidentali, aici este în fond o alegorie și toate acestea ar trebui puse pe seama unirii spirituale a Bisericii și a lui Dumnezeu.
Deci, după rezervele necesare, să revenim la datele biografice. Judecând după scrisori, memorii etc., Dostoievski, chiar fiind înclinat spre socialism și fiind într-o oarecare măsură un revoluționar activ *) - un petrașevit, a onorat totuși Evanghelia și, cel mai important, imaginea lui Hristos. Peste tot în centrul religiosului, și într-adevăr al problemei estetice, scriitorul, până la sfârșitul vieții, și-a asumat un principiu etic. Probleme de etică, estetică, religie s-au contopit pentru el cu chipul lui Hristos, cu imaginea lui. Permiteți-mi să vă amintesc de visul lui Versilov - când Hristos vine după perioada ateului și învierea generală
♦) Mier. Povestea tipografiei, povestită de A. Maikov.

senie; apariția lui Hristos în fața inchizitorului, care dorea să-și îndrepte cauza libertății etice; Cuvintele lui Versilov despre frumusețe care necesită perfecțiune interioară etc.
Dostoievski a ars de dragoste pentru Hristos, dar de o iubire geloasă. D. se opune unui citat plin de umor, nevinovat din Evanghelie: „Când auzi că o persoană minte, devine dezgustător, dar când minte și îl defăimează pe Hristos, iese și dezgustător și ticălos” *). „.. Cu dragoste geloasă”, își spunea scriitorul, că idealul lui Hristos despre om este „etern”. Când V. G. Belinsky, în vehemența unui „Hristos certat” furios – (cuvintele lui D.), scriitorul s-a făcut palid ca moartea și s-a înecat direct de groază, durere, durere și mânie disperată**). Se pare că atât certurile cu Belinsky, cât și ura de mai târziu sunt legate de această atitudine a acestuia din urmă față de Hristos, atitudine oarecum blasfemioasă și, în cel mai bun caz, disprețuitoare. (Așa este conversația lui „Furious Vissarion” despre Hristos și socialism. Hristos nu ar fi fost socialist etc.) Aici, ca uleiul turnat pe foc, a inclus o evaluare negativă în ultimele recenzii ale idolului lui Belinsky Dostoievski Pușkin. Dar principalul lucru ar trebui să fie atribuit nu unei divergențe în viziunea asupra lumii, ci într-o viziune asupra lumii și, în special, în chestiunile despre creștinism, Hristos.
Scriitorul s-a răzvrătit cu încăpățânare când au îndrăznit să compare pe cineva cu Hristos, căci Hristos este „soarele nostru” și totul se estompează în fața lui. Puterea lui Hristos, farmecul Lui sunt legate pentru D. de farmecul înfățișării Sale, care constă în corespondența deplină a cuvântului și faptei de iubire. Nu mai vorbim despre Ispășire
*) Mier. Memorii ale Dr. S. D. Yanovsky.

*♦) Mier. Y. Nikolsky. Istoria unei duşmanii (D. I. Turgheniev) Sofia. 1921.

umanitatea prin suferința de pe cruce. Hristos este atras de D. strălucitor, afectuos și vesel. Subliniem în special pe acesta din urmă.

Totuși, să observăm că, totuși, Evanghelia, a.m. b. iar imaginea însăși a lui Hristos în timpul vieții scriitorului din Sankt Petersburg s-a retras în depărtare, învăluită în ceață. Era, de asemenea, o slăbiciune deosebită a lui D. într-o atmosferă îngroșată, o căutare de sprijin, căderi și retragere în visare cu ochii deschisi. Dar aici vine tunetul. D. este arestat. Este prizonierul ravelinului Alekseevsky. În timp ce lâncește în izolare, într-o scrisoare (1849) către fratele său Mihail, el implоră să i se trimită cărți, și mai ales „Biblia, ambele testamente”. Scriitorul a dorit să aibă și o traducere în limba franceză. Acest lucru este caracteristic, deoarece credem că D. nu avea încredere deplină în traducerea rusă și dorea să o compare și să o corecteze cu ajutorul celei franceze (Dostoievski nu știa greacă). După multe luni de închisoare, vine minutul execuției „mascaradei”, descris atât de emoționant în Idiotul. Ziua era mohorâtă și cu zăpadă *), dar pentru o clipă soarele s-a uitat și, reflectat în acoperișul bisericii, și-a bătut razele direct în ochii lui D. și „totul i s-a părut că razele lui sunt noi. natura” și într-un minut „se contopește cumva cu ei”. Se pare că biserica în lumina soarelui s-a prăbușit pentru totdeauna în memoria lui D. și, într-un mod ciudat, s-a împletit cu primele amintiri din copilărie. Profund șocat, dar parcă s-ar fi găsit în mod misterios, calm, nu furie, D. pleacă la muncă silnică în Siberia. Acolo, într-un oraș de provincie, a primit Evanghelia din mâinile femeilor din decembrie

*) Starea vremii este remarcată în memoriile contemporanilor lui D., precum și în unele dintre ele se menționează soarele pioritor.

stov * **)), avea și Biblie, dar a fost furată în închisoare. În închisoare, a citit și recitit „cartea veșnică” a lui D. și l-a învățat pe Dagestan Aley să citească din ea, ceea ce se vede nu numai din Însemnările din Casa Morților, ci și din scrisoarea lui. scriitorul însuși. Dar de pe vremea muncii grele D. a făcut cunoştinţă cu Coranul. Cred că această întrebare este foarte dificilă, pentru că în opera lui D. întâlnim nu numai urme ale textului Coranului ♦♦), dar pe alocuri ideile Coranului și Evangheliei s-au încrucișat și chiar, poate, au fost îndeaproape. împletite între ele. Aproape imediat după sosirea de la muncă silnică, D. cere să-i trimită Coranul, Psaltirea și Voltaire. În servitute penală, printre chinuri, murdărie, depravare, poate torturi fizice crude ***) Dostoievski a răsfoit și a citit Evanghelia și acolo, în dispreț și dispreț, foame, frig și duhoare, i s-a dezvăluit adevărul orbitor. Pe jos un sfert din murdărie, peste tot păduchi, purici, ploșnițe, gândaci. Lumină palidă strălucește puțin prin ferestrele înghețate „de sus”; un abur gros iese din jgheabul în care prizonierii își spală hainele, iar în colț, pe pat, după o criză de epilepsie, scriitorul, geniul Rusiei, citește cu tandrețe Predica de pe Munte tânărului tâlhar. . În muncă grea în agonie, dar „sub ochii lui Dumnezeu” Dostoievski pentru prima dată l-a „înțeles în mod clar pe Hristos”. ****) Atunci nu l-am crezut pe deplin, ci l-am „înțeles” pe Hristos. În durere și necaz, suferință și chin, adevărul este clar,

potrivit scriitorului. Într-o minunată scrisoare (1854) către N. D. Fon-Vizina citim

*) Potrivit lui N. Yastrzhembsky, aceștia erau Annenkova și Muravyov.
**) Mier. Articolul meu „Wave” nr. 5 Beograd. 1926.
***) Există dovezi ale a două cazuri de pedeapsă corporală cea mai severă ar fi fost aplicată de Dostoievski. Această întrebare este discutabilă și nu este posibil să intru în detalii aici.
*♦♦♦) Cuvinte rostite despre semnificația servituții penale Vs. Solovyov. Situația este dată de scrisori.

cuvinte remarcabile – un fel de mărturisire a noii credințe în idealul ei – Hristos. Se simte că reflecțiile dureroase asupra soartei omului și a istoriei omenirii cu scopurile și aspirațiile ei începuseră deja să domine sufletul și gândul scriitorului din Siberia, nu fără motiv l-a întrebat pe fratele său cu atâta forță să trimită cărțile celor mai buni istorici ai lumii. Mintea scriitorului din Siberia a fost supusă diferitelor influențe, atât vitale, cât și filozofice, datorită baronului Wrangel și setei inerentă de cunoaștere a lui Dostoievski. La fel explică cererea de a trimite Critique de la raison pure (E. Kant). Și totuși, scriitorul este însetat de credință în nenorociri: ... „Într-un asemenea moment ți-e sete, ca „iarba ofilit” *) de credință, și o găsești, de fapt, pentru că adevărul se limpede în nenorociri. . Vă voi spune despre mine că sunt un copil al secolului, un copil al neîncrederii și al îndoielii până acum și chiar (știu asta) până la capacul sicriului, ”(italicele mele). Dar dacă adevărul este clar în nenorociri, atunci într-un moment fericit, de liniște sufletească „... tu crezi că nu există nimic mai frumos, mai profund, mai simpatic, mai rezonabil, curajos și desăvârșit decât Hristos și nu numai că nu, dar cu dragoste geloasă îmi spun ceea ce nu poate fi”. Iar când scriitorul preferă „să rămână cu Hristos mai degrabă decât cu adevărul”, atunci se simte convingerea ulterioară că Hristos este adevărul, calea și viața. Așa sunt confesiunile, din îndepărtata Siberia; 10 ani mai târziu, în Rusia, într-un moment de profundă tristețe, pe patul de moarte al soției sale, Dostoievski își îndreaptă gândurile către idealul umanității -

*) Probabil o aluzie la Psalmul 102, XII, începând cu cuvinte extrem de potrivite pentru dubla stare a lui D. la momentul scrierii scrisorii: „Rugăciunea suferinței”.

Hristos și înțelesul și cuvintele Sale *) despre iubirea pentru o persoană ca și pentru sine. Pe pământ acest lucru este imposibil. Legea personalității ne leagă, eu-ul nostru i se opune. Numai Hristos a putut realiza aceasta, dar Hristos a fost și este idealul fixat veșnic către care, conform legii naturii, omul trebuie să se străduiască. Căci Hristos este întruparea ideală a omului, iar „la fel de limpede ca ziua” dezvoltarea finală este îndreptată spre El, iar El este scopul său final. La urma urmei, istoria întregii omeniri și a individului nu este altceva decât dezvoltare, luptă**) și străduință***) spre acest obiectiv final unic. Aceasta este singura trăsătură a naturii viitoare cunoscută nouă, prevestită de Hristos, care, după legea istoriei noastre, s-a manifestat în întruparea Sa. Și această caracteristică va consta în faptul că oamenii vor trăi ca îngerii. Oponenții lui Hristos se înșală, întrebându-se că creștinismul nu domnește pe pământ dacă este adevărat și că o persoană suferă până în ziua de azi și nu o duce

la alta. Ei nu înțeleg, spune scriitorul, că acesta este un ideal, un scop ultim, iar umanitatea se află acum într-o etapă de tranziție a ființei sale, iar Hristos însuși a prezis că până la sfârșitul lumii va exista luptă și dezvoltare, și aceasta este legea naturii. Și totul depinde atât în lume, cât și în viața umană de iubire, de contopirea eu cu toți cei îndrăgostiți. Iubește-i pe toți ca pe tine însuți, după Hristos. Căci dacă crezi în Hristos, crezi și în viața veșnică. Aceste gânduri ale lui Dostoievski sunt prezentate de noi într-o formă prescurtată, dar nucleul esențial al reflecțiilor sale strălucește clar în fața noastră.

♦) Probabil Luca X, 17, sau: Matei ©: XIX, XXP, 39. Marcu. XII Roman. XIII, 9.

*♦) În notele lui D. există cuvintele: „doctrina sabiei”, care probabil fac aluzie la Matei. X, 34.

···) Mier. Matt. XI. 12.

Simțim acel nucleu special, până la frenezie înroșit, al Sinelui său, în jurul căruia iau naștere și se împletesc emanațiile spiritului. În centrul meditațiilor sale, în spatele unui morman de idei secundare, se evidențiază strălucitor și, fără îndoială, din ce în ce mai limpede imaginea celui pe care l-a iubit cu „iubire geloasă” — chipul atot-încrederii, chipul lui Hristos. Imaginea lui Hristos l-a chemat pe Dostoievski, a vrăjit sufletul artistului, a plutit peste paginile de romane, iar cuvintele Lui au fost auzite tot mai des de-a lungul anilor de cei care credeau că Evanghelia este un pas către „alte lumi”, care „Am ghicit în vechea Biblie, Și numai am crezut și am oftat, Pentru ca prin voia sorții Și viața, și întristarea și moartea unui profet să vină la mine ...” *)

Pe 24 decembrie 1877, probabil noaptea, în tăcerea biroului său, la o masă cu două lumânări înalte, Dostoievski scria: „Memento. Pe viata.

- 1) Scrie Russian Candide
— 2) Scrie o carte despre Isus Hristos
- 3) Scrie-ți memoriile...

Acum am 56 de ani.”

Așa este, într-o formă prescurtată, celebra intrare din 1877. Și într-adevăr avem, deși nu o carte, ci un capitol, din această carte a lui Dostoievski despre Hristos. Acesta este marele Inchizitor, pentru că „a suportat tema acestei legende în sufletul său aproape toată viața”. **) Cuvintele Evangheliei, cuvintele lui Isus Hristos au fost ultimele cuvinte din carte citite lui Dostoievski. Cu câteva ore înainte de moarte,

♦) Ogarev iubea în mod deosebit aceste poezii („cele preferate”) în timp ce era încă tânăr F. M. Dostoievski.

*♦) Aceste cuvinte ale lui Dostoievski au fost raportate de V. Putsikovici.

după obiceiul său, a ghicit după Evanghelie și soția sa a citit: „Ioan l-a reținut și i-a spus: Am nevoie să fiu botezat de Tine și Tu vii la mine? Dar Isus i-a zis ca răspuns: nu te abține, căci așa se cuvine să împlinim marea dreptate. *) Când Anna Grigorievna a citit aceste rânduri, Dostoievski, adresându-se ei, i-a spus: „Auzi — „nu te abține” — Lp, asta înseamnă că voi muri.” Cu două ore înainte de moartea sa, scriitorul a cerut să-i dea Evanghelia fiului său Fedya.

Așa că Dostoievski, ca de obicei, a vrut să-și „încerce norocul” **) conform „cărții eterne”.

*

* *

Chipul lui Hristos, învățătura lui, este „idealul frumuseții” și al libertății. Hristos este întemeietorul libertății omenirii, eliberatorul spiritualității captive, Luminatorul lui Dumnezeu în om, care a arătat omenirii calea iubirii și a credinței, dar nu i-a forțat să urmeze această cale și unică. „Iubirea perfectă este la fel cu credința perfectă”. „Până în zilele noastre, nicio altă imagine mai înaltă nu a fost creată pentru o persoană și pentru demnitatea sa, așa cum a fost imaginea indicată de Hristos din vechime.”

Deci, până la urmă, Hristos este frumos, pentru că etica și estetica pentru scriitor, la cele mai înalte niveluri ale acestor concepte, se contopesc într-una singură. Într-adevăr, conform observației sale ***) „Principiul estetic depinde de religie”; și „Duhul Sfânt însuși este o înțelegere directă a frumuseții, o conștientizare profetică a armoniei, prin urmare, o străduință constantă pentru aceasta”. dia-

*) Mat. III. 14. 15. În alte traduceri citim, de exemplu. în loc de: „nu te reține”, „pleacă acum”.

**) „Test” = a ști.

***) Introduceți între cuvintele lui Tihon și Stavrogin. (Vezi schițele pentru „Demoni”). În schițele pentru Idiotul, gândul lui Goethe a fost folosit în același scop (Faust, II vol.).

cel volitiv poate îmbrăca înfățișarea frumuseții, dar nu poate fi frumos, pentru că Duhul Sfânt nu este în ea. Aceste considerații și declarații directe ale lui Dostoievski ne arată calea pe care se dezvoltă în opera sa tipul de „persoană pozitivă frumoasă”. Eroii romanelor sale încep să poarte o reflectare a celei mai înalte Frumuseți, o reflectare a personalității ideale - Hristos. Există de obicei un „Imitato Christi” criptat și umbrit, nu voi ridica un alt termen. Eroi blânzi și suferinzi, răstigniți și înăbușiți de viață, urcă din ce în ce mai sus treptele acestei scări de fețe îngerești, o scară de la pământ până la cerul Domnului. Această scară nu există în creativitatea precondamnată, până când scriitorul „L-a înțeles pe Hristos”. Prințul Lev Myshkin poartă aceste trăsături, cuvintele sale sunt colorate cu tendința Evangheliei, iar acest lucru este deosebit de clar dintr-o schiță *), unde cuvintele întrebării Evangheliei sunt împletite cu răspunsul „Idiotului”. Atitudinea și cuvintele despre copii, dragoste - milă pentru femeia căzută, lapidată și multe alte lucruri întăresc această afirmație. La 1 ianuarie 1868, Dostoievski a scris despre ideea acestui roman lui S. A. Ivanova, ca despre „vechi”, dar neobișnuit de dificil, astfel încât aproape că nu are curajul să o ducă la îndeplinire. Ea, după cum știți, a constat în imaginea unei persoane perfecte și frumoase. Și acesta este cel mai dificil lucru din lume, potrivit scriitorului, pentru că frumosul este un ideal, iar în lume a existat o singură figură pozitivă.

*) Probabil se referă la - „Idiot”, vezi Raskolnikoffs Ta-gebuch. Mit unbekannten Entwürfen Fragmenten und Briefen zu "Raskolnikoff" und "Idiot". Munchen. R. Piper-Verlag. 1928. S. 160-165; 168-169. Cu toate acestea, este foarte posibil ca în ed. Piper a făcut o greșeală, adică textul de la p. 160 (fotografie cu manuscris) coincide literal cu schița pentru Frații Karamazov, vezi Die Ürgestalt der Brüder Karamasoff. S. 244-245. Dar acest lucru nu schimbă esența problemei.

pa, „o imagine pozitiv frumoasă: Hristos”. Această imagine infinit de frumoasă este un „miracol etern”. Potrivit lui Dostoievski, toată Evanghelia după Ioan este plină de acest gând. Ioan vede un miracol în întrupare, în manifestarea Frumosului (Frumuseței). Știm că istoricii literari ne pot acuza cu ușurință de stilizare, de uitare deliberată de semnificația lui Don Quijote pentru conceptul romanului Idiotul etc.influența celei mai înalte imagini ideale. „Ideea romanului era veche și iubită” *). Dacă comparăm gândurile de pe patul de moarte a primei soții a lui Dostoievski (1864) și cuvintele scrise mai mult de zece ani mai târziu, atunci asemănarea în formularea atitudinii față de Hristos va fi izbitoare. Vorbim acum despre schițe pentru Frații Karamazov. Acolo vom citi că omul este cuvântul întrupat, iar Hristos a apărut pentru a dezvălui oamenilor libertatea umană universală ca scop ultim. Cea mai bună definiție a vieții, citim acolo, este: Eu sunt, exist, să fiu ca Domnul **). Într-o scrisoare din 1879, referindu-se la Frații Karamazov, aflăm: „... Un creștin curat, ideal nu este o chestiune abstractă, ci la figurat reală, posibilă, viitoare...” Într-o altă scrisoare (datată iunie 1879. către N. A. Lyubimov) Dostoievski vorbește despre dorința lui de a-i forța pe oameni să recunoască că „un creștin pur, ideal nu este ceva abstract, ci vizibil, real, posibil”. Toate aceste afirmații de-a lungul multor

*) Mier. Amintiri ale lui A. G. Dostoievskaya. Gosizdat. 1925, p. 115.
**) Mier. F. M. Dostojewski Die Urgestalt der Brûder Karama-soff. München R. Piper Nerlag (1929).

anii arată, cred, în mod clar tendința principală a lui Dostoievski și a sa specială, nici unul dintre autorii literaturii mondiale cunoscuți de noi, nu întâlnește, atitudinea față de Hristos. Iar „lucrurile mărunte”, situațiile, cuvintele Evangheliei și așa mai departe confirmă corectitudinea gândirii noastre despre aspectul ideal, frumos, captivant, al cărui aureolă de lumină aruncă strălucirea tremurătoare și blândă a chipului unora dintre scriitorii. eroii. Chipul „bărbatului pozitiv frumos” s-a clarificat de-a lungul anilor, a devenit din ce în ce mai puternic și, poate, chiar și imaginea neterminată a lui Alyosha nu este mai puțin reală decât Rakitin, Miusov, Dmitry sau însuși Fyodor Pavlovici! Aproape că ne-am pierdut încrederea în ideal și uităm că acesta este nu mai puțin, ci mai real *) decât negativul. Mai real, pentru că afirmația este mai puternică decât negația, iar Da este întotdeauna mai plin și mai puternic decât Nu.**)
Afirmația și negarea, credința și îndoiala s-au luptat pe paginile romanelor lui Dostoievski, iar el însuși apare pe fundalul literaturii vremii sale, ca luptător, profet și vestitor al ideilor noi, adesea în contradicție cu credințele de bază ale epocii. . Aceasta nu înseamnă că scriitorul a fost întotdeauna singur; gândurile lui s-au încrucișat și s-au împletit cu ideile unora dintre contemporanii săi, care erau ca el; nu numai Dostoievski a vorbit, de exemplu, cu convingere despre apropierea lui Antihrist, despre semnificația Ortodoxiei pentru armonia lumii etc. Este suficient să amintim cel puțin trei nume: H. θ. Fedorova, Vl. Solovyov și Apollon Grigoriev. Și totuși ideile lui și ale tuturor celor apropiați într-un fel sau altul

*) Rețineți că suntem pregătiți să apărăm realitatea extraordinară = vitalitatea imaginii, de exemplu, pr. Zosima, precum și performanța sa extrem de artistică.

**) Să ne referim și la predarea logicii despre subordonarea unei judecăți negative.

chipuri, erau idei „retrograde”, „înapoi”, „nebunești” (Alegăm cuvintele și mai blânde din aprecierile contemporanilor).
Începând cu anii şaizeci ai secolului trecut, trebuie luat în considerare, în esenţă, primul discurs al intelectualităţii cu ideile de socialism militant, materialism şi utilitarism. Aceștia erau în mare parte admiratori ai abordării extreme materialiste a fenomenelor vieții, externe și interne. Degeaba și-au ridicat vocea oamenii care înțeleg și cunosc filozofia (prof. Yurkevich), au fost ocoliți sau urmăriți în presa liberală. Ziarele de atunci *) sunt pline de fapte uimitoare. Apărătorul tânărului criminal (Witold Gorsky **), fiind purtat de idei pozitiviste, a dezvoltat, fără ezitare, următorul gând: resurse materiale, pe care criminalul nu le are... Foarte firesc, avea un plan de a obține ceva în orice fel, doar pentru a beneficia familia și el însuși; a găsit o cale de ieșire - să comită o crimă; Nu cred că există mulți astfel de tineri care nu s-ar fi gândit să folosească vreun mijloc pentru a-și atinge scopul, chiar și pentru a comite o crimă... Fiind sub jugul gândului de sărăcie, Gorsky dezvoltă în mod natural invidia pentru bine- fiind al lui Zhemarin ... Gorsky s-a gândit mult înainte de a se hotărî asupra unui deznodământ sângeros - dar nu l-a putut evita ”(cursivele sunt ale mele peste tot).
*) Relația romanului Idiotul cu literatura de ziar este bine dezvăluită în opera lui V. S. Dorovatova-Lyubimova. Print and Revolution 1928, carte. III, p. 31-53.
**) Caracterul sângeros și scandalos al crimei sale și „apărarea sa liberală” s-au reflectat în romanul Idiotul.

Analizând Crima și Pedeapsa, „strălucitul” noii critici rusești a afirmat cu îndrăzneală: „Nu este nimic surprinzător în faptul că Raskolnikov, obosit de o luptă meschină și nereușită pentru existență, a căzut într-o apatie obositoare, nu este nimic surprinzător în faptul că că, în timpul acestei apatii, ideea de a comite o crimă s-a născut și s-a maturizat în mintea lui ... Pune în locul lui Roskolnikov orice altă persoană de mărime obișnuită, care s-a dezvoltat diferit și privește lucrurile cu alți ochi și vei vezi că se va dovedi același rezultat ”(cursivele mele.).
„Omenirea, scria Dostoievski, va proclama prin gura înțelepciunii și științei sale că nu există crimă și, prin urmare, nu există păcat, ci doar cel flămând...” („Frații Karamazov”). Fie „hrănește-i, apoi cere-le virtute”, fie este și mai ușor să afirmi, ca socialiștii, „că cauza tuturor nenorocirilor umane este un lucru - sărăcia, lupta pentru existență, „mediul a căzut” *) .
Cum, cu aceste paralele, se limpede sensul polemicii scriitorului, cum cuvintele lui prind viață și respirăm aerul timpului său! În pasiunea unui luptător pentru idealism, pentru Hristos, Dostoievski a clasat printre atei și materialiști pe oricine a negat divinitatea lui Hristos și Dumnezeul teist. În această scrisoare către A. N. Maikov (28-16, 1867), el scrie despre întâlnirea sa cu Turgheniev la Basel și remarcă: „M-a anunțat că este ateul suprem. Dar Doamne! teismul ne-a dat pe Hristos, adică o concepție atât de înaltă despre om, încât este imposibil să-l înțelegem fără evlavie și este imposibil să nu credem că acesta este idealul omenirii de secole.

*) Mier. scrisoare către V. A. Aleksev, 1876

nou! Și ce sunt Turghenievi, Herzeni, Utinii *) Cernîșevskii - ne-au prezentat? În loc de frumusețea cea mai înaltă a lui Dumnezeu, pe care o scuipă, toți sunt atât de mândri, atât de nerușinați de iritabili, de mândri frivol, încât este pur și simplu de neînțeles: la ce speră și cine va merge cu ei?
Un critic al Epocii și un prieten al lui Dostoievski, și el „pământ”, „Unul dintre mulți oameni inutile”, scria următoarele într-o scrisoare către același Maikov: „Dragi prieteni! Antihrist s-a născut sub forma progresului material, o religie a cărnii și a caracterului practic **), credința în umanitate, ca și în bani - înțelegeți asta toți, marcați de sigiliul lui Hristos ***), pecetea lui credință în suflet, în infinitatea vieții, în frumusețe, în tipuri - înțelegeți că până și (o groază!! !) suntem mai aproape de biserică decât de utopia socială a lui Cernșevski, în care nu trebuie decât să ne agățăm. una dintre pere, a cărei cultivare umanitatea îmbunătățită va fi angajată în cultivarea turmelor. Înțelegeți că din zorii timpurilor au existat două bannere. Pe unul este scris: „Personalitate, străduință pentru libertate, artă, infinit”. Pe de altă parte: „Umanitatea (umanitatea, după traducerea plină de spirit a sfântului prost Askochensky ****), bunăstare materială, monotonie, centralizare”. Și dacă, pe lângă fragmentul de mai sus din scrisoarea lui Dostoievski către Maikov, ne amintim zece ani mai târziu cele spuse pe buzele pr. Paisiya în Frații Karamazov, ceea ce privește nu numai epoca, ci și opera scriitorului, devenim cumva
♦) Izv. revoluționar al anilor 1860.
*♦) Un indiciu de utilitarism în stil rusesc, vai, departe de „Utilitarismul” de J. St. Milla!
♦♦♦) Probabil o aluzie directă la Apocalipsă cap. 7, III sl.
♦ ♦♦♦) Jurnalist Izv din anii 1860

mai clar. Iată aceste cuvinte: „Căci chiar și cei care renunță la creștinism și se răzvrătesc împotriva lui înșiși au aceeași înfățișare a lui Hristos și rămân aceiași, pentru că până acum nici înțelepciunea lor, nici fervoarea inimii lor nu au reușit să creeze o altă imagine mai înaltă a o persoană și demnitatea sa. , ca imagine indicată de Hristos antic” (italicele mele).
R. Pletnev.
(Urmeaza finalul).

De ce bisericile sunt închise în Rusia.
Persecuția religioasă din Rusia atrage acum atenția întregii lumi. Cu toate acestea, în ciuda abundenței de dovezi ale acestor persecuții, există unele îndoieli cu privire la natura și amploarea lor. Și nu numai bolșevicii înșiși, de exemplu, Rykov în interviul său acordat la 24. VI, 12, 30. directorului United Press (vezi Atheist 10, III, 1930, p. 5; New lork Herald 4, III, 1930) neagă însuși faptul persecuției. Vedem că nu de puține ori oamenii care ocupă funcții extrem de responsabile contestă acuratețea rapoartelor acestor persecuții și chiar încearcă să-i justifice pe bolșevici. Să ne amintim, de exemplu, declarațiile recente ale lui Macdonald, Henderson și declarația mitropolitului Serghie și a celor patru membri ai Sinodului rus, care a

fost favorabilă autorităților sovietice, deși, desigur, a fost forțată, a stârnit o nedumerire deosebită.
Cu toate acestea, avem ocazia să distrugem chiar și cea mai mică umbră de îndoială în acest sens. Putem, ca să spunem așa, să invităm însuși guvernul bolșevic la un răspuns și să obținem de la acesta propria sa mărturisire. Pentru a face acest lucru, trebuie doar să revizuiți colecția oficială completă de legi sovietice privind biserica și religie, publicată de Comisariatul de Justiție sau Comisariatul Poporului de Justiție *). Această colecție are caracterul unui rechizitoriu formidabil împotriva politicii religioase a puterii sovietice. Un astfel de rechizitoriu este atât prevederile generale, fundamentale ale colecției, cât și secțiunile sale referitoare la statutul juridic al religiei.
*) P. V. Gidulyanov, Separarea Bisericii și Statului în URSS. Culegere completă de decrete, ordine departamentale și hotărâri ale Curții Supreme a RSFSR și ale altor republici socialiste sovietice: RSS Ucraineană, BSSR, ZSFSR., Uzbek și Turkmen. Editat de P. A. Krasikov. A treia ediție, din nou revizuită și completată prin legalizări și ordine până la 15 mai 1926. Editura juridică a Comisariatului Poporului de Justiție al RSFSR. Moscova - 1926, p. 712. Primul supliment, 1928, p. 36. O altă completare importantă este: Rezoluția Comitetului Executiv Central al Rusiei și a Consiliului Comisarilor Poporului din RSFSR privind asociațiile religioase din 8 aprilie 1929. .

organizații din stat, slujbe divine, proprietatea bisericii în general și ustensile bisericești în special, predarea Legii lui Dumnezeu, duhovnicii etc. la o schimbare a politicii sovietice, din moment ce strictețea, sau, mai degrabă, cruzimea brutală a acestei legislația, este în continuă creștere, iar dacă uneori face unele concesii, atunci într-un astfel de caz, conform proverbului francez, recule pour mieux sauter - se retrage doar pentru a sări mai departe și că singurul scop al acestei legislații este distrugerea completă a fiecărei biserici, fiecărei credințe, fiecărei religii...
Fără a examina legislația religioasă sovietică în ansamblu, ne mărginim să luăm în considerare acele prevederi ale acesteia care se referă la biserici și, în general, la locurile de cult și rugăciune. Aceste locuri se bucură de o protecție juridică specială în toate statele civilizate. Mai vedem ceva în Rusia sovietică.
Aproape în fiecare zi, ziarele relatează despre închiderea în Rusia a bisericilor de toate religiile - biserici creștine, moschei musulmane, sinagogi evreiești. Numărul de biserici închise este mare, iar aceste cifre cresc rapid. Jurnalul Trud (la Rostov) în decembrie 1929 relatează că la Moscova existau 675 de biserici înainte de revoluție și doar 287 în 1929. În toată Rusia, în 1927, au fost închise 134 de case de rugăciune; în 1928, 542 de case de rugăciune au fost închise, inclusiv 445 de biserici, 59 de sinagogi și 38 de moschei. Între timp, în 1929, până în august, în noiembrie și decembrie au fost închise 572 de case de rugăciune - 540 de biserici, 63 de sinagogi și 18 moschei, iar pe parcursul întregului an peste 1000, adică de două ori mai mult decât în anul precedent. *)
Sau iată cifrele referitoare la Ucraina. Izvestia Sovietică (1930, II, 5) relatează că în ultimii cinci ani, până în octombrie 1929, aici au fost închise 364 de case de rugăciune, adică în medie șase biserici pe lună. Între timp, din octombrie 1929 până în februarie 1930, au fost

închise 202 de case de rugăciune, adică în medie cincizeci de biserici pe lună. Și acest crescendo continuă până în zilele noastre.
*) Contele V. N. Kokovtsov (Revue des deux Mondes, 1930, 1 Febr p. 605) definește această cifră în 2000, dar nu indică de unde a fost împrumutată. În Izvestiya (22 martie 1929) s-a raportat că în 1928 au fost închise 354 de biserici parohiale și 88 de biserici mănăstiri, adică aproape tot atâtea cât mai spune Trud.

Din ce în ce mai des vin vești că într-un astfel de oraș toate bisericile fără excepție sunt închise și că orașul a fost declarat fără Dumnezeu. La sfârșitul lunii martie am primit o carte poștală de la o rudă rusă. „Nu mergem la biserică”, scrie ea, pentru că Kolya spune că preotul a devenit unchi. Kolya este nepotul ei de trei ani. De frică să scrie că biserica este închisă, se ascunde în spatele cuvintelor copilului.
Și dacă acest lucru continuă, atunci nu este departe vremea când toată Rusia, toată „Rusia sfântă”, unde chiar și neortodocși *) veneau uneori doar pentru a vedea slujba de Paște la Kremlin, vor rămâne complet fără biserici, iar cel mai nou plan al ateilor este de a închide toate bisericile în decurs de trei ani se va realiza astfel.
Dar recent am citit textul oficial al interviului, care ar fi fost dat la 15, II, 1930 de către Mitropolitul Serghie și membrii Sinodului Patriarhal corespondentului „Tacca”, din care reiese clar că puterea sovietică de aici, precum dacă, n-avea nimic de-a face cu asta. Fără îndoială, o astfel de afirmație poate calma pe cineva, mai ales pe cei care vor să justifice puterea sovietică. Totuși, să o examinăm în lumina legislației bolșevice și apoi vom vedea de ce, de fapt, bisericile sunt închise în Rusia.
Să luăm în primul rând legea de bază a despărțirii bisericii de stat - decretul Consiliului Comisarilor Poporului din 23 ianuarie 1918 (Culegere, pp. 616-617) **) și vom vedea imediat cine este principalul vinovat în închiderea bisericilor.
Iată textul articolelor 12 și 13 din decret:
„12. Nicio societate ecleziastică și religioasă nu are dreptul de proprietate. Ei nu au drepturi de persoană juridică.
13. Toate bunurile bisericii și comunităților religioase existente în Rusia sunt declarate proprietate națională.
Ce înseamnă asta? Și aceasta înseamnă că nu numai capitalele bisericești, casele, pământurile, ci și toate templele tuturor religiilor sunt luate de la organizațiile religioase, luate printr-un act de putere despotică fără consimțământul și chiar cunoștința credincioșilor. Iar Instrucțiunea la Decret (p. 623) explică că proprietatea bisericii este acceptată împreună cu un inventar de către consiliile locale. Dar în timp ce restul proprietății bisericii ar trebui să fie
*) Așa a fost, de exemplu, scriitorul englez William John Birkbeck, care timp de mulți ani a venit anual la Moscova în acest scop.
*♦) Și mai departe, referindu-ne la legile sovietice, vom cita doar paginile colecției lui Gidulyanov.

folosite în scopuri neecleziastice, bisericile, împreună cu bunurile aflate în ele, își pot păstra scopul religios. Și anume, același articol 13 spune mai departe:

<'Danielile si obiectele destinate special scopurilor liturgice sunt date, prin decrete speciale ale autoritatilor locale sau centrale ale statului, in folosinta libera a societatilor religioase respective.'
Astfel, bisericile, ca toate celelalte proprietăți bisericești, devin proprietatea organelor puterii sovietice, dar folosirea lor poate fi lăsată în seama societăților religioase, prin care nu se pot înțelege deloc foștii proprietari - diverse instituții și corporații bisericești - sinoade, consistorii. , consilii eparhiale, capitole, parohii și mănăstiri. Nu, templele sunt transferate exclusiv către societăți religioase nou organizate, pe baza legislației sovietice. Înainte de „Decretul” din 8. IV, 1929, două tipuri de societăți puteau folosi biserici: grupuri de credincioși, formate din cel puțin 20 de membri (pentru aceștia, vezi pp. 127-130, 134-136), și societățile religioase din un sens restrâns, ai cărui membri minimi sunt definiți ca fiind 50 de persoane (p. 81-88 etc.). Decretul a redus numărul minim de membri ai societății la 20 de persoane, permițând grupului să aibă un număr mai mic de membri, dar în același timp a lipsit grupul de dreptul de a beneficia gratuit de „cladiri speciale de rugăciune (adică temple)”. și obiecte destinate exclusiv scopurilor religioase”, dar le permitea doar să închirieze alte spații de la persoane fizice sau de la consiliile locale și comitetele executive (articolele 3 și 10).
Astfel, în prezent, bisericile din Rusia pot fi folosite exclusiv de către societățile religioase cu cel puțin 20 de membri.
Cu toate acestea, nu toate bisericile pot fi transferate la societățile religioase. Există mai multe categorii de temple, cărora prin lege trebuie să li se acorde un alt scop. Acestea sunt: 1) temple cu semnificație arheologică, istorică sau artistică; 2) biserici de casă; 3) militare și 4) monahale.
Să spunem câteva cuvinte despre fiecare dintre aceste categorii.
1) Pe baza Instrucțiunilor la decretul de secesiune (Art. 9, p. 624) și a Instrucțiunilor colegiului pentru treburile muzeale (Art. 8, p. 249-251), temple ale istorice, arheologice și artistice. semnificația sunt transferate Comisariatului pentru Educație printr-o comisie specială care are dreptul de a decide că un templu celebru nu poate fi transferat unei societăți religioase, chiar dacă aceasta o cere (p.

250). Cum ar trebui folosit un astfel de templu este decis de departamentul Comisariatului pentru Educație (Narkompros) pentru afacerile muzeale și, deoarece cel mai activ oponent al religiei, Lunacharsky, a fost în fruntea Narkompros pentru o lungă perioadă de timp, este destul de firesc că aproape toate bisericile celebre din Rusia au fost transformate în rkomprosom la muzee, teatre etc. În Moscova însăși, Comisariatul Poporului pentru Educație a selectat mai mult de 200 de biserici. Culegerea de legislație sovietică menționată mai sus de la pagina 267 tipări „Decretul Consiliului Comisarilor Poporului privind aplicarea la Muzeul Valorilor Istorice și Artistice al Lavrei Treimii-Sergiu”, iar din alte surse știm că aceeași soartă a avut-o și alte Lavră - Alexandru Nevski și Kiev-Pechersk. Comisariatul Poporului pentru Educație este deosebit de dispus să transforme bisericile în muzee pentru propaganda ateismului. Catedrala Sfântul Isaac (Izvestia, 10, IX, 1926), Catedrala Sfântul Andrei din Kiev, Sfânta Mănăstire și Biserica de pe Dmitrovka din Moscova (Pravda, 12, X, 1929) au fost transformate în astfel de muzee (Pravda, 12). , X, 1929). , 23, p. 5) relatează că Glavnauka se pregătește să transforme multe alte biserici în muzee.

„Ziarul profesorului” sovietic (10 noiembrie 1929) mărturisește ceea ce au devenit Lavra sub controlul Ner-Compros. Lavra Treimii-Sergiu, potrivit ziarului, a devenit un loc de beţie şi scandaluri. Managerii (Zlinchenko, Fedin, Tomza) își cunosc doar propriile interese personale, desfrânare și lux. Ziarul mai menționează că agitatorii antireligioase vând obiecte de artă, deschid și jefuiesc mormintele prinților și călugărilor... (cf. Lectura de duminică, 1930, nr. 5, pp. 77-78, referitor la ziarul sovietic Evening Moscow " .)
Uneori, templele cu semnificație istorică sunt transferate și către comunitățile de credincioși, dar întotdeauna în condiții deosebit de dificile, iar în cazul încălcării acestor condiții, credincioșii nu răspund doar cu bunurile lor, ci sunt și pedepte penale (Instrucțiunea la decretul privind secesiune, art. XIV, p. 259).
2) Se inchid si toate bisericile de casa, in primul rand la institutiile de invatamant (Circulara Comisariatului Poporului pentru Invatamant din 22, VIII, 1918, p. 180-181), iar apoi la locurile de detentie, spitale si capele (5, VIII, 1919, p. 182). Închiderea bisericilor din instituțiile de învățământ a fost efectuată „în cel mai scurt timp” (în termen de 10 zile - de la 22 august până la 1 septembrie 1918). Termenul de „biserică de casă” a fost interpretat extrem de larg, iar acele biserici care aveau propriile parohii și registre de naștere erau rezumate sub el (Explicarea secției a 5-a a Comisariatului Poporului de Justiție og 26, IV, 1919, p. 180).).

3) Decret 5 sec. Comisariatul Poporului de Justiție din 4, VIII, 1919 a închis și toate bisericile militare, dispunând ca acestea să fie transformate în săli pentru mitinguri, cinematografe, biblioteci, săli de lectură etc. Numai în cazul în care clădirea bisericii nu poate fi folosită în alt scop. datorită „masei generale de dispoziție, prescripției construcției clădirii ”etc. biserica poate fi transferată credincioșilor, dar numai în condiția dificil de implementat de a o muta în alt loc (p. 183).
4) Lamurirea Comisariatului Poporului de Justiție din 10, VII, 1922 spune că „în general, biserica mănăstirii este supusă lichidării” (p. 179) și organul Comisariatului Poporului de Justiție „Revoluția și Biserica” mărturiseşte, (1921, No 1-3, p. 72) că încă înainte de 1921 au fost închise 673 de biserici mănăstireşti. *) Numai în cazuri excepționale, când, pe de o parte, biserica mănăstirii nu poate fi folosită în alte scopuri, iar pe de altă parte, credincioșii nu găsesc o altă biserică, aceasta poate fi transferată credincioșilor (p. 179). Cu toate acestea, acest lucru se întâmplă extrem de rar și numai atunci când un astfel de transfer este în interesul autorităților sovietice. De exemplu, 10, VII, 1922, secțiunea a 5-a. Comisariatul Poporului pentru Justiție a dat una dintre bisericile Mănăstirii Nikolsky din Moscova colegilor credincioși, dar numai pe baza acelor considerații că secta „credincioșilor nu s-a bucurat niciodată de patronajul special al guvernului țarist”, și a fost pusă o condiție indispensabilă pentru a izola templul prin intermediul unui gard și a nu mai suna pe el (p. . 179-180). Se pare că, în acest caz, colegii de credință au primit o biserică grație doar ignoranței Comisariatului Poporului de Justiție, care i-a amestecat pe colegii credincioși cu schismatici.
Astfel, pe baza legislației bolșevice în sine, mii de biserici au fost transformate în muzee, teatre, școli, cinematografe, săli pentru mitinguri și întâlniri, cluburi de atei, depozite de cereale și chiar

forje și închisori (de exemplu, Mănăstirea Solovetsky). , ateliere, fabrici, barăci, grajduri etc.
Ustensilele bisericești, icoanele și, în general, obiectele aflate în templu sunt în pericol și mai mare decât clădirile templelor.
În toate bisericile enumerate mai sus, ustensilele bisericești au fost luate în proprietatea acelor instituții ale statului care lichidau bisericile în sine și au fost parțial plasate în muzee, parțial vândute. Singura excepție permisă a fost pentru antimensiunile care au fost transferate
♦) N. Klepinin relatează în „Revista Slavoniei” 1 III 1930, p. 516) că până în 1922 fuseseră închise 686 de mănăstiri.

comunităţi de credincioși (Circ. Comisariatul Poporului din 22, VIII, 1918, p. 181).
Dar proprietatea restului templelor nu este lipsită de pericol. În primul rând, toate obiectele care au semnificație arheologică, istorică sau artistică, chiar dacă se află în temple, care în sine nu au o asemenea semnificație, pot fi selectate pe baza Instrucțiunilor pentru decretul de secesiune (p. 255) și comenzile ulterioare. În colecție găsim o explicație caracteristică a Comisariatului Poporului de Justiție cu privire la vechea icoană făcătoare de minuni a „Nicii Domnului Sven-sky”, aflată în biserica parohială cu. Suponiev, provincia Bryansk. Comisariatul Poporului de Justiție prescrie (13, IV, 1925, pp. 262-263) să se scoată icoana și să o așeze într-un muzeu, întrucât se presupune că este în pericol din cauza târâtului de la o biserică la alta. Evident, Comisariatul Poporului de Justiție numește participarea icoanei la procesiune „trag and drop”.
Nu numai obiectele cu semnificație istorică sau artistică, ci și toate lucrurile valoroase în general, pot fi luate de la credincioșii din biserici, pe baza decretului Comitetului Executiv Central al Rusiei din 27, XII, 1921 privind bijuteriile în biserici. şi mănăstiri (Culegere de Legalizări, 1922, nr 19 , p. 215). În 1922, a avut loc o confiscare în masă de aur, argint, pietre prețioase etc. din temple, iar până la 19 decembrie 1922, conform rapoartelor oficiale („Izvestiya”, nr. 287 din 19, XII, 1922), s-au adunat câte 23.997 de lire de argint (Pentru mai multe vezi A. A. Valentinov, Chernaya kniga, Paris, 1925, pp. 54-79, 261-287). „Retragerea” a provocat o serie de ciocniri sângeroase între populație și agenți guvernamentali și sute de execuții.
Guvernul sovietic a justificat aceste măsuri prin necesitatea combaterii foametei, dar 1) pentru această luptă, guvernul a avut la dispoziție uriașe vistierie de stat și de palat, care însă nu au fost folosite, 2) a confiscat bunurile bisericești, doar o mică parte. a fost folosit pentru combaterea foametei *) și 3) foamea a încetat încă din 1923, între timp decretul a continuat să funcționeze încă 7 ani și a fost anulat doar prin Decretul Comitetului Executiv Central al Rusiei din 8, IV 1929 (art. 67, partea 1), s-a anulat numai atunci când toate bisericile au fost jefuite în totalitate, astfel încât nu mai era nevoie de un decret.
*) În loc de cele 800 de milioane de ruble așteptate, vânzarea obiectelor de valoare bisericești a dat doar 34 de milioane (Das Notbuch der russischen Christenheit, Berlin, 1930, S. 73), și chiar și acelea au mers doar parțial să lupte cu foametea.

Multe obiecte aveau o importanță deosebită pentru credincioși, nu datorită valorii lor materiale, ci ca obiecte sacre. Pentru a le păstra pentru biserici, credincioșii s-au oferit să răscumpere autoritățile pentru ei sub forma unei cantități adecvate de aur, argint etc. Comitetul Executiv Central All-Rusian în 1922 a permis un astfel de schimb, dar în curând schimbul s-a dovedit a fi o fraudă. În întreaga lume, dacă un echivalent este plătit pentru un lucru, lucrul aparține cumpărătorului. Între timp, Comisariatul Poporului pentru Justiție „a explicat” că o astfel de „înlocuire” nu creează noi drepturi preferențiale pentru credincioși, deoarece lucrurile continuă să fie proprietatea statului și, prin urmare, nu ar trebui excluse din inventarul proprietăților bisericești. și poate fi lăsat credincioșilor numai în „utilizare”, iar „în timpul lichidării templului, soarta lucrurilor este determinată în ordinea generală a lichidării” (Explications of 17 VI 1922, No 359; 15 IX 1923, pp. 195-196, cf. 20 X 1924, No. 1260-3, p. 265) Pe scurt, lucrurile răscumpărate mai pot fi întotdeauna luate, ceea ce se întâmpla des.
În plină revoluție, au existat astfel de cazuri tragico-comice. Un domn într-o haină bună de blană se plimbă noaptea. Întâlnește un ragamuffin cu aspect hotărât. „Cumpără o haină de blană”, cere amenințător ragamuffin. „Ce haină? Nu ai haină de blană”, a obiectat speriată proprietara hainei de blană. „Haina de blană este pe tine”, declară „vânzătorul” cu aplomb, iar „cumpărătorul” plătește ascultător bani pentru propriul său lucru.
Bolșevicii fac la fel cu credincioșii. Singura diferență este că tâlharul, după ce a primit banii, lasă proprietarului haina de blană, în timp ce bolșevicii iau atât banii, cât și haina...
Pe lângă lucrurile artistice și prețioase din biserici, există obiecte care, fără a reprezenta vreo valoare materială, sunt venerate în special de credincioșii din acele vremuri străvechi, când creștinii din catacombe se ascundeau de persecutorii lor. Aceasta este puterea. Dar chiar și pentru păgânii care îi persecutau pe creștini, moaștele erau inviolabile. Mai mult decât atât, moaștele erau cele care dădeau protecție legală bisericilor creștine înseși în acea epocă în care biserica creștină era considerată un collegium illicitum și, ca atare, nu avea dreptul de a exista. Locul în care zăcea trupul defunctului era, conform legilor romane, considerat locus religiosus și, ca atare, se bucura de ocrotirea specială a legii și această protecție nu se limita la mormântul propriu-zis (mormânt), ci se extindea și la clădire (monumentum) construit peste ea (3 Digest. 47, 12 etc.), care ar putea fi un templu creștin.
Cât de departe de aceste prescripții umane

oponenții antici ai creștinismului, prescripțiile oponenților săi moderni!
Circulara Comisariatului Poporului de Justiție din 25 august 1920 prescrie: „1) Comitetele executive locale, cu agitația corespunzătoare, efectuează consecvent și sistematic lichidarea completă a relicvelor, mizând pe conștiința revoluționară a maselor muncitoare, evitând totodată orice; nehotărâre și lipsă de inimă în desfășurarea evenimentelor lor;
2) eliminarea cultului numit al cadavrelor, păpușilor etc. se realizează prin transferarea acestora la muzeu;
3) în toate cazurile de depistare a șarlatanismului, trucurilor magice, falsificărilor și a altor fapte penale care vizează exploatarea

întunericului, atât din partea duhovnicilor individuali, cât și a organizațiilor din fostele secții religioase oficiale, procuratura inițiază o anchetă judecătorească de presă împotriva tuturor vinovaților. persoane, cu ancheta încredințată anchetatorului asupra problemelor cele mai importante, iar problema în sine este tratată în condiții de largă publicitate ”(p. 6: cf.“ Biserică și Revoluție ”, 1920 Nr. 5-8). O altă circulară descrie „Procedura de deschidere a relicvelor”, în timp ce se spune că „studiul moaștelor se realizează la inițiativa populației muncitoare locale cu permisiunea comitetului executiv provincial sau a congresului provincial al Sovietelor”, dar că „nu este nevoie de permisiunea autorităților centrale pentru deschiderea relicvelor” și sfătuiește „să se invite la deschiderea relicvelor operatorului cu un aparat cinematografic și să surprindă chiar procesul de deschidere pe o bandă specială”- (p. 69). -70, cf., „Rev. i Tserk.”, 1919, nr. 1, p. 42).
De obicei, în timpul deschiderii relicvelor, rolul „populației muncitoare locale” este jucat de cluburi de atei. Pentru ca o astfel de batjocură la sanctuare populare să nu provoace indignare populară, circulara sfătuiește să se efectueze o autopsie „în nici un caz în timpul slujbei și nici în zilele oricărei adunări a credincioșilor în biserică”. Astfel, pe de o parte, circulara prescrie ca descoperirea relicvelor să se facă din inițiativa populației, iar pe de altă parte, fără acumularea acestei populații!
În ultimul timp, organele locale ale puterii sovietice, fără îndoială, prin ordin de sus, au pus problema privării bisericilor de clopote. La 1 ianuarie anul acesta, ziarul sovietic „Bednota” relatează: „Consiliul orășenesc Samara, care a decis să scoată clopotele, face apel la toate orașele Uniunii Sovietice să-i urmeze exemplul”. Acest apel nu a rămas fără răspuns , iar ziarele sovietice raportează adesea eliminarea clopotelor într-un loc sau altul. De exemplu. clopotele au fost scoase la Tambov,

în Nzhyn („Izvestiya” 8 1 1930), au fost luate decizii cu privire la îndepărtarea clopotelor la Cernigov („Bezbozhnik”, 31, 30), în satul Donskoy, districtul Stavrpol („Izvestiya”, 6 I 300 etc. Se fac pregătiri pentru îndepărtarea clopotelor și chiar la Moscova, relatează Izvestia (30 I 1930):
„Ca răspuns la cererile în masă din partea organizațiilor publice și a muncitorilor pentru interzicerea sunetului de clopote la Moscova, prezidiul Mosobliskom și Mossovet a interzis sunetul clopotelor la Moscova. Supravegherea asupra executării prezentei rezoluții este încredințată compartimentului administrativ. Este interzis să sune clopotele în Iaroslavl („The Bezbozhnik” 1930, nr. 5), la Pskov („Lectura de duminică” 1930, nr. 9, p. 138), etc. Desigur, aceasta este doar o măsură pregătitoare pentru scoaterea clopotelor: sunt necesare clopote.
Astfel, conform legislației sovietice, credincioșii pot primi doar biserici care nu au nici semnificație istorică, nici arheologică, nici artistică, neincluse în categoriile de brownie, militare și monahale, iar restul pot primi numai după ce bisericile sunt lipsite de ustensile antice, obiecte artistice și scumpe, relicve și, în ultima vreme, adesea clopote și, în același timp, pot primi nu proprietatea bisericii, ci doar pentru folosință.
Dar acest drept, în primul rând, este foarte limitat și, în al doilea rând, extrem de fragil.

Decretul Comitetului Executiv Central al Rusiei din 13 iunie 1921 (p. 168-169) a permis utilizarea templului în alte scopuri non-liturgice - cum ar fi: „întâlniri publice, mitinguri, concerte, conversații și discuții, predarea oricăror materii, aranjarea de cursuri, prelegeri etc.”, dar cu o condiție, dacă aceasta era menționată în acordul încheiat între credincioși și autoritățile sovietice cu privire la folosirea templului. Noul „decret” din 8 IV 1929 permite folosirea templului exclusiv în scopuri liturgice. Articolul 17, paragraful „b” din această rezoluție interzice categoric credincioșilor să „organizeze atât întâlniri speciale pentru copii, tineri, femei, rugăciune și alte întâlniri, cât și general biblice, literare, manual-delcheskiya, munca, predarea religiei etc. întâlniri, grupuri, cercuri, departamente. Puțin din. La sfârșitul aceluiași articol 17, se spune: „Numai cărțile necesare administrării acestui cult pot fi depozitate în clădirile și spațiile de rugăciune”. Astfel, dacă templul se dovedește a fi Cartea Regulilor, Pilotul, Creațiile Sf. Părinți, Viețile sfinților,

atunci aceasta va fi o încălcare a legii și poate duce la îndepărtarea templului de la credincioși.

La scurt timp după publicarea „Decretului”, al XIV-lea Congres al Sovietelor din 18 mai 1929 a făcut o schimbare corespunzătoare în însăși constituția sovietică. Articolul 4 din constituție permitea „libertatea propagandei religioase și antireligioase”. Așa cum a fost modificat, acest articol permite doar „libertatea practicii religioase și propaganda antireligioasă”. Comentând această schimbare, The Godless (6 noiembrie 1930) scrie:

„Noua ediție a articolului înseamnă că de acum înainte activitățile tuturor asociațiilor religioase se reduc doar la cult. Nu este permisă nicio altă activitate în afară de slujirea nevoilor religioase. De asemenea, propaganda religioasă nu este permisă. Mărturisire, nu propagandă” (cf. Komsomolskaya Pravda, 6 14 1929)

Dar societățile religioase pot fi oricând lipsite de un drept atât de limitat de a folosi templul, iar templul însuși este transformat într-un club de atei, într-un muzeu pentru promovarea ateismului, o cantină, un teatru, un cinema, sau dat unora. organizație non-ortodoxă, precum Biserica Vie.

În acest sens, legislația sovietică este extrem de inventiva.

Conform acestei legislații, biserica poate fi luată de la credincioși în următoarele cazuri:

1) Dacă în această zonă se constată o penurie acută de clădiri și spații destinate locuințelor, sanitare, medicale, culturale și educaționale etc.” (Circulara Comisariatului Poporului de Justiție din 3 1 1919; Circulara Comisariatului Poporului de Interne). Afaceri din 28 II 1919; Instr. Narkomyu o sută și Comisariatul Poporului pentru Afaceri Interne din 19 VI 1923, p. 236) sau, după cum spune noul Decret din 8 IV 1929, „dacă clădirea este necesară pentru nevoile statului sau publice” (Articolul 36).

2) Dacă acest eveniment vine în întâmpinarea cererii maselor muncitoare sub forma a numeroase declaraţii colective, rezoluţii, hotărâri de congrese etc. aceeaşi instrucţiune, p. 237).

3) Dacă se descoperă participarea unui grup bisericesc la acțiuni contrarevoluționare (Decretul Comitetului Executiv Central All-Rus din 19 IV 1923, Instr. NKJU și NKVD din 19 VI 1923, p. 236, cf. p. . 246), sau dacă grupul este, în opinia GIK , nesigur și antisovietic (Instr. NKVD și NKVD din 27 IV 1923, p. 240) sau dacă unii dintre membri și

societatea religioasă sunt arestați ”(Instr. NKVD si NKVD din 27 IV 1923, p. 85).

4) Dacă o societate sau un grup religios are mai puțini membri decât prevede legea (Clarificarea Comisariatului Poporului de Justiție, p. 136; cf. pp. 244 și 245).
5) Dacă se descoperă abuzuri asupra proprietății bisericești sau delapidarea acestora din urmă (Instrucțiuni ale NEJ și NKVD din 19, VI, 1923, p. 236).
6) „În caz de protecţie insuficientă a templelor” din partea societăţii sau a unui grup (Decretul Ştiinţei Principale al Comisariatului Poporului pentru Educaţie din 5 iunie 1925, p. 262).
7) Dacă o companie sau un grup nu plătește prime de asigurare și alte taxe sau nu îndeplinește deloc obligații, atribuite unei organizații cunoscute printr-un acord cu consiliul local sau guvernul (Circulara Comisariatului Poporului pentru Finanțe din 3 IX 1923; raportul 5 al Comisariatului Poporului de Justiție din 1 aprilie 1924, p. 216-217 etc.) sau neînregistrat în decurs de un an (Regulamentele Comitetului Executiv Central Panto-Rus și SNE. 8 IV 1929, art. . 66).
8) Dacă o societate sau un grup organizează colectări obligatorii pentru nevoile bisericii (Codul penal al RSFSR și al altor republici sovietice, art. 122, pp. 229-230).
9) Dacă societatea sau grupul înșiși refuză să folosească templul (Decretul Comisariatului Poporului de Justiție din 1924-1925, p. 238).
10) „Dacă clădirea de rugăciune, având în vedere dărâmarea ei, amenință să se prăbușească total sau parțial”, iar credincioșii refuză să efectueze reparațiile solicitate de comisia tehnică (Poștă, din 8 IV 1929, art. 46-52) .
Autoritățile sovietice pot folosi cu ușurință oricare dintre motivele enumerate pentru închiderea templului, deoarece se hotărăște fie în persoana GIK-ov-ului local și a altor comitete executive, fie în cazul unui recurs (Poștă, din 8 IV 1929, art. . 37) în persoana Prezidiului Comitetului Executiv Central All-Rusian dacă există un astfel de motiv în acest caz. Și chiar și Culegerea Legislației Sovietice însuși mărturisește că autoritățile locale permit de obicei abuzuri în acest sens.
Să luăm primul motiv - „treburile statului și publice”. Acest concept este extrem de liber, iar Colecția arată că, în realitate, bisericile sunt selectate chiar și atunci când de fapt clădirea bisericii nu este necesară în alte scopuri, iar aceste scopuri sunt pur fictive (Explicația Comisariatului Poporului de Justiție din 18 VIII 1924, pp. 239-240). Acest lucru este confirmat și de statistici. W. Ch. Emhardt în cartea sa: „Religia în Rusia Sovietică” (Londra, 1929), referindu-se la dr. M. Spinka, care este foarte dispus față de bolșevici, relatează (p. 264-265) că în octombrie 1925 în 29 de provincii, i.e. în a treia parte a Rusiei, au fost 1003

biserici ortodoxe confiscate, dintre care 114 au fost transformate în școli, 195 în cluburi, 180 au fost folosite în alte scopuri, 6 au fost demolate, nu existau informații despre 31 și 298, adică aproape o treime, au rămas complet nefolosite. Din cele 29 de moschei confiscate, doar 2 au fost transformate în cluburi, iar restul de 27 au rămas goale. Din cele 27 de biserici schismatice, 11 au rămas nefolosite, iar din cele 29 de biserici de alte confesiuni, 9 au rămas nefolosite.

Să luăm un alt motiv - dorința populației. Și din nou colecția în sine admite că autoritățile locale abuzează constant și de acest pretext. La pagina 239 a culegerii găsim „o explicație a departamentului 5 al Comisariatului Poporului de Justiție din 18 VIII 1924, la începutul căreia citim:

„Plângerile primite de Comitetul Executiv Central All-Rus din localitate arată că rezoluțiile luate la mitinguri, întruniri antireligioase, în timpul dezbaterilor după prelegerile antireligioase etc. privind închiderea unui sau altuia templu, cel mai important fiind: argumentul este majoritatea voturilor date la această întâlnire pentru închiderea templului. În continuare, Comisariatul Poporului de Justiție explică că majoritatea voturilor la o ședință aleatorie nu este încă majoritatea populației locale.

Cu toate acestea, această explicație nu a protejat bisericile, parțial pentru că comitetele sovietice locale sunt bine conștiente de nesinceritatea unor astfel de explicații, în parte pentru că se bucură de o independență considerabilă. Și acum, la șase ani de la prima lămurire, Comitetul Executiv Central All-Rusian din nou, în rezoluția sa, publicată la 15 martie 1930, în ziarele de la Moscova, prescrie „să se oprească în mod hotărât practica închiderii bisericilor în mod administrativ, fictiv. acoperite de dorința voluntară publică a populației și de a permite închiderea bisericilor numai în cazul dorinței reale a majorității covârșitoare a țăranilor și nimic altceva decât aprobarea hotărârilor adunărilor de către comitetele executive regionale. („Bezbozhnik 25 III 1930, p. 3).

Totuși, nu există nicio îndoială că nici această rezoluție nu va schimba starea de fapt, întrucât autoritățile locale știu că rezoluția nu este destinată „de uz intern”, ci vrea doar să potolească indignarea lumii culturale împotriva persecuției religie în URSS.

Mai ales adesea autoritățile locale folosesc al treilea motiv pentru închiderea bisericilor - direcția contrarevoluționară a unui grup cunoscut care profită de biserică.

Colecția propriu-zisă, la pagina 35, publică o explicație a Comisariatului Poporului Ucrainean pentru Justiție din 20 septembrie 1921, unde se proclamă că „toate religiile sunt contrarevoluționare”, iar cu o asemenea „presumție” chiar și dorința de a folosi templul poate fi considerat contrarevoluționar. În plus, este suficient că, deși câțiva membri ai unui grup sau societate sunt arestați accidental (și acesta, în condiții sovietice, este cel mai obișnuit și aproape inevitabil lucru*), ca societatea, în baza Statutului Normal al Societățile religioase (Art. 11, p. 85) au fost închise, iar templul a fost folosit în alte scopuri.

Pravda, Instrucțiunea NKJ și NKVD din 19 iunie 1923) p. 236, cf. p. 44) să spună că un templu ales dintr-un grup nesigur poate fi predat unuia „mai demn de încredere”, iar unul nesigur este pus în judecată, dar acest lucru nu îl face mai ușor pentru Biserica Ortodoxă, deoarece, spre deosebire de biserica vie sau renovatoare, ea este considerată total opusă puterii sovietice. Prin urmare, în 1922 și 1923, aproape toate grupurile ortodoxe au fost declarate nesigure, iar bisericile au fost predate „Zhiviților”.

Și din nou legislația sovietică însăși depune mărturie în acest sens. La pagina 39 a Colecției citim următoarea explicație a NKJ din 12 II 1924:

„Din plângerile primite de Comitetul Executiv Central All-Rusian, a reieșit că în Republica Turkestan, la Vladivostok, în regiunea Kuban-Marea Neagră, în principal la Armavir, în Verkhne-Udinsk al Burrepublicului, în districtul Lukoy Nevsky din provincia Nijni Novgorod, în orașul Borovichi, provincia Novgorod. toate (!) înţelegerile cu grupuri de credincioşi au fost reziliate din diverse motive, iar toate (!) bisericile au fost uneori transferate unor grupuri extrem de nesemnificative de renovaţionişti, în timp ce marea majoritate a populaţiei locale aparţinea Bisericii Ortodoxe Veche, iar din cauza lipsa bisericilor, au fost lipsiți de posibilitatea de a-și satisface nevoile religioase în împlinirea cultului religios”.
În plus, Colecția enumeră o serie de documente similare primite din diferite părți ale Rusiei și face extrase din unele dintre ele (p. 40-45, 191-195). Iată o listă lungă de sate și orașe în care și ortodocșii au fost lipsiți de toate bisericile în favoarea renovaționștilor și au cerut autorităților să le dea măcar un etaj sau un culoar al bisericii.
*) Sovetskaya Pravda, cu umorul unui spânzurator, sfătuiește să adăugați întrebarea la forma cetățenilor sovietici: „Ați fost în închisoare. Și dacă nu, atunci de ce? Vezi Douyet, op. cit. pagina 213.

Dacă uneori autoritățile sovietice au dat curs acestor solicitări, nu a fost deloc din imparțialitate, ci pentru că erau convinse de eșecul complet al Bisericii Vii (vezi pamfletul meu: „Ce este Biserica Vie”, Varșovia, 1927) și a ajuns la concluzia că nu merită sprijinit. O expresie a acestei întorsături în politica sovietică este Instrucțiunea NKJ și NKVD din 19 iunie 1923 (p. 663-668), al cărui articol 7 (p. 665) interzice „tuturor instituțiilor statului, prin ingerință administrativă, să susține orice cult sau orice administrație bisericească în detrimentul altor culte sau grupări religioase. Aceeași întorsătură în politica sovietică este evidențiată de o serie de acte ale guvernului sovietic care conțin un refuz față de renovaționiști, care, având în vedere apropierea lor de putere, au cerut privilegii speciale. „Cererea ta pentru așa-numitul. Clerul renovaționist nu este supus unor privilegii și privilegii speciale în comparație cu toți ceilalți clerici”, scrie, de exemplu, Comisariatul Poporului de Justiție pentru episcopul renovaționist Nikolai Soloviev (VIII 18, 1923, p. 354; cf. p. 204). . În special, revenirea unei părți din bisericile ortodoxe s-a datorat necesității: comunitățile renovaționiștilor erau atât de mici încât nici măcar nu puteau recruta minimul necesar organizării unui grup - 20 de persoane (vezi broșura mea, p. taxe pentru folosirea templului, iar guvernului sovietic nu-i place să-și piardă veniturile *).
Dacă din anumite motive este incomod să folosiți unul dintre primele trei motive pentru închiderea templului, atunci rămâne o alegere largă între celelalte șapte motive, care au un caracter complet plauzibil. Ce poate fi obiectat, de exemplu, dacă templul este închis ca urmare a neîndeplinirii de către credincioși a termenilor contractului sau ca urmare a refuzului lor voluntar de a folosi templul? Cu toate acestea, nu trebuie decât să citiți cu atenție colecția sovietică pentru a fi convins că această plauzibilitate este pur imaginară și că, în realitate, legislația sovietică, și chiar mai multe abuzuri ale agenților guvernului sovietic, fac credincioșii complet imposibil să îndeplinească termenii contractului, drept urmare, fie autoritățile iau templul de la credincioși, fie ei înșiși refuză să folosească templul.

*) De altfel, presa sovietică a pus în ultima vreme problema luării de la Biserica Vie a Catedralei Mântuitorului Hristos, care a fost transformată în muzeu, din care taxa de intrare merge la Biserica Vie (vezi, de exemplu, Bezbozhnik, 1930, nr. 23).

Am văzut deja că prin decretul de secesiune folosirea templului este dată gratuit credincioșilor. Dar aceasta este doar ipocrizia obișnuită sovietică. De fapt, credincioșii trebuie să plătească pentru folosirea templului o sumă foarte mare, depășind mijloacele lor. Decretul de separare, emis la 23 I 1918, spune că „cladirile și obiectele destinate special scopurilor liturgice sunt date... „la folosința liberă a comunităților religioase respective” (art. 13, p. 617), și emise la data de 14, VIII din același an, Instrucțiunea la Decret explică că „cei care au acceptat bunul în folosință se obligă... să repare bunul menționat și costurile aferente deținerii imobilului, precum: pentru încălzire, asigurare, paza, plata datoriilor, taxe locale si etc.”, si in plus, sunt obligati sa “compenseze la livrare toate pierderile in timpul utilizarii acesteia, fiind raspunzatori de integritatea si siguranta bunului care le-a fost incredintat in comun. și în solidar (prin garanție reciprocă) „(Articolul 8, p. 624, cf. 200), iar apoi Circularele Comisariatului Poporului pentru Finanțe și hotărârile Consiliului Comisarilor Poporului privind impunerea de tot felul de impozite și impozite la biserici. a plouat.
În primul rând, chiar clădirile templelor sunt libere de închiriere numai atunci când nu aparțin numărului de semnificație arheologică, artistică sau istorică, casei și militare, în caz contrar credincioșii sunt obligați să plătească pentru folosința templului și obiecte aflate în el situate de Comisariatul Poporului pentru Educație și alte instituții ale statului (Decretul Comitetului Executiv Central al Rusiei și al Consiliului Comisarilor Poporului din 7 I 1924, art. 4, p. 254; Explicația NKJ din 20 X 1924 , p. 264). De asemenea, credincioșii sunt obligați să plătească chirii mari pentru templele situate în clădirile municipale. În timp ce alte instituții plătesc pe metru pătrat. un sazhen din astfel de clădiri nu este mai mare de 2 r. pe lună, credincioșii trebuie să plătească până la cinci ruble (Decretul Consiliului Comisarilor Poporului din 15 III 1924, p. 198; clarificarea NKJ din 20 X 1924, p. 200) După publicarea Decretului din 8 IV 1929 , grupurile religioase (dar nu societățile) trebuie să plătească plata chiriei pentru toate templele pe care le ocupă fără excepție. Societățile nu trebuie să plătească chirie pentru templele care nu se încadrează în categoriile enumerate mai sus, dar nu trebuie să plătească doar pentru clădirea templului în sine. Autoritățile sovietice știu că templul nu atârnă în aer, ci stă pe pământ și, prin urmare, impun chirii mari în orașe pentru terenul ocupat de templu și, în multe locuri, au luat o taxă mai mare pentru temple decât chiar și pentru terenurile proprietate privată, impozitate cu cea mai mare sumă (Circulara NKF de la 5

IX, 1923, p. 204-205), iar această plată, potrivit organelor autorităților sovietice înseși, era complet insuportabilă pentru credincioși (Circulara NKF din 2 I 1925, p. 323-326 și NKVD din 19). XI 1923, p. 205). Pe lângă chiria pământului, credincioșii trebuie să plătească și chiria pământului (vezi legile la pp. 205-210).

Dar chiar și pentru clădirile templelor, credincioșii nu ar trebui să plătească doar chirie în unele cazuri în favoarea statului, ceea ce nu înseamnă deloc că nu ar trebui să plătească alte taxe atât în favoarea statului, cât și în favoarea instituțiilor locale. La taxa mare de stat, autoritățile locale adaugă, după pofta și zborul imaginației, o serie întreagă de alte taxe, astfel încât chiar și guvernul central sovietic însuși a fost nevoit să ia măsuri pentru a le reduce, în cuvintele lui. o circulară, „tax-creation” (NKJ și NKF din 18 X 1924, p. 331), dar, așa cum recunosc înseși autoritățile sovietice (Circulara NKF din 21 1925, p. 210), aceste măsuri nu duc la nimic și „ la impunerea clădirilor bisericești cu taxe locale pe clădiri nu sunt respectate directivele NKF ..... iar clădirile sunt evaluate conform antebelicului
estimări nym și standarde provinciale generale pentru clădiri rezidențiale cu utilizarea unor factori de corecție în plus.
Pe lângă diverse taxe, credincioșii trebuie să plătească și asigurări, în caz de neplată a căror clădire le este luată (Explicarea NKF din 1 IV 1924, p. p. 211), înălțimea asigurării " nu corespunde cu posibilitatea de utilizare profitabilă a templelor”.
Ai putea crede că pentru asta, credincioșii, în caz de incendiu, au posibilitatea de a construi o nouă biserică pentru prima de asigurare. Așa se face peste tot în lume, dar nu asta vedem în Rusia sovietică. „Conform circularei NKVD și NKF din 28 decembrie 1923, nr.467, sumele asigurate sunt supuse emiterii comitetului executiv provincial, iar nu grupurilor care nu au plătit prime de asigurare (p. 218).). Și conform deciziei Comitetului executiv central al întregii Rusii din 24 VIII 1925 (p. 21) „în cazul unei hotărâri de protocol a prezidiului comitetului executiv regional sau a comitetului executiv al comitetului executiv, sumele asigurate căci clădirea de rugăciune arsă poate fi îndreptată nu pentru scopul propus, ci pentru nevoile culturale ale volostului sau raionului în care se afla clădirea de rugăciune arsă. clădire”. Si se intampla tot timpul *) ca pentru sumele asigurate,
♦) Vezi, de exemplu, rapoarte despre satul Morgoush din Republica Ciuvaș și despre satul Granensky din districtul Krasnogorsk din districtul Pskov („Bezbozhnik”, 1930, nr. 9), despre sat. Titovka (nr. 2), etc.

Cu cel mai mare efort adus de credincioși, se construiește un fel de cinema sau club de atei, o sală pentru Komsomol, o școală, un spital etc.
În general, chiar și o lectură superficială a legislației sovietice privind folosirea „liberă” a bisericilor dă o impresie de coșmar a celui mai arogant și nesăbuit abuz asupra credincioșilor de către organele puterii sovietice. Realitatea depășește însă cu mult litera legii.
Pe lângă cheltuielile uriașe pentru întreținerea bisericii, credincioșii suportă și cheltuielile pentru întreținerea clerului sau, în terminologia sovietică, „clerici”, iar aceste cheltuieli nu sunt nici mici, deoarece legislația sovietică, pe de parte, a impus sarcini grele clerului și, pe de altă parte, i-a lipsit de capacitatea de a câștiga ceva, astfel încât, în calitate de întreținere personală a clerului de familie, toate aceste îndatoriri cad în cele din urmă asupra societăților religioase. În primul rând, clericii nu sunt scutiți de serviciul militar, dar conform legii cu privire la serviciul militar obligatoriu (23, IX, 1925, art. 222, p. 308) sunt înrolați timp

de 19 ani în miliția din spate, iar în pe timp de pace, li se atribuie atribuții speciale, potrivit unei legi speciale, iar în armată se formează echipe speciale pentru a deservi spatele și frontul” (Art. 228, p. 309). În mod similar, conform circularei NKJ, NKZ, NKVD și RKI (Inspectoratul Muncitorilor și Țăranilor) din 15 august 1921 (p. 309) „slujitorii tuturor religiilor și cultelor nu beneficiază de nicio scutire specială asociată cu doctrinele mărturisite de la muncă. și alte îndatoriri”, iar circulara NKJ din 3 I 1919 (p. 310) mărturisește că „clericii au fost implicați în serviciul de muncă sub formă de curățare a străzilor, piețelor și a altor lucrări de servici”, și au executat aceste lucrări „în costume speciale. ", adică în sutană "*). Și doar teama că o astfel de batjocură a preotului ar provoca „furie absolut inutilă nu numai în adepții religiei sale” a forțat NKJ să emită circulara menționată mai sus dezaprobând „o astfel de perversiune a ideii de serviciu de muncă”.

Clericii sunt şi ei împovăraţi cu tot felul de taxe. Instrucțiunile NKJ și NKVD din 19 iunie 1923 (p. 310) spun că „clericii sunt supuși impozitelor generale cu toți cetățenii (inclusiv impozitul pe venit și pe proprietate)”,

♦) Mier. mesaj gr. Kokovtseva în „Revue des deux Mondes”, 1930, 15 ianuarie, p. 344.

iar precizarea NKJ (p. 326) explică: „Faptul că impozitele pe cler se plătesc din fondurile comunității nu îi dă dreptului acesteia din urmă să se plângă de impozitarea clerului, întrucât miniștrii de cult. sunt impozitate personal, nu comunitatea.” Cu toate acestea, aceste „taxe comune tuturor cetățenilor” sunt impuse clerului în cea mai mare sumă și la cele mai mari cote. Colectarea indică cinci tipuri de impozite asupra clerului.

1) În mediul rural, clerul este obligat să plătească așa-numitul „impozit agricol unic, atât pe veniturile primite din pământ, cât și pe veniturile neagricole, cât și conform hotărârii Consiliului Comisarilor Poporului din 31 V 1927 (Art. 5, add., p. 24) „sub rezerva comitetelor executive se poate stabili cuantumul procentului din venit care urmează să fie impozitat, variind de la 40 la sută la 60 la sută, iar uneori până la 75 la sută.

2) „Impozitul agricol unic” se dovedește a fi același pentru restul cetățenilor, dar nu și pentru cler. Pe baza notei la § 2 din regulamentul privind impozitul pe venit de stat din 20 X 1925 (p. 316), clerul, chiar dacă a plătit impozitul agricol, este, de asemenea, obligat să plătească impozit pe venit dacă venitul anual de duhovnicul depășește 600 de ruble. Acest impozit pe venit pentru cler constă în salarii semestriale de 5 r. 60 k. până la 13 p. în conformitate cu localitatea și din impozitarea veniturilor totale - de la 5 la 30 la sută din aceste venituri. Regulamentul din 1925 a fost înlocuit la 14 XII 1927 (Izv. TsIK. 1927 XII 29, Nr. 298) cu un nou regulament, dar nu îl avem la îndemână.

3) Propunerea Administraţiei Fiscale pentru Direcţia Impozite Directe din 3 V 1924, nr. 4241197 (p. 326), a indicat că clerul sunt supuşi, pe lângă impozitul agricol unificat şi impozitul de volost.

4) Decretul Comitetului Executiv Central al Rusiei și al Consiliului Comisarilor Poporului din 27 III 1924 (p. 326-327) a impus clerului o taxă specială pentru protecția ordinii publice, a securității personale și a bunurilor sau pentru Îmbunătățirea satului pe motiv că clerul,

astfel cum este lipsit de drept de vot prin constituție, nu poate fi numiți de conducerea satului.
5) În sfârșit, clerul este obligat să plătească toate taxele impuse de autoritățile locale pe baza autoimpoziției pentru a satisface nevoile publice locale.
Obligațiile impuse clerului sunt încă agravate din cauza abuzurilor autorităților locale, așa cum indică însăși legislația sovietică. De exemplu, Circulara NKF din 2 I 1925 nr. 463 (p. 323-324), spune că „impozitarea miniștrilor de cult de către local și de stat

impozite pe acestea” este adesea „insuportabil și greșit”, că „au existat cazuri de impozit pe venit, atât exagerări în stabilirea veniturilor impozabile, cât și impunerea impozitului pe venit asupra surselor de venit deja supuse unui singur impozit agricol și impozitului volost” , că „veniturile clerului exagerau” și că, în plus, „clerul era supus la tot felul de impozite și taxe arbitrare”.
Pe lângă toate aceste taxe, clerul este încasat cu o chirie teribil de mare. Întrucât toate casele bisericești au fost luate (Explicația Comisariatului Poporului de Justiție din 24 august 1921; Instrucțiunile Comisariatului Poporului de Justiție și NKVD din 19 august 1923 etc. pp. 334-336), preoții sunt forțați. să locuiască în apartamente închiriate, iar legea sovietică îi obliga să plătească, uneori, direct fabuloasă a miilea taxă. În timp ce chiria lunară a unui muncitor începe de la 10 copeici. pe mp sazhen „Spațiul locativ” (Decretul Comitetului Executiv Central și al Consiliului Comisarilor Poporului din 21 iulie 1924, p. 345), salariul unui preot cu un venit anual mai mic de 3000 de ruble. în orașele cu o populație mai mică de 40.000 de locuitori. nu poate fi mai mic de 3. p. 50 k., pe mp. sazhen pe lună, iar dacă preotul locuiește într-un oraș mare și primește mai mult de 3.000 r. pe an, atunci plata lunară pentru un sazhen de spațiu de locuit ajunge la 20 de ruble pe metru pătrat. sazhen, iar la Moscova chiar mai mult. (Rezoluția Comitetului Executiv Central al Rusiei și a Consiliului Comisarilor Poporului din 27 XII 1928, add., p. 26). Și asta înseamnă că apartamentul mediu al unui preot oraș cu o suprafață de 40 de metri pătrați. un sazhen (aproximativ 160 de metri pătrați), care în trecut costa 20-40 de ruble, acum costă 800 de ruble. pe lună, iar la Moscova chiar mai scump. Desigur, nici un preot nu este capabil să plătească prețuri atât de nebunești și nu poate închiria nu doar un apartament, ci și o cameră bună. Episcopul catolic d'Herbigny, care a fost la Moscova în 1925, când prețurile apartamentelor de acolo pentru clerici erau mai mici decât sunt acum, mărturisește în cartea sa: Viața bisericească la Moscova (Paris 1926, p. 29), că, în timp ce apartamentele muncitorilor sunt aproape gratuite, apartamentele clericilor costă „bani nebuni” și că „din acest motiv, cei mai mulți dintre ei, și chiar episcopii înșiși..., locuiesc în localuri foarte proaste, adesea în rândul familiilor comuniste” i.e. , cu alte cuvinte, închiriază un „colț” în cameră vreun muncitor corupt de propaganda comunistă și ostil clerului. La pagina 341 din aceeași colecție legislativă a puterii sovietice găsim un document caracteristic și dezgustător. La Moscova, pe Sretenka, în casa nr. 27-29, a locuit preotul Strahov, ocupând doar un colț într-una dintre camerele casei și, evident, din cauza condițiilor insuportabile,

s-a îmbolnăvit de tuberculoză activă, care a fost certificată și de dispensar. Prin lege, astfel de pacienți au dreptul la spațiu suplimentar. Cu toate acestea, Asociația pentru Locuințe l-a refuzat pe acest Strahov pe singurul motiv că „cetățeanul Strahov este un duhovnic”. Strahov a depus o cerere la NKJ, iar acest comisariat a recunoscut că „ar trebui să i se lase o cameră separată”, dar deloc în numele justiției, ci „pentru a evita infectarea oamenilor sănătoși cu ea”.
Dar nici măcar o chirie mare nu oferă nici măcar un colț pentru un preot: Ca „defavorizat” poate fi oricând evacuat din oraș dacă acest colț este necesar pentru o altă persoană. Potrivit ultimului proiect al N KVD, preoții ar trebui să fie evacuați din orașe cel târziu în 1 X 1930 („Izvestiya”, Chiar și în zonele rurale, chiria percepută de la cler depășește taxa obișnuită de trei până la cinci ori (Circulară a NKVD din 22 I 1927, add. p. 26-27).
În cele din urmă, achiziționarea de îmbrăcăminte, provizii etc. pentru cler este dificilă și mai costisitoare decât pentru alți cetățeni, deoarece, pe de o parte, clerul nu poate fi membri ai societăților de consum (Explicația 5 din NKJ din 12 XII 1921. Nr. . 777, p. 293), iar pe de altă parte, în calitate de „privați”, nu pot primi bonuri pentru pâine și alte produse.
Supuse diverselor constrângeri materiale și familiile clerului. De exemplu, clericii trebuie să plătească pentru educația copiilor lor ca „persoane cu profesii libere”, adică în cea mai mare sumă (Circulara NKJU din 15 XII 1923, nr. 258, p. 302). Potrivit unei decizii ulterioare a PCN, cei lipsiți de dreptul de vot și care sunt dependenți de ei (adică, copiii clerului) nu ar trebui să fie admiși deloc în universități (Uchit. Gazeta, 7 IV 1929; Krasnaya Gazeta 3 VI 1929) .
Impunând clerului o serie întreagă de impozite și taxe grele, legislația sovietică îi lipsește în același timp de aproape toate câștigurile. Articolul 69 din Constituția RSFSR prevede:
„Ei nu aleg și nu pot fi aleși... călugări și slujitori ai cultelor religioase de toate confesiunile și interpretările, pentru care această ocupație este o profesie” (p. 282). În mod similar, clerul este lipsit de votul activ și pasiv și de constituțiile tuturor celorlalte republici sovietice, cu excepția Bukhara și Khorezm (pp. 283-288). Iar actele legislative ulterioare au dat cea mai largă interpretare

forjând această limitare. Potrivit constituției, miniștrii cultelor religioase sunt privați de drept de vot doar atunci când „această ocupație este o profesie pentru ei”. S-ar părea că atunci când un duhovnic își câștigă existența prin alte forțe de muncă, el nu poate fi privat de dreptul de vot. Exact așa a fost interpretată Constituția departamentului 5 al NKJ în explicația sa din 29 iulie 1920, nr. 967, (p. 292): „Un duhovnic poate deveni element de muncă numai renunțând la toate veniturile pentru cult. și câștigarea unui trai prin muncă utilă social”, (cf. Dyakonov, p. 45). Dar apoi autoritățile sovietice s-au temut că o astfel de înțelegere a constituției va facilita poziția clerului, iar când diaconul Bisericii Nicolae din Derbensky, care a slujit ca contabil și a îndeplinit serviciul diaconului gratuit, a apelat la Același departament al 5-lea al NKJ pentru o explicație cu privire la dacă avea drept de vot, departamentul a dat 27 La 11, 1925, răspunsul este că „este o persoană cu drepturi limitate ca duhovnic”, și întrebarea dacă el primește remunerație pentru corectare nu joacă niciun rol, „întrucât administrarea serviciului de cult de către acesta

este de natură sistematică constantă”. Contradicția unei astfel de explicații cu textul constituției și explicația anterioară a secțiunii a 5-a însăși era atât de clară încât până și colecția oficială de legi asupra bisericii (p. 292) precizează într-o notă la noua explicație că anterioară explicația ar trebui considerată mai corectă. Cu toate acestea, Comitetul Executiv Central al Rusiei a confirmat prin instrucțiunea sa din 4 XI 1926 o nouă interpretare, clar incorectă. Artă. 15 (add., p. 19) din această instrucțiune prevede:
„... Ei nu se pot bucura de drept de vot:
l) slujitorii cultelor religioase de toate credințele și interpretările, cum ar fi: călugări, novici, preoți, diaconi, mullahi, muezini, rabini, biys, qazi, cantori, șamani, bacses, preoți, pastori, clerici și persoane cu alte nume; îndeplinirea atribuțiilor nym corespunzătoare enumerate, indiferent dacă primesc remunerație pentru îndeplinirea acestor atribuții.
Prin urmare, culegerea din supliment (p. 20) a fost nevoită să declare că explicația sa „și-a pierdut forța”.
Legislația Republicii Ucrainene a mers și mai departe în această direcție, unde nu doar clericii au fost lipsiți de drept de vot , ci, conform culegerii (p. 138), și membrii consiliului societăților religioase.
Ne-am oprit la legislația sovietică privind drepturile de vot ale clerului pentru că legislația
S0

Acest fapt este de o importanță deosebită în două privințe. În primul rând, este, ca să spunem așa, un indicator chimic pur al faptului că autoritățile sovietice privesc însuși clerul ca pe ceva criminal și pedepsesc pentru aceasta prin privarea de drepturi electorale și, prin urmare, de multe alte drepturi importante, chiar și atunci când duhovnicul este susținut. din alte surse și este, în terminologia sovietică, „un element de muncă”, iar în al doilea rând, această privare, care nu este atât de penibilă pentru un preot în sine, este extrem de dificilă pentru el din cauza altor restricții asociate cu ea, lipsindu-l aproape de posibilitatea de a avea un venit. Deci, clericii, ca fiind lipsiți de dreptul de vot, nu pot fi membri și angajați în sindicate (Explicațiile NKJ din 8 VIII 1923, p. 292) în asociațiile locative (Dyakonov, op. cit. p. 46), nu pot alege și să fie aleși în cooperative de consum (Clarificarea NKJ din 12 XII 1921, p. 293), nu poate servi în școli (Circulara NKP, din 3 III 1919, p. 294), iar cei care încalcă această interdicție sunt amenințați de revoluționar. Tribunal, nu pot servi și în general în Comisariatul Poporului pentru Învățământ, precum și în Comisariatele pentru Agricultură, Justiție, Alimentație, în Inspectoratul Muncitoresc și Țărănesc și în compartimentele Oficiului Kom. Afaceri interne (Instr. NKJ și NKVD din 19 iunie 1923, p. 294-295). Desigur, toate pământurile bisericești au fost luate, iar clericii pot primi o nouă parcelă de pământ „numai după satisfacerea tuturor cetățenilor care au nevoie de pământ” (Circulara Comisariatului Poporului de Pământ din 23 II 1923, nr. 20, art. 3 p. 299; Instrucțiunile NKVD al Republicii Ucrainene 15 X 1925, p. 301), adică, de fapt, aproape niciodată, iar Comisarul Poporului din Țara Belarusului a privat complet clerul de dreptul de a folosi pământul. Pământurile lor sunt confiscate și transferate la ferme colective și ferme de stat (Bednota, 12 I 1930, nr. 10, p. 4).
Chiar și înlăturarea gradului numai după mult timp poate elibera preotul de toate aceste constrângeri. Articolul 19 din Instrucțiunile

Comitetului Executiv Central All-Rusian din 4 XI 1926 (Add., p. 21) spune că „persoanele care au aparținut anterior slujitorilor cultelor religioase, i.e. lipsiți de drept de vot, ca aparținând clasei exploatatorilor... pot fi restabiliți dreptul de vot dacă au fost angajați în muncă productivă și utilă social timp de cel puțin cinci ani și și-au dovedit loialitatea *) față de guvernul sovietic. Dar și în acest caz

♦) În general, termenul de „loialitate” este des întâlnit în soviet

este nevoie de acordul a trei instanțe: consiliul local, comisia electorală și comitetul executiv relevant.

Ca urmare a lipsei clerului de posibilitatea de a câștiga, atât menținerea acestuia, cât și plata uriașelor impozite care îi revin, în cele din urmă, revin aproape în întregime asupra societăților religioase și mărește povara deja insuportabilă a acelor impozite pe care societățile. trebuie să plătească pentru folosirea templului.

Între timp, în timp ce cere cheltuieli uriașe de la societățile religioase, guvernul sovietic încearcă în același timp să le priveze de aproape toate veniturile, astfel încât casieria unei societăți religioase să semene constant cu o problemă aritmetică de nerezolvat: când va fi umplut bazinul, de la care curge mai mult decât curge în el!?

În primul rând, toate capitalele bisericești, casele, terenurile, veniturile din care au servit anterior ca una dintre principalele surse de întreținere a templului și a clerului, au fost luate la începutul dominației puterii sovietice și societățile religioase pot în în niciun caz nu dobândesc, nici în cea mai mică cantitate, aceste surse, întrucât, în virtutea decretului de secesiune, „nu au drept de proprietate” și nu „au drepturi de persoană juridică” (art. 12, p. 617). În același timp, ei nu pot primi ajutor nici de la alte organizații, întrucât articolul 10 din decret spune: „Toate societățile ecleziastice și religioase... nu beneficiază de niciun avantaj și subvenție nici de la stat, nici de la autonomia locală și instituțiile care guvernează” (p. 616). Ei nu pot primi ajutor de la nicio organizație privată, non-statală, deoarece articolul 3 din Instrucțiunea la Decret spune: „Societățile caritabile, educaționale și alte societăți similare... care... cheltuiesc bani în scopuri religioase, vor fi supuse închiderii, iar proprietatea lor este transferată de către Sovietele deputaţilor muncitori şi ţărăneşti către Comisariatele sau Departamentele corespunzătoare” (p. 623).

În cele din urmă, societățile religioase însele nu pot organiza nicio întreprindere profitabilă, chiar dacă numai la scădere; producerea obiectelor necesare pentru cult, de exemplu, fabrici de lumânări, ateliere de artă pentru fabricarea ustensilelor bisericești, icoane etc., tipografii pt.

kom legislatie referitoare la cler. Probabil de aici acest termen, neobișnuit în actele bisericești, a intrat și în binecunoscutul decret al Mitropolitului Serghie din 1-14 iulie 1927 („Buletinul Bisericii”, 1927, nr. 3, p. 5).

citind cărţi liturgice etc. *) Nici măcar nu pot publica reviste spirituale, nu pot crea fonduri de ajutor reciproc, cooperative, asociaţii industriale etc. Toate acestea le sunt interzise categoric de Explicaţia 5 sec. NKJ din 21 II 1923 (p. 38-39) și 17 articole din

Decretul Comitetului Executiv Central al Rusiei și al Consiliului Comisarilor Poporului din 8 IV 1929). Nici ei nu pot închiria astfel de întreprinderi, întrucât nota la articolul 15 din Instrucțiunile NKJ și NKVD din 17 IV 1923 (p. 223), repetată literal în articolul rezoluției din 8 IV 1929 spune: „Asemenea tranzacții (adică încheiate de societăți religioase) nu pot avea ca conținut relații contractuale, deși legate de cult, dar urmărind scopuri comerciale și industriale, „cum ar fi: închirierea fabricilor de lumânări, tipografii pentru tipărirea cărților religioase și morale etc.”.
Până la urmă, mai rămâne o singură sursă pentru ca societățile religioase să-și acopere cheltuielile enorme - aceasta este colectarea de donații. Dar utilizarea acestei surse este prevăzută cu prudență cu un întreg sistem de tot felul de restricții. În primul rând, societățile au dreptul de a face aceste colecții numai între membrii lor, motiv pentru care în legislația sovietică colecțiile pentru nevoile bisericești sunt desemnate prin termenul de „bazine” (Circulara NKJ din 3 I 1919, art. 14, p. 14). . 230; Instrucțiunile NKJ din 24 VIII 1918, art 2, p. 230 etc.). Între timp, previziunea legislației sovietice nu-i părăsește pe credincioși înșiși, punându-i în condiții materiale grele. Însăși intrarea în rândurile membrilor unei societăți religioase este privită ca un act ostil în raport cu puterea sovietică **) și, prin urmare, face extrem de dificilă primirea credincioșilor.
♦) Dar interzicându-le credincioșilor înșiși să facă obiectele necesare cultului, autoritățile sovietice caută să-i priveze de ocazie și să dobândească aceste obiecte. „Ateul” (25 III 1930, nr. 17, p. 8) cere oprirea pregătirii lumânărilor și lămpilor pentru nevoile bisericești la întreprinderile de stat și cooperative. În unele locuri, de exemplu, în Tver, alimentarea cu energie electrică a bisericilor a fost întreruptă.
*♦) Douyet (op. cit. p. 211) menționează membrii comunităților ecleziastice ca primi candidați la închisoare, alături de preoți. De exemplu, iată fragmente dintr-un alt denunț al membrilor unei societăți religioase: „În comitetul de partid din volost veți afla despre familia Silin... tatăl este membru al consiliului bisericesc. Secretarul celulei Parfentiev a PCR plătește impozite bisericești; mama sa este membră a consiliului bisericesc (Izvestia, 25 august 1928, articol: „Nu anecdote”). „Binefăcătorii bisericii din instituții ar trebui să primească șmecherul” (Krasnaya Gazeta, 30 IV 1930). „În Tiflis, profesorul Ts. este membru al consiliului bisericii. Privatdozent al aceleiași universități A. poartă o cruce la gât ”(Izvestiya, 16, I, 1930).

servicii și mijloace de subzistență în general, iar în Ucraina, după cum am văzut, membrii consiliului societăților religioase au fost chiar privați de dreptul de vot, cu toate consecințele materiale grave ale unei astfel de privațiuni, cu alte cuvinte, au fost aşezaţi în poziţia aceloraşi paria defavorizaţi ca şi clerul. Este clar că nu toți credincioșii pot decide asupra unei astfel de isprăvi și, prin urmare, societățile care își asumă întreținerea templului și a clerului nu numai că sunt întotdeauna sărace, dar adesea mici și nu pot aduce contribuții mari la „bazin”.
O nouă constrângere pentru comunitățile religioase din sate a fost „colectivizarea” care s-a realizat în mod barbar în ultima vreme, lucru recunoscut și de un interviu cu Mitropolitul Serghie („Lectura Învierii”, 1930, nr. 12, p. 187). Privați de aproape orice

„proprietate” personală membri ai „fermelor colective” (și, conform „Bezbozhnikului” (nr. 10, 16, II, 1930, erau 63.000 la 1 februarie 1930, acoperind 5.800.000 de gospodării), ei nu poate aduce contribuții pentru întreținerea bisericilor, de ce în zonele de colectivizare bisericile sunt închise mai ales des. Caracteristic este și faptul că noul decret (art. 17 b) interzice asociațiilor religioase chiar „să acorde sprijin material membrilor lor”, în timp ce anterior a fost permis (Vezi, de exemplu, Circulara IV a Departamentului NKJ din 15 V 1925, pp. 234-235).
Un alt motiv pentru restricționarea taxelor bisericești este articolul 11 din decretul de secesiune, care interzice „colectarea forțată de taxe și impozite în favoarea bisericii și a comunităților religioase”. Conceptul de constrângere este interpretat extrem de larg prin explicațiile ulterioare și „numai pedepsele bisericești” sunt aduse sub acesta, (Circulara NKJ din 3 I 1919, p. 230), astfel încât, dacă o societate a anunțat că membrii care nu își îndeplinesc obligații materiale, sunt excluse din societate, sau ar stabili cuantumul contribuțiilor, aceasta ar fi constrângere și ar fi supusă pedepsei conform art. 122 Cod penal (p. 229), care prevede: „Orice persoană obligată să beneficieze de organizații sau grupuri bisericești și religioase se pedepsește cu muncă silnică pe o perioadă de până la șase persoane, cu privațiune pe o perioadă de până la doi ani până la încheiere. acorduri cu consiliile moșiale proprietăți liturgice și clădiri, cu confiscarea averii organizației.
În același mod, orice taxă care se stabilește la inițiativa celei mai înalte autorități bisericești sau diecezane este considerată obligatorie, iar taxele pentru întreținerea centralei sau

instituţiilor diecezane şi în general nu sunt permise. Apropo, din aceste două motive, așa-numitul „acarian bisericesc” introdus de Consiliul All-Rusian din 1917-1918 a fost interzis în 1919 (Clarificarea NKJU din 18 XII nr. 519, p. 230).
Pe lângă cele generale, în Republica Ucraineană există și reguli speciale pentru taxele bisericești în afara bisericilor. Astfel de taxe pot fi făcute pentru a acoperi costurile asociate cu utilizarea „proprietății de cult”, de exemplu, pentru a repara sforăitul, pentru a plăti asigurarea, pentru a acoperi taxele locale de la clădirile din orașe și așezările urbane etc., dar nu pentru întreținere. a clerului, nu în favoarea corului.* etc., și mai mult, de fiecare dată cu permisiunea specială a comitetului executiv local sub strictul control al acestuia și nu în timpul colectării impozitelor de stat și locale (Circulara NKVD ucraineană din 3 I 1924, p. 233).
Este destul de firesc ca societățile religioase, obligate să suporte cheltuielile enorme impuse lor de legislația sovietică pentru folosirea templului, și în același timp lipsite sistematic de surse prin aceeași legislație pentru a acoperi aceste cheltuieli și, în plus, supuse pericol constant de a încălca involuntar legea și de a fi supus unei mari răspunderi, adesea forțat să refuze să folosească templul. Un interviu cu mitropolitul Serghie spune că bisericile „se închid nu din ordinul autorităților, ci din dorința populației și în multe cazuri chiar prin decizia credincioșilor”.
Cu exact același drept, se poate spune despre un călător care vede îndreptat spre el un revolver de tâlhar și scoate repede o poșetă, că o face de la sine, despre un om aruncat într-o prăpastie, că zboară pe lângă el. propria decizie...

Și dacă, în concluzie, aruncăm o privire retrospectivă generală asupra întregului plan al guvernului sovietic, bine gândit și cu viclenie și cruzime diavolească, care vizează închiderea tuturor bisericilor fără excepție, atunci nu vom fi surprinși că atât de multe biserici sunt. închisă, dar că mai mult Până acum, departe de toate bisericile sunt închise, vom fi surprinși și de curajul și răbdarea acelor sute de mii necunoscuți de martiri și mărturisitori ruși, grație cărora acest plan infernal nu a fost dus la îndeplinire. Ei bine, generațiile viitoare, viitorii istorici ai omenirii vor găsi alte motive de surpriză: o vor face

revarsă laxitatea, lașitatea și ipocrizia celor care, în secolul al XX-lea al erei creștine, au permis o încălcare atât de flagrantă, atât de monstruoasă, a unuia dintre cele mai importante drepturi personale ale omului - dreptul la libertatea religioasă.
S. Troitsky.
1930 IV 18.

Est si Vest. *)
Este posibil să se stabilească existența a două tipuri spirituale de oameni, naționalități și culturi - unul este închis în sine, căutând perfecțiunea în sine și găsind-o în finit, celălalt tânjind după o lume diferită, străină, care are nevoie de o cale. din sine şi căutând perfecţiunea în infinit. Cultura de primul tip este autoritara. Unul dintre cei mai rafinați francezi ai timpului nostru, un om cu o cultură neobișnuit de largă, Charles Du Bos, spune că francezii nu au dorul de alte lumi pe care romanticii germani le experimentează, ei sunt interesați doar de o lume străină la fel de exotică. Aș numi acest tip clasic. Clasicismul este căutarea formei perfecte în propria sa lume autosuficientă. Clasicismul este un mare succes în artă, ca în toate sferele. Și cea mai mare avere pe care o cunoaște istoria a căzut în mâinile Greciei. Un alt mare succes a fost în Franța în secolul al XVII-lea. Dar există o lege de bază a vieții, care este un avertisment pentru simțul clasic al vieții și o reamintire a morții inevitabile a oricărei culturi. Se spune: nimic, nici un cerc al ființei nu poate avea sursă de viață decât în sine, cu excepția lui Dumnezeu, care este viața infinită. Orice izolare imanentă și autosuficiență amenință cu epuizarea vieții și epuizarea. Romantismul de tipul civilizației mediteraneene, greco-romane **) are acel avantaj relativ față de clasicism pe care îl introduce în simțul vieții nu numai dragoste pentru viață, ci și dragoste pentru moarte, este avertizat de soarta iminentă. Viața creatoare poate continua dacă există un potențial infinit, dacă mai există materie, necucerită de formă, elementele dionisiace, care nu sunt puse.
*) Reportaj susținut în franceză la Studio franco-russe la 27 aprilie 1930 la Paris.
**) Folosesc aici cuvântul civilizație în sensul francez, adică identic cu cuvântul cultură.

mai sunt limite si limite.Cea mai perfecta cultura nu este destinata sa traiasca viata vesnica, ea este inevitabil amenintata cu moartea. Aceasta este sursa tristeții oricărui prea mare rafinament al culturii.

Epuizarea amenință orice aristocrație. Clasicismul este principiul etern al culturii umane, fără de care perfecțiunea este de neatins. Dar clasicismul este dragoste pentru finit, antipatie pentru infinit, de care grecul antic se temea atât de mult. Infinitul este incapabil de orice formă și tot ceea ce este conținut într-o formă perfectă trebuie să se teamă de infinit. Romantismul, care nu cunoaște succesul formal, este dragoste pentru infinit, dar fără puterea de a pătrunde în el și de a-l stăpâni. Clasicismul în cultura Europei de Vest, și mai ales în cea mai veche, mai desăvârșită și mai rafinată cultură a Franței, atât de captivantă prin claritatea ei, provine din clasicismul civilizației greco-romane, căreia își dorește să-i fie fidel. Civilizația mediteraneană pare a fi universală și eternă, iar restul lumii o lume barbară. Acest sentiment străvechi, spulberat de universalismul epocii elenistice, a revenit civilizației vest-europene în timpurile moderne. Acest lucru ne pune în fața problemei Estului și Vestului.

Conceptele de Est și Vest sunt foarte fluide și nedefinite. Și înțelegerea Estului și Vestului care a fost stabilită în timpurile moderne nu rezistă deloc criticilor. Civilizația greco-romană mediteraneană, care se opune Orientului, a fost influențată în mod repetat de Orient. Fără interacțiune cu Estul, care a fost întotdeauna cu acea luptă, nu ar putea exista. Cultura Egee era cea de Est. Din afară, din Tracia, zeul Dionysos a venit în Grecia, iar fără acest zeu oriental nu ar fi existat cea mai mare creație a geniului grec – tragedia greacă, nu ar fi existat cele mai mari realizări ale religiei grecești. Orfismul este saturat de elemente orientale. Ei sunt foarte puternici în Platon, pe care unii îl recunosc drept un filozof oriental. Geniul grec al formei apolinice a stăpânit elementul dionisiac violent, dar fără acest element nu ar fi putut realiza nimic. Și cât de mari au fost influențele egiptene! Noua Europă umanistă iubește raționalismul și pozitivismul grec, pe care le consideră Occidentul, și nu Grecia misterelor și tragediilor, Heraclit și Platon, în orice caz nu Platon făcătorul de mituri, nici stratul profund al Greciei, care i-a fost dezvăluit. Bachofen și Nietzsche. De la un moment dat, Grecia a devenit Orient în raport cu Occidentul roman. Epoca elenistică, impregnată cu un spirit universalist, a spart granițele greco-romane.

civilizație, în care Estul și Occidentul au intrat în contact fără precedent, iar Orientul a exercitat o influență spirituală covârșitoare asupra Occidentului. Aici începe istoria lumii, a fost creată de creștinism. Roma, Occidentul prin excelență, a fost cucerită spiritual de Orient, cultele orientale și viziunea orientală asupra lumii, pentru că Roma însăși era lipsită de orice semne de geniu religios și filozofic. Cumont, în cartea sa Les mystères de Mithra, spune: „Jamais, peut-être, pas même à l'époque des invasions musulmanes, l'Europe ne fut plus près de devenir asiatique qu'au III siècle de notre ère, et il. y eut un moment ou le césarisme parut sur le point de transfer en un khalifat.” Asianizarea Occidentului este un fenomen universal la începutul erei noastre, care singur a făcut posibil triumful creștinismului. Ierusalimul a învins Atena și Roma. Lumina a venit din deșertul estic, nu din civilizația clasică. Acest lucru este incontestabil pentru cei care nu sunt copiii lui Voltaire. În tot Evul Mediu lumea Orientului și lumea Occidentului nu au fost izolate și închise. Izolarea finală a venit abia după ce au fost construite căile ferate și au fost stabilite căi ușoare și comunicații. A existat o

vreme când Bizanțul, în care Grecia a devenit Orient, a fost vârful culturii rafinate, iar Occidentul a atras influențe culturale din ea. Prin arabi, Occidentul s-a alăturat lui Aristotel, care a devenit un filosof occidental prin excelență. Pentru o nouă Europă umanistă și raționalistă, Evul Mediu trebuie să fie reprezentat de Orient.
Abia în epoca Renașterii începe izolarea și închiderea Occidentului și, parcă, ieșirea Orientului din dinamica istorică. Se cristalizează cultura umanistă occidentală, care se recunoaște ca a revenit după „epocile întunericului” la cultura antichității și deci la cultura unică și universală. Dar Occidentul în epoca modernă este cel mai puțin universal, totul în el stă sub semnul particularismului. Împreună cu aceasta, acesta este timpul slăbirii religioase a Occidentului, stingerii credinței, apostaziei de la revelația creștină. Odată cu sfârșitul noii istorii, trebuie să se încheie și izolarea lumii Occidentului și a lumii Orientului. Și noua istorie se termină, și-a depășit posibilitățile. Ar trebui să înceapă o eră analogă epocii elenistice. Dacă ceva este aproape de noi acum, atunci nu este deloc antichitatea clasică cu autarhia ei, ci timpul căderii lumii antice, când solul a fost slăbit, când toate granițele și diviziunile au căzut și lumea era gata să primiți o revărsare de lumină religioasă puternică. Chiar la începutul războiului mondial în 1915, am scris un articol „Sfârșitul Europei”, în care

Roiul a apărat ideea că lupta sângeroasă a războiului mondial ar trebui să ducă la o apropiere mondială, la o interacțiune fără precedent între Est și Vest, că Europa se termină în acest sens, că nu va mai fi un monopol exclusiv al culturii, că mari valori ale culturii europene vor trece în lume, iar popoarele și culturile Orientului vor reintra în istoria lumii ca una dintre forțele definitorii. Cred că am avut dreptate. Am intrat în epoca asociațiilor și apropierii mondiale, religioase, intelectuale, literare, politice și sociale. Iar consecințele lor enorme nu au fost încă clarificate. Acesta nu este deloc internaționalism, impersonal și gol. Revolta culturilor autarhice și particulariste împotriva acestei mișcări universale este reacția noului timp muribund, este frica de viitor. Și mai ales trebuie insistat că creștinii se cuvine să întâmpine epoca universalistă. Universalismul, desigur, nu înseamnă deloc negarea individualităților naționale și renunțarea la valorile pozitive ale culturilor naționale. Atât lumea Occidentului, cât și lumea Orientului trebuie să iasă din izolare. Căci fiecare lume închisă este sortită morții, dacă nu primește un aflux de forțe din alte lumi, dacă, după secolele de viață închisă care i-au fost atribuite, nu începe să respire aerul lumii. Când spunem „Est” și „Vest”, operăm cu concepte foarte abstracte și condiționate. Există un Orient foarte diferit și un Occident foarte diferit. Cu cât mă aprofundez mai aproape de viața Occidentului, cu atât sunt mai convins că nu există o singură cultură occidentală, ea a fost inventată de slavofilii și occidentalizatorii ruși de dragul strălucirii opoziției. Europa Central-Vest este în primul rând Franța și Germania. Dar între cultura franceză, și cultura latină în general, și cultura germană, există o prăpastie mult mai mare decât între cultura germană și cultura rusă sau hindusă, deși și aici diferența este colosală. Nu fără motiv francezii spun că cultura germană, care a creat mare filozofie, misticism și muzică, nu este moștenirea culturii greco-romane, mediteraneene și nu își continuă direct activitatea. Lumea anglo-saxonă este, de asemenea, o lume cu totul specială.

Civilizația americană este mult mai diferită de civilizația franceză decât civilizația franceză este de rusă. Căci civilizația rusă are o legătură cu greaca, pe care America nu o are deloc. Se poate vorbi de unitatea civilizației occidentale doar dacă se iau în abstract elementele științei, tehnologiei, democrației etc. În spirit, diferența este enormă.

Dar. Același lucru trebuie spus despre Orient. Orientul Rus, Creștin Ortodox, Orient Musulman, Orient Hindu, Orient Chinez - toate acestea sunt lumi complet diferite. Există foarte puține asemănări între Rusia și India. Hinduismul nu cunoaște istoria, nu cunoaște personalitatea, neagă încarnarea. Rusia creștină, ca și Israelul antic, este îndreptată către sensul istoriei și o supraviețuiește ca o tragedie, crede în întruparea lui Dumnezeu, așteaptă a doua venire, supraviețuiește dureros problemei personalității umane și a soartei sale.
Și totuși, simbolic, putem vorbi despre „Est” și „Vest”. Fără îndoială, Occidentul a avut o mare misiune în istoria lumii și a dat dovadă de daruri excepționale în îndeplinirea ei. Misiunea Occidentului a fost desfășurarea și dezvoltarea principiului uman în cultură, complicarea și rafinamentul lumii spirituale umane, tensiunea activității istorice, dezvoltarea principiilor formale în gândire și creativitate. Umanismul Occidentului a avut o semnificație mondială, ca supraviețuire a destinelor umane. Și lumea Orientului trebuie să se alăture experienței umaniste a Occidentului. Dar civilizația Occidentului, care a actualizat prea mult potențialele vieții și a dat predominanță principiului formal în orice, a dus la închiderea și întărirea conștiinței, a stabilit separarea, granițele și limitele peste tot. Distanțele s-au închis și nu mai există lățime de viață. Perfecțiunea formei a devenit periculoasă pentru conținutul vieții. Unul dintre cei mai remarcabili teologi catolici ai Occidentului, Guardini, liderul mișcării tineretului german, o figură marcantă a mișcării liturgice, mi-a spus odată: doar tu în Rusia ai păstrat încă elementul dionisiac al vieții, noi nu. nu o mai am în Occident, este epuizată, este slăbită de Domnul, proprietatea de formă care vă lipsește, rușilor. Rușii înțeleg relația dintre formă și materie, dintre act și potență, într-un mod diferit, nu după Aristotel. Gândirea rusă tinde să vadă activitatea în însăși potența vieții și nu este de acord cu ideea că forma este, parcă, suprapusă materiei din exterior. De aici și antipatia acută a tipului spiritual rusesc față de formalism și juridism în cultură, față de autoritate în viața religioasă, față de gândirea rațională , față de predominanța organizării externe asupra vieții organice interne. De aici și înțelegerea diferită a libertății ca indeterminism, ca început irațional al vieții, ca înrădăcinată în potențialitățile vieții. De aici și antipatia față de individualism, față de împărțire, închidere, granița pusă să dezvăluie plinătatea vieții, față de conceptul roman de proprietate, față de zidurile înalte din jurul locuințelor și încuiau porțile cu o cheie,

la diferenţierea drepturilor şi lupta pentru drepturile lor împotriva drepturilor altora. Și această antipatie față de individualism nu are nimic de-a face cu respingerea personalității, așa cum cred adesea oamenii occidentali. De aici și nevoia rușilor în literatură de a-și exprima sufletul și căutarea adevărului vieții și, în același timp, neîncrederea că secretul vieții, adevărata realitate, poate fi exprimat

în cuvinte și sub orice formă. „Un gând rostit este o minciună”, spune Tyutchev. Toate acestea sunt legate de îndoiala și reflecția constantă a rușilor asupra justificării îndoielii culturale, religioase, morale, sociale. De aici și dificultatea de a atinge perfecțiunea în arta cuiva. Occidentul a iubit atât de mult civilizația încât în numele său a acceptat să limiteze viața și să-și slăbească puterea, crede teribil în cuvânt, în concept, în formă, în organizare, în drept și le subordonează în întregime sufletul și viața. În Occident, numai romanticii s-au răzvrătit împotriva acestui lucru. În Rusia nu trebuie să fii romantic pentru a împiedica forma să domine viața. Nu numai părțile pozitive, ci și negative și dificile ale tipului spiritual rusesc sunt legate de aceasta.
Orientul este țara revelației. Acolo Dumnezeu a vorbit omului față în față. Toate religiile au apărut în Orient - religia evreiască și religia noastră creștină, precum și mahomedanismul, budismul, brahminismul, parsismul. Occidentul nu a creat nicio religie și nu a auzit direct vocea lui Dumnezeu. Occidentul, însă, a dezvoltat religia creștină și a făcut multe aici, dar a dezvoltat-o prin metodele civilizației. Occidentul este țara civilizației, iar occidentalii rareori se îndoiesc de valoarea absolută și de binele absolut al civilizației. Simbolismul Orientului și Occidentului înseamnă: Ierusalim sau Atena, revelație sau cultură. Poate că nu vrem să facem o alegere și să spunem - și Ierusalim și Atena, și revelație și cultură. Deja primii profesori ai Bisericii legau Ierusalimul de Atena. Dar este necesar să se facă o distincție între aceste două principii mondiale și să se stabilească o subordonare ierarhică între ele. Centrul culturii mondiale, desigur, este în Occident, dar originile în care această lume intră în contact cu cealaltă lume sunt în Orient. Estul și Vestul nu sunt sfere geografice și istorice, întotdeauna condiționate și mobile, nici măcar tipuri de culturi, pentru că nu există culturi occidentale care să nu cuprindă elemente ale Estului - Estul și Vestul sunt simboluri, simboluri ale soarelui răsărit, revelație și apusul - civilizaţii . Orientul este tărâmul genezei. El a văzut crearea și căderea lumii, iar haosul primordial a rămas încă în ea. Lumea a fost creată în Orient, civilizația a fost creată în Occident și cam

mintea trezită. Occidentul este mijlocul drumului istoric al lumii și al omenirii, dar nu începutul și nici sfârșitul. În acest mijloc s-a creat și s-a dezvoltat o mare cultură, gândul la om și-a desfășurat forțele. Dar destinul suprem al culturii rămâne ascuns și nu este neobișnuit ca occidentalii să-l imagineze ca fiind infinit. Pentru a dezvălui destinele finale, trebuie să se întoarcă în Răsărit, la izvoarele lucrurilor, la fel cum Apocalipsa, revelația sfârșitului, se întoarce la început, la cartea Genezei. Dar ce este Rusia, care prezintă interes în aceste întâlniri - Estul sau Vestul? De-a lungul secolului al XIX-lea, gândirea rusă a fost chinuită de această întrebare și a creat două direcții opuse - slavofilismul și occidentalismul. Rusia nu este doar o naționalitate, Rusia este o lume întreagă, aproape o parte a lumii. Și în ea a fost, fără îndoială, o întâlnire a Estului și a Vestului, în ea sunt două elemente care s-au unit între ele și se luptă între ele. Rusia este Est-Vest, iar aceasta este sursa complexității și a chinului destinului ei, a istoriei ei nefericite. În sufletul unui rus cultivat există întotdeauna o luptă între Orient și Occident. Rusul tânjește după Occident și îl visează. Vrea să iasă din izolarea estică și caută reaprovizionare.

Occidentalismul este un fenomen pur rusesc, estul rusesc. Oamenii civilizați ruși nu numai că iubeau Occidentul, dar erau îndrăgostiți de el, nu puteau trăi fără el. Rusia a primit infinit de multe de la Occident. Cele mai emoționante și pătrunzătoare cuvinte despre marea cultură a Occidentului aparțin rușilor. Slavophil Hhomyakov a numit Europa de Vest „țara minunilor sfinte". Bizantinul K. Leontiev era complet îndrăgostit de marele trecut al culturii occidentale. În cele din urmă, Dostoievski, care pentru mulți oameni din Occident personifică Orientul misterios, haotic și respingător, a rostit cele mai uimitoare cuvinte despre măreția Europei de Vest și l-a numit pe rus patriotul Europei de Vest. Cei mai mari gânditori și scriitori ruși au denunțat nu Occidentul în general, nici cultura occidentală în general, ci civilizația occidentală modernă, fără Dumnezeu și burgheză, retrăgându-se din marele său trecut. Rusia nu este Orientul care a văzut crearea lumii și începutul lucrurilor. În Rusia, lumea nu începe, ca în Orientul real, ci mai degrabă se termină. Rusia ar dori să vadă sfârșitul lucrurilor, acesta este patosul ei religios. Așa ar trebui să fie Orientul creștin.
Și obișnuindu-se cu cultura, în fața poporului rus, stând la apogeul culturii, Rusia se îndoiește dureros de justificarea culturii. Există o cultură autentică?

existență și viață? Nu este eșecul vieții? Cultura nu este cumpărată cu un preț prea mare, nu este o trădare a lui Dumnezeu sau a poporului? Nu ar trebui să trecem de la crearea valorilor culturale la crearea vieții însăși, o nouă viață transfigurată? Aceste întrebări sunt întrebări pur rusești, reflecții pur rusești asupra culturii în care trăiește Occidentul, fără a pune la îndoială bunătatea și valoarea sa. Poporul rus, și tocmai cel mai creativ și mai cultivat popor rus, a experimentat ceea ce s-ar putea numi apocalipsa culturii, o judecată teribilă asupra culturii. Aceasta corespunde pe deplin escatologiei ortodoxiei ruse. Soarta a trei mari scriitori ruși - Gogol, Tolstoi și Dostoievski mărturisește tragedia culturii și a creativității. În soarta lui Tolstoi, mai semnificativă decât învățătura lui, acest lucru a devenit cunoscut lumii întregi. Cultura rusă a secolului al XIX-lea și marea literatură rusă nu au un caracter renascentist, iar creatorii ruși nu au creat dintr-un exces vesel, nu dintr-un joc liber de forțe. Numai în Pușkin a fulgerat ceva renascentist, dar acesta a fost doar un scurt moment de bucurie creativă la începutul secolului al XIX-lea, în epoca de aur a poeziei ruse. Literatura rusă, neobișnuit de tristă, a luat-o pe alte căi. Creatorii ruși au fost răniți de suferința lumii și a omului și căutau eliberarea de chin și mântuire. Literatura rusă în cele mai semnificative creații ale sale caută adevărul vieții, caută sensul religios al vieții și vrea să treacă la acțiunea religioasă. Își depășește granițele la înălțimi și nu vrea să cunoască legea, ceea ce o lasă într-o sferă închisă și diferențiată. Noi, rușii, în general, suntem oameni fără lege și depășim limitele în orice. Cultura și literatura vest-europeană se mișcă mereu în categoriile clasicism și romanticism. Și aceasta mărturisește originea sa antică, greco-romană. Dacă unui occidental tipic i se spune că vreun scriitor rus nu este un clasic, atunci el va suspecta că este un romantic. Dar, în realitate, clasicismul și romantismul nu sunt deloc categorii rusești. Elementele clasicismului și romantismului sunt superficiale și împrumutate. Dostoievski și Tolstoi nu sunt deloc clasici și nici romantici, acest lucru este clar pentru toată lumea. Se poate încadra Rozanov în

categoria clasicismului sau romantismului? Romantismul este corelat cu clasicismul și este ca o reacție împotriva opresiunii și tiraniei clasicismului. Romantismul este un fenomen complet occidental și s-a dezvoltat pe baza umanismului occidental. Romantismul în Rusia a fost adesea doar tânjit după Occident și experiența influențelor occidentale în sufletul rus. Spiritul Orientului nu este deloc romantic, la fel cum spiritul nu este romantic în general, -

doar sufletul este romantic. Tipul spiritual rusesc nu se caracterizează nici prin clasicism, nici prin romantism; este caracterizat printr-un tip special de realism religios. Creativitatea rusă încearcă să pătrundă în adâncurile vieții, în adâncurile ființei, să descopere adevărul despre om, care este adevărul despre Dumnezeu, și nu să realizeze forme perfecte care închid adevărul vieții, adevărul despre om și Dumnezeu. Să fie Răsăritul, căci Apusul venerează în primul rând forma și se străduiește spre desăvârșirea formei mai mult decât pentru a fi el însuși. Dar acesta este Răsăritul, care își amintește că sursa sa cea mai profundă este Biblia și Ierusalimul. Până de curând, voi, francezii, ați avut un scriitor remarcabil, care și-a amintit acest adevăr și care este aproape de motivele rusești, deși era un latin tipic. Dar l-ai subestimat. Vorbesc despre omul Apocalipsei, L. Blois. Încă nu îi era frică să-și asume riscuri, deoarece se tem oamenilor legați de civilizație.
Cultura occidentală a uitat prea mult că provine nu numai din civilizația greco-romană, ci și din Ierusalim. Acest lucru este adesea uitat chiar și de către Occidentul creștin. Pentru a vă cunoaște sursele primare, trebuie să apelați la Cartea Genezei. Vorbește despre originea Estului și a Vestului, a sudului și a nordului, despre originea lumii. Și acum trebuie spus că Biblia nu este deloc clasicism, așa cum nu există romantism, trebuie să apelăm la Biblie pentru a înțelege soarta lumii dincolo de clasicism și romantism, design clasic și reacție spirituală romantică împotriva acestui fapt. design.Nimeni nu va argumenta că Profeții sau cartea lui Iov sunt clasice sau romantice. Comparând cartea lui Iov cu tragedia greacă, cu Oedip al lui Sofocle, se evidențiază diferența dintre tipul ebraic, biblic, și tipul clasic, grecesc. În Oedip, resemnarea față de soartă este șocantă. Cuvintele și gesturile lui Oedip sunt frumoase prin cumpătare și smerenie, au o transformare estetică a suferinței. Oedip nu are pe cine să apeleze în suferința sa nevinovată, cu cine să lupte, Oedip trăiește într-o lume închisă imanent și nu există nicio forță pe care să se poată baza în lupta cu lumea. Lumea este plină de zei, dar acești zei sunt imanenți lumii, peste ei domnește și soarta, care i-a trimis lui Oedip suferință tragică, inocent și fără speranță. Singura cale de ieșire este estetica. Antichitatea clasică nu cunoștea teomahismul. Job își trăiește tragedia cu totul diferit. Nu există smerenie și împăcare în el. Iov strigă, iar strigătul lui umple istoria lumii, încă sună în gura noastră. În strigătul lui Iov simțim soarta omului. Pentru Iov nu există soartă, ca și pentru Oedip. El cunoaște puterea

stând deasupra lumii, deasupra sorții, la care se poate apela la suferința lumii, el își întoarce strigătul către Dumnezeu și acest strigăt se transformă în teomahism. Numai Biblia cunoaște fenomenul teomahismului, lupta cu Dumnezeu față în față, lupta lui Iacov, lupta lui Iov, lupta întregului Israel. Reconciliere cu tragicul în

frumusețe, resemnarea față de suferința inocentă și fără speranță, amor fati este cea mai mare realizare a spiritului tragic al Greciei. Occidentul nu s-a ridicat deasupra acestui lucru. Nietzsche a fost captivat de asta, oameni de cultura occidentală au fost captivați, care au uitat Biblia, care L-au uitat pe Cel căruia se poate aduce o plângere despre suferința nevinovată a lumii. Amor fati este un motiv romantic în lumea clasică, iar o persoană care și-a pierdut încrederea în Dumnezeul supra-lumesc nu se poate ridica deasupra lui. Dostoievski este o tragedie rusă. Și acum ea este mai mult în linia lui Iov decât în linia tragediei grecești. La Dostoievski există aceeași luptă împotriva lui Dumnezeu, același strigăt, aceeași implacabilitate și răzvrătire, în el există și absența depășirii tragediei prin catharsis estetic. Este remarcabil că în ea nu există absolut nicio tristețe și melancolie, atât de caracteristică Occidentului romantic, nu este atât psihologic, cât pneumatic, iar acest lucru dezvăluie un element cu adevărat tragic. Și toată marea literatură rusă a secolului al XIX-lea era mai mult biblică decât greacă în spirit. Același strigăt se aude în ea despre soarta suferindă a omului pe pământ, o chemare către Dumnezeu și căutarea Împărăției lui Dumnezeu, în care lacrima unui copil va fi ștearsă. Noi, rușii, suntem legați de Grecia, nu de Roma, suntem legați de Grecia prin Biserica noastră, prin patristica greacă, prin platonism, prin mistere. Suntem aproape de cosmismul grec. Dar rușii sunt și mai conștienți de legătura lor cu Biblia și Ierusalim. Cultura spirituală rusă include Grecia lui Platon, neoplatonismul și misterele și iudaismul: Biblia și Apocalipsa. Un amestec puternic de sânge tătar creează un element deosebit în care funcționează principiile spirituale, venite din Ierusalim și Atena. Și acest Orient deosebit, diferit de Orientul hindus sau musulman, a intrat în comuniune cu Occidentul, a supraviețuit influențelor culturii occidentale și le-a transformat în felul său în secolul al XIX-lea. Rușii iubesc Atena, deși nu s-au născut lângă Marea Mediterană și, adesea, tânjesc după Atena, pentru că le place mereu să tânjească după altă lume, au tânjit și după Paris și Göttingen când trăiau departe de ei (acum tânjesc după Moscova) , dar Ierusalimul a fost pentru noi primar, mai original decât Atena, nu doar vechiul Ierusalim, ci și noul Ierusalim, pe care îl căutăm.

Îndrăznesc să spun că ei nu se pot împăca cu acele forme ale civilizației umaniste a Occidentului, care au închis în cele din urmă Biblia și Ierusalimul și au dus la uitarea lor. Nu Occidentul ne este străin și nu ne place în general, atât de mare în creativitatea lui, în intensitatea gândirii sale, de la care trebuie mereu să înveți, dar Occidentul este raționalist și burghez, Occidentul. este un spirit mulțumit de sine și accelerator, Occidentul este impersonal și înclinat în fața mamonei, în care forma a distrus conținutul vieții. Rusia este străină de individualismul european, izolarea sufocantă a indivizilor, familiilor, grupurilor sociale, naționalităților, sferelor diferențiate ale culturii. Paradoxul individualismului european constă în faptul că nu numai că izolează și închide personalitatea în sine, provoacă cultul proprietății private în orice, ci și depersonalizează personalitatea, subordonând-o unor norme sociale monotone. Nu a fost așa în Evul Mediu, nici în Renaștere. Oroarea civilizației mecanice a Occidentului în secolele al XIX-lea și al XX-lea constă în faptul că atomizează și izolează personalitatea, lăsând-o în mila destinului, și distruge orice

originalitate a personalității și, în contrast cu alte personalități. , subordonându-l colectivului mecanic . Tirania socialității este cealaltă față a individualismului. Rușii se caracterizează printr-un fel aparte de colectivism, necunoscut oamenilor din Occident, acesta fiind înrădăcinat în tipul spiritual al Ortodoxiei. Dar părerea acelor occidentali care cred că principiul personalității este străin rușilor, că Rusia este Estul fără chip, este complet greșită. Citirea pe Dostoievski și pe scriitorii ruși ar fi trebuit să-i descurajeze de acest lucru. În întreaga cultură rusă a secolelor al XIX-lea și al XX-lea există o experiență tensionată și dureroasă a problemei personalității, a destinului personal, asemănătoare cărții lui Iov. Rușii au fost cei care s-au răzvrătit mereu împotriva civilizației burgheze, împotriva progresului, împotriva spiritului absolut al lui Hegel, împotriva tuturor normelor și legilor sociale în numele personalității umane vii, al bucuriilor și suferințelor ei. Acesta este un motiv tradițional rusesc. Și rămâne un mister, neliniștit pentru oamenii din Occident, de ce poporul rus, care a creat gândirea și literatura, complet captat de ideea creștină de personalitate, răzvrătindu-se împotriva a tot ceea ce înrobește și nivelează o personalitate vie, a creat un comunist. sistem în care personalitatea umană este în cele din urmă zdrobită și distrusă. Nu este atât de ușor pentru comunismul să triumfe în Occident din cauza individualismului oamenilor occidentali. Acest paradox al destinului rusesc se explică prin dualitatea tipului spiritual rusesc, care a fost dezvăluită cu brio de Dostoievski. Poporul rus nu se străduiește doar pentru Noul

Ierusalimul, spre Împărăția lui Dumnezeu, dar și într-un grad înalt este capabil să fie ispitit pe drum, să se îndoiască, să încurce și să accepte împărăția lui Antihrist pentru Împărăția lui Hristos. Căutarea rusă a adevărului social, și întotdeauna a adevărului social maxim, poate duce la rezultate opuse. Însăși virtuțile rusești se pot transforma în vicii. Acest lucru este determinat de faptul că structura sufletului rusesc conține polii polari și cu greu poate sta la mijloc. Rușilor le este greu să ierarhizeze valorile și să stabilească pași, ceea ce Occidentul face atât de strălucit. Gradulitatea istorică este cu greu tolerată de gândirea rusă. Dar problema estului și a vestului în comunismul rus este mult mai complicată decât se crede în mod obișnuit. Elementul estic operează în el și este socialismul asiatic, acest lucru este incontestabil. Dar ideologia comunismului și ateismului militant a fost luată din Occident. Și Orientul Rusiei a înnebunit cu aceste băuturi occidentale aduse pentru un temperament mai temperat. Experiența comunismului rus este foarte instructivă în Occident. Comunismul rus nu este altceva decât o sinistră caricatură apocaliptică a ultimelor limite ale civilizației occidentale fără Dumnezeu, pe care Occidentul însuși nu le-a experimentat. Arată unde duc potecile, care deocamdată par calme și sigure. Comunismul rus este o manifestare a unui ordin religios. Orientul Rusiei dezvăluie nu mijlocul căii, ci sfârșitul și limitele. Acesta este spiritul eshatologic.

Lumea este amenințată de barbarizare. Ea amenință Europa atât din exterior, cât și din interior, din civilizație însăși, nu din păduri, ci din mașini. Aristocrația culturii este atacată. Dar este o nebunie să crezi că este posibil să lupți împotriva barbariei prin izolarea și dușmănia dintre Occident și Orient. Dumnezeu nu poate fi doar în Răsărit sau în Apus. Occidentul va trebui să renunțe la ideea că

Orientul este pentru el doar un obiect de influență materială și spirituală. Orientul este un subiect, iar ca subiect activ va reintra în istoria lumii. Complezența și izolarea Orientului sunt de nesuportat, dar complezența și izolarea Occidentului sunt și ele insuportabile. Este necesară completarea și îmbogățirea reciprocă. Și mai ales creștinii nu se potrivesc cu o astfel de izolare și mulțumire de sine. Creștinismul este o revelație universală și a intrat în lume ca un adevăr universal. A venit din Răsărit, dar este la fel și pentru Est și pentru Vest. Vrem să respirăm aerul lumii și ne îndreptăm către o nouă epocă universalistă, în care izolarea și izolarea tuturor părților pământului va fi depășită,

precum și izolarea și izolarea pământului însuși, deschiderea lui către cer și către alte lumi.

Există un Orient fără chip și anti-creștin. Dar el nu poate fi învins de acea civilizație a Occidentului, care ea însăși devine anti-creștină și fără chip. Orientul extrem și Occidentul extrem se pot uni în una și aceeași civilizație fără Dumnezeu și inumană. Iar unitatea Răsăritului și Apusului în numele lui Dumnezeu și al omului, în numele lui Hristos și al personalității trebuie să fie realizată atât împotriva Răsăritului, cât și împotriva Apusului, care îl omoară pe Dumnezeu și, ucigându-L pe Dumnezeu, omoară omul.

Nikolai Berdiaev.

DESPRE SEMNIFICAȚIA RELIGIOSĂ A „MISCĂRII DE TINERET” GERMANE MODERNE (JUGENDBEWEGUNG)

Un ferment spiritual profund semnificativ are loc în Germania contemporană, în special în rândul generației sale mai tinere. „Die deutsche Jugendbewegung” („Mișcarea tinerilor germani”) este, fără îndoială, unul dintre cele mai importante fenomene ale vieții spirituale a Germaniei moderne. Ea, cu toate diferențele de forme și manifestări, este dorința de a se întoarce la adevărul, simplitatea și imediatitatea vieții, la sursele hrănitoare ale vieții, la real, autentic, spre deosebire de „americanizare”, spre deosebire de civilizația lipsită de suflet și exterioară a orașului mare, cu dansurile, cinematograful și desfrânarea lui, dorința de a atinge direct pâraiele de viață ale Naturii, de pământul țării natale, cu peisajul ei, viața populară, tradiția ei populară. Aceasta este în mare măsură o mișcare „de teren”, dar acest „teren” este combinat cu o străduință înainte, o străduință de a crea viață din nou, din aceste rădăcini fundamentale, din această înrădăcinare într-un fundal nutritiv de bază. Ei sunt capturați de conștiința realității a ceva Mare și de bază, și din aceasta se naște un simț sporit al vieții, un ton de victorie, de încredere, ei merg să cucerească o nouă viață.

Wann wir schreiten Seit an Seit Und die alten Lieder singen Und die Walder wiederklingen Fühlen wir, es muss gelingen: Mit uns zieht die neue Zeit.

(„Când mergem în formație prietenoasă,
Și cântă cântece vechi

Și pădurile ne răsună,
Simțim: victoria este asigurată, noul timp vine cu noi.

Acest cântec preferat al mișcării de tineret german, care este cântat în cele mai diverse grupuri, curente și organizații, este deosebit de caracteristic psihologiei mișcării. Ei simt că sunt îmbrățișați de un flux puternic al unei culturi noi, noi - și, odată cu ea, s-au deschis în ochii lor valori pentru totdeauna vechi și pentru totdeauna tinere, mereu înnoite și mereu înnoite.
Din această conștiință a marii Realități îmbrățișătoare cresc posibilitățile religioase, semnificația religioasă a acestei mișcări. Ea ascunde în sine semințele depășirii subiectivismului în numele a ceva Mai Mare și mai Primordial decât micul nostru „eu”, deși, este adevărat, nu le dezvoltă întotdeauna într-o măsură suficientă, deși, este adevărat, finalul. sensul religios al acestei depășiri nu este adesea realizat sau se simte doar vag.
Și mai presus de toate, o viață mare, autentică, nefalsificată, puternică, le este revelată în Natură. Într-adevăr, în primul rând, încă de la începutul ei (la sfârșitul secolului al XIX-lea), această mișcare tinerească este o goană dintr-un oraș înghesuit spre întinderea pădurilor și a câmpurilor. Zgomotul pădurilor, frumusețea și abundența vieții naturale îmbrățișează sufletul tânăr:
„Birkengrün und Saatengrün Wie mit bittender Gebarde Hait die alte Mutter Erde Dass der Mensch ihr eigen werde, Ihm die vollem Hânde hin”.
(„Verdele mesteacănilor și verdele lăstarilor. Ca cu o rugăciune, străvechea Mamă Pământ întinde mâinile pline către persoană pentru ca acesta să devină din nou al ei”).
Așa că ei cântă în timpul rătăcirilor lor - „Wande-rungen”. Rătăciri în munți și păduri, înnoptarea în pădure, în corturi, lângă foc, sau în hambarele țărănești, sau în fân, înot în zori în râu sau lac, tot felul de jocuri, combinate cu excursii, și împreună cu acea dorință de a vă extinde orizonturile, pătrundeți în istoria poporului lor, studiind monumentele antice, participând la dansuri țărănești, la dansuri rotunde, respectând obiceiurile și ritualurile locale care nu au fost încă ucise de civilizația urbană. Și ca fundal pentru toate acestea - un cântec (în special cântece vechi: cântece de marș

landsknechtov, imnuri religioase medievale Marienlieder *) (motive populare vesele). Cântă în timp ce trec prin orașe sau sate în perechi, cântă atunci când, înghesuiti lejer sau mergând la rând prin păduri și poteci de munte.
Așa se creează un nou „stil de viață” – spre deosebire de stilul îngust la minte al societății germane: simplitate, sentiment de camaraderie, combinat cu selecție, energie, activitate. Dorința de a-și dezvolta corpul - de a-l face puternic, sănătos, agil, este combinată cu dorința de a-l menține pur, cast, nu lax, necovârșind energia spirituală a tinereții. Această luptă pentru castitate și pentru disciplină sportivă este caracteristică multora, aș spune, din marea majoritate a „mișcării de tineret”. Acesta este un fel de asceză particulară (exprimată, de altfel, în abstinența de la tutun și alcool), care are și o justificare socială binecunoscută.
Căci un alt element mare, îmbrățișându-i, este elementul poporului nativ, un simț acut al chemării pentru a-i servi pe băștinași. Ideea de slujire, slujire în dragoste, cu uitarea „eu-ului” cuiva și nevoia de auto-educare strictă pentru acest serviciu este un corector al deliciilor uneori dezechilibrate „în sânul naturii”, care uneori a dus la sentimentalism vag, uneori ridicol și ponderal, sau chiar la reproșuri morale urâte în domeniul moralității sexuale. Totuși, ambele

au fost abateri parțiale, aspru condamnate și respinse de cele mai bune voci călăuzitoare ale mișcării, pentru că ea se caracterizează în general prin predicarea reținerii, a stăpânirii de sine, a purității trupului și a spiritului. Miezul moral pentru mulți dintre acești tineri a fost un sentiment sporit de responsabilitate față de patria lor. Ei simt cu o putere elementară copleșitoare: frații sau tații mai mari și-au vărsat sângele, și-au dat viața pentru patria lor, sacrificiul lor nu poate, nu trebuie să fie în zadar, în muncă pașnică.
***) Nevoie de ajutor

*) Chiar și în rândul tinerilor protestanți, acum vorbesc în principal despre tineretul protestant (Jugendbewe-gung al tinerilor catolici are un caracter mai ecleziastic catolic, ceea ce este de înțeles). Imnul medieval „Mario, die Meeres-sternh”, plin de înaltă frumusețe religioasă, este cântat mai ales în rândul tinerilor protestanți.

**) Vezi Else Frobenius „Mitunszieht die neue Zeit”, 1927, p. 153, 159.

***) Acest mod de a gândi este alimentat, printre altele, de lucrările unuia dintre scriitorii preferați ai acestor cercuri de tineret - Walter Flex, care a fost ucis în război.

țara sa, dar renașterea ei politică și statală este imposibilă fără una internă. O problemă socială se află în fața tinerilor în plină creștere. Tinerii își percep oamenii ca un singur mare întreg organic și nu se pot împăca cu ostilitatea socială, cu fragmentarea în partide, în plus, în tabere ostile. Această tinerețe este plină de fler istoric, este acordată istoric și realist, concret - acceptă toată diversitatea vieții oamenilor, în toate stratificările și grupările ei. Dar respinge lupta de clasă, vrăjmășia de clasă, caută să găsească un limbaj comun, un fundal comun de gânduri și sentimente care să unească oamenii într-un singur organism viu și puternic, caută să construiască punți peste decalajul dintre clase, să restabilească unitatea psihologiei populare, pentru a smulge numeroasa clasă muncitoare din labele unei dogme înguste care neagă principiile naționale și spirituale.
Dar, în același timp, este plin de simpatie pentru nevoile așa-numitelor „clase inferioare ale populației” și în niciun caz nu simpatizează cu formarea unui front capitalist unit. Respinge soluția de partid a problemei sociale, fie că este socialistă sau burgheză. Ea reprezintă soluția morală a problemei sociale - dintr-un simț de responsabilitate al fiecăruia față de întregul popor, reprezintă reeducarea morală în spiritul slujirii jertfei patriei și națiunii. De aici va veni renașterea morală a întregului popor.
Deocamdată, crede acest tânăr, treaba lor este să se educe pe ei înșiși și pe tovarășii lor, să se tempereze spiritual și trupesc pentru o posibilă slujire deplină, uitatoare de sine, a patriei.
Prin urmare, ei onorează atât tradiția populară și o absorb în ei înșiși. Sunt pasionați de basme, legende („zagas”), fapte eroice ale trecutului, cântece populare, imagini ale marilor figuri și educatori ai poporului lor, comori ale culturii naționale în cele mai bune lucrări, fiind în același timp liberi de auto-lauda exterioară și naționalismul „oficial” arogant al multor reprezentanți ai generațiilor mai vechi germane.
Aceasta, repet, este o mișcare profund înrădăcinată istoric, ea crește în grosul vieții istorice a poporului său, s-a născut, crește din ea (de aceea are atât de multe în comun și legate de romanticul german. mișcare de la începutul secolului al XIX-lea). În plus; este adânc înrădăcinată într-o anumită localitate, într-un anumit peisaj,

într-o patrie specifică, mai apropiată — cu pajiştile, pădurile, dealurile, lacurile ei, de care au arat şi s-au îndrăgostit în „rătăcirile”. Cu ei, sentimentul de patriotism este strâns legat de dragostea pentru o patrie mai apropiată, pentru provincia lor natală, regiunea natală: prima crește organic din cealaltă.
Vedem: dorința de a depăși abstractismul, decadența, individualismul unilateral *) în sânul vieții naturale și mai ales în sânul întregului popor. Dar efortul pentru adevărata realitate primordială de bază nu se poate opri aici: ea caută ultimele justificări, absolut primare și primordiale („Hintergrunde” **). Acești tineri încep să înțeleagă că este imposibil să depășești diviziunile dintre clase doar dintr-un sentiment de solidaritate națională. Faptul că mișcarea de tineret germană este semnificativă atât din punct de vedere politic, cât și social este că a ajuns, în persoana celor mai buni reprezentanți ai săi, la convingerea că, în momentul crizei populare, politica decurge din pedagogie, că renașterea vieții poporul este posibil doar din renașterea morală a fiecăruia separat, de la roboți morali peste ei înșiși.sine și unul peste altul ***). Renașterea morală este imposibilă fără fondul alimentar principal, fără puterea dată nouă din izvorul primordial al puterii, fără Dumnezeu.
În unele cercuri de tineri, apelul la religie este deosebit de clar și viu și, în același timp, nu este abstract și artificial, ci crește organic din întreaga lor viziune asupra lumii, întregul „noul stil” lor de viață. Se simte că aici în religie există o atingere cu Realitatea principală. Din această Realitate de bază, atât de mulți dintre ei o simt, toate domeniile vieții, atât private cât și publice, toată relația noastră cu lumea din jurul nostru, trebuie să fie iluminate și sfințite. Ca să nu fie neîntemeiate, să ascultăm ce spun ei înșiși. Aici, de exemplu, înainte
*) Departe de asta, însă, în toate ramificațiile și grupările mișcării de tineret individualismul unilateral este depășit, dimpotrivă; pentru unii era caracteristic într-un grad viu. Pentru comuniune cu natura, „sânul naturii”, dorința de „întoarcere la natură” poate servi uneori ca un sol foarte bogat pentru dezvoltarea sa extremă.
**) Cf. revista de tineret „Der Bund”, 1927, p. 161.
***) Cf. discurs al studentului Bruno Lemke la congresul mișcării de tineret, 11-12 octombrie. 1913 despre Hoher Meissner (vezi Else Frobenius, 1. p. 125). Această idee este puternic subliniată în revista de tineret Der Bund”: „Wir haben gesehen dass durch Massenar-beit unserer Bundesidee nich gedient ist. Nur die Einzelarbeit schafft in unserer Zielrichtung bleibende Wer e. (Articol de Hugo Lubeck: „Die Lebensform des Bundes”. „Der Bund”, 1927. p. 8.).

eu unul dintre jurnalele mișcării de tineret - „Der Bund”, organul unuia dintre cele mai interesante și mai puternice grupuri spirituale: „Der Grossdeutsche Jugenbund”, pentru 1927 și 1928 *). Este un document psihologic de mare importanță și de interes incitant. Din el emană o mare sinceritate, puritate și prospețime spirituală. Nu exagerez dacă spun că rar de la vreo revistă am avut impresia unei arii spirituale atât de marite a participanților ei, a unei vieți atât de personale, și nu doar verbale, nu doar „reviste” arzătoare. Acestea sunt vocile vii ale vieții, uneori oarecum naive, dar mult mai mature, mature în esență, decât ne-am aștepta de la autori de 20-22 de ani. ♦ *) Se simte

o experiență personală semnificativă - un îndemn efectiv la înnobilarea morală a vieții din conștiința responsabilității sporite, din conștiința a ceva Primordial, de bază, neproiectat în tine din „Eul” nostru, neinventat, nu un idee, nu o abstracție, nu vreun subiectiv - sau valoare, ci ceva Primar, care deține stăpânirea atât asupra „Eului” nostru, cât și asupra subiectivității noastre. „Etwas Absolûtes triti fordernd an uns heran. Nicht geschaffen mit dem Zweckeiner Wohlversteckten Nützlichkeit,son-demhervorge wachsen aus unbedingtem Urgrund aller Dinge. ***) Se respinge percepția subiectivistă a religiei: „Wo Religion so gedeutet wird, ist der Mensch sein eigener Gott und Religion ist Selbstbetrug” - „Acolo unde religia este interpretată în acest fel, acolo o persoană este propriul zeu, acolo religia este doar înșelăciune de sine.* ***) Dar există fluxuri de Viață Divină superioară autentică în jurul ființei noastre. (Dumnezeu este scopul cel mai înalt din tot ceea ce există) „Das Hõchste das dem Menschen uberhaupt gestellt ist: Gott”*****). Toată viața, atât cea privată, cât și cea publică, precum și viața oamenilor, trebuie să fie un serviciu pentru Dumnezeu – „Zuletzt kommt das hõchste, worauf alies hinausgeht: jegliches Tunmuss Dienst an Gott sein” ******) Viața umană nu are decât valoare în măsura în care percepe în sine razele eternităţii.

*) Acest jurnal continuă să apară, dar în 1927 și 1928 s-a epuizat și este o raritate bibliografică.

**) Aceasta este vârsta medie a participanților la jurnal; unii, însă, sunt chiar mai tineri; Există, desigur, și altele mai în vârstă.

***) „Der Bund”. Führerblatter des Gross deutschen Jugendbundes. Jahrgang 1928. pp. 142 (Ein Briefwechsel")

♦♦) Articolul lui Bocck „Die Ueberwindung des Pantheis-mus” - „Der Bund”, 1928, p. 97.

♦) Articol de H. Mauer „Ehrfurcht” (Der Bund) 1928, p.44). ******) Articol de Hans Murer'au Charakter („Der Bund/ 1927r. p. 193).

Dar apelează nu numai la religie în general, ci mai exact – ca și în cazul majorității tinerilor interesați din punct de vedere religios – la creștinism. *)

Persoana lui Hristos atrage atenția, devine centrul aspirațiilor religioase. „Christ ist der heim-liche Kônig der „neuen Menschheit”, der die Jugend zusteht” – Hristos este Stăpânul secret al acelei „umanități reînnoite” la care aspiră acest tânăr – așa scrie Else Frobinius în minunatele sale și neobișnuit de competente și de date-carte bogată despre mișcarea de tineret a Germaniei moderne**). În predica despre Hristos reînnoit în spiritul Evangheliei apostolice, Stâh-lin vede întreg sensul final al acestei mișcări de tineret ***). Căci creștinismul îi atrage și este resimțit de ei nu ca o dispoziție subiectiv vagă în stilul subiectivismului religios al secolului al XIX-lea, ci ca puterea biruitoare de cucerire a lui Dumnezeu. De aici sfințirea întregii vieți, căci suntem prinși, subjugați de puterea debordantă a Domnului:

«Ceva nou, complet nou a devenit... Când a luat ființă Dumnezeu, Dumnezeul real, viu, experimentat, starea de spirit și idealurile au devenit realitate și fapte.

Voința primordială a trezit puterea primordială. «Oricine crede în Mine, din trupul lui vor curge şiroaie de apă vie»****)... Biruinţa este sigură, căci în toate carele omeneşti, porunceşte şi lucrează biruinţa lui Dumnezeu ♦♦**) vrea să descopere» ** ***»).

Здѣсь развертываются религiозныя возможности огромнаго неизмѣримаго значенiя. Лютеранская боязнь жизни (характер-

*) Срв., напр.,: „Bundul se află pe temelia creștinismului și îl recunoaște ca o condiție prealabilă pentru reînnoirea poporului” (статья Hans'a Lades'a „Bund und Religion” „Der Bund” 1927, strada 130).

**) Altfel Frobenius. „Noua era se mișcă cu noi” O poveste a mișcării tineretului german. Comunitatea de carte germană. Berlin 1927.

***) Въ своей книгѣ «Soarta și sensul tinereții germane» (1926).

***♦) Este foarte interesant că o stare de spirit asemănătoare: conștiința victoriei lui Dumnezeu, din care crește reînnoirea întregii noastre vieți, domină în cercurile așa-zise „Tânăr Rus” ale tineretului emigrat rus. mier. Următorul două articole în „Alerte” Young Russian: „Despre viața de zi cu zi și despre fluxul Vieții” (și aici, în centrul textului: „Oricine crede în Mine, râuri de apă vie vor curge din pântecele acela.” „Alert”. ” Nr. 2) și „Despre Spiritul Victoriei „(Alerta” Nr. 4)

") Cursivele mele.

♦ *♦***) Articol de Hansjôrg'a Nebe. „Religiose oder politische Be-wegung” („Der Bund” 1927, pp. 136-137).

în special pentru luteranismul oficial german), predicarea luterană a kviteem, subestimarea faptei, subestimarea semnificației cărnii și a lumii este deja de neînțeles pentru acești tineri. Aspiră la creștinismul complet, la creștinismul, care este aluatul pentru toată viața: atât pentru realizarea morală internă, cât și pentru serviciul public. Mai mult, unii dintre conducătorii spirituali ai mișcării de tineret înțeleg că numai din plinătatea Evangheliei apostolice, din plinătatea Vieții Veșnice a intrat în lume, Fiul lui Dumnezeu, care S-a făcut trup și a înviat în trup și a adus sământa Vieții Veșnice în lume și materie, va primi ъ iluminare religioasă veselă și atitudinea noastră atât față de trup, cât și față de natură. Atât trupul, cât și natura exterioară au o valoare pozitivă: căci Cuvântul a fost trup și a biruit moartea. Fiul lui Dumnezeu a înviat în trup. Din acest centru se schimbă întreaga atitudine față de lumea exterioară, este depășită unilateralitatea, falsa spiritualitate care s-a dezvoltat în protestantism.

Wilhelm Stãhlin scrie în cartea sa „Vom Schicksal und Sinn der dcutschen Jugend” (1927) următoarele rânduri (în capitolul „Der Leib” — „Trupul”): „Evanghelia este o predică despre lumea nouă pe care Dumnezeu o creează. În această lume nouă, corpul are și el o parte. Împărăția lui Dumnezeu la care ne așteptăm nu este împărăția spiritelor abstracte, ci împărăția corporalității răscumpărate (kein Reich blutleerer Geister, sondern ein Reich crloster Leiblichkeit) ... CaMb Domnul, care a creat trupul, vrea să lase Slava Lui strălucește în corpurile umane (Will seine Herrlichkeit an mcnschlichen Leibernoffenbaren) („Corporalitatea este scopul suprem al căilor Domnului”) „Leiblichkeit ist das Ende der Wege Gottes”, Oetinger). (De aceea, ultimul cuvânt al creștinilor aspiranți: a lor nu este nemurirea sufletului, ci învierea trupului. În aceasta este singura „spiritualizare” adevărată a trupului (Das allein ist wahrafte „Vergeistigung” des Leibes”)

Tot entuziasmul îndreptat asupra trupului nostru are, fără să ne dăm seama, în vederea unei singure mari speranțe: trupul nu este doar o parte a realității pământești pieritoare, nu doar un loc al poftelor

demonice, ci o creație a lui Dumnezeu, o imagine a Lui. slavă, templu al Duhului Său, chemat să fie înviat, în Împărăţia lui Dumnezeu. Dar numai credința în înviere vorbește despre ceea ce se străduiește inconștient iubirea arzătoare pentru natura noastră trupească („Aber nur der Auferstehungsglaube redet von dem, was jene Sehusnchtsvolle Liebe meint”).
Și acum vedem că Tatăl a glorificat trupul uman al Fiului ca o imagine strălucitoare a lumii superioare și a realității superioare. Numai aici și nicăieri altundeva se deschide

noi sensul final al corporalității - Da hat der Vater den menschlichen Leib des Sohnes zum durchscheinenden und lich-tenden Bild einer hôheren Welt und Wirklichkeit "verherrlicht". Hier und nirgends sonst leuchtet der letzte Sinn des Leibes auf "... pp. 57-58).
Creștinismul este perceput de aceste cercuri ale tinerei generații în tonuri curajoase de realizare *) și de victorie, ca o Realitate supraabundentă, cucerind lumea, nu numai „internă”, ci și „exterioară”, ca sfințire a sufletului și trupului și lumea și întreaga țesătură a vieții. **) Aceste tonuri sunt doar sugerate, dar sunt indicative pentru o posibilă dezvoltare religioasă de mare importanță. Este posibil să avem aici unul dintre cei mai puternici factori (căci acesta este dat dintr-un sentiment direct al vieții, din experiența vieții, și nu din simple premise teoretice), renașterea religioasă atât de profund necesară a Germaniei protestante, care se confruntă cu o criză religioasă acută.
Descoperirea nu mai este de la orașe la „sânul naturii”, așa cum fac școlarii-elevi germani în excursiile lor, ci din îngustimea unei percepții unilaterale abstracte, pur individualiste, semi-sectare a lumii și a creștinismului la lărgimea Evangheliei biruitoare și a Vieții Veșnice care a intrat în noi pb și care a cucerit lumea și a luminat lumea – atât făptură cât și om.
Altă dată, ar fi interesant de observat în detaliu efortul tot mai emergent în protestantism - de a percepe conținutul creștinismului nu ca o experiență pur individualistă, ci ca un curent puternic al Realității lui Dumnezeu, care mă îmbrățișează împreună cu frații mei și plasează noi înaintea lui Dumnezeu în unitatea iubirii. Depășirea concentrării subiective de sine și a libertății subiective în numele unei mari comuniuni de iubire, o combinație de solidaritate cu libertatea individuală, o combinație organică, și nu mecanică extern, a tuturor și a tuturor într-o singură mare viață
- iată gândurile care se dezvoltă intens, este adevărat,
) Vezi, de exemplu, Hans'a Lades'aWeihnachtsgedanken” (Der Bund, 1927, p. 213) „Gibt uns nicht Christus ein Beispie von Heldentum, über ailes menschliche Mass erhoben, das nur glâu-big a geahnt, begriffen werden kann?” O persoană care acceptă o ispravă, o persoană cu dispoziție eroică, der holdingische Mensch
- cade înaintea acestui miracol în genunchi. El a auzit chemarea lui Hristos de a deveni ucenic și de a-L urma în podvig, luptă și dăruire de sine.
**) Der heilige Gott fordert eine geheiligte Menschlichkeit” („Sfântul Dumnezeu cere omenire sfințită” – articolul lui Kagga Boeck „Die Uberwindung des Pantheismus”, „Der Bund”, 1928, p. 98).

cu atât mai mult în aplicare la viața poporului în ansamblu, pentru că ideea de Biserică este încă foarte slab prezentată în ochii lor, în unele cercuri conducătoare spiritual ale mișcării tineretului german. Aceste voci, însă, se aud din ce în ce mai tare și conturează noi — și în același timp primordiale, originale, dar uitate — căi ale vieții religioase. *)

Mare poate fi rolul creștinismului ortodox răsăritean în asistența frățească la acest proces de rectificare religioasă, îmbogățire și reînnoire religioasă, mai ales că se desfășoară printre aceste promițătoare, cele mai bune m. b. cercurile tinerei generaţii a poporului german. Dar acest ajutor fratern necesită cea mai mare precauție, reținere și delicatețe.

Este greu să privești înainte, dar involuntar ajungi la concluzia că în spatele acestei proclamari a unui „nou stil” de viață, în spatele acestei dorințe spirituale de a-ți sluji poporul natal și de a te da să-l slujești, în spatele acestei aprofundări și spiritualizări a națiunii. simțind, în spatele acestei propovăduiri a autodisciplinei stricte și împreună cu În spatele acestui impuls spre bogăția și plinătatea Naturii, în spatele acestei dorințe de real, neatins, nedistorsionat, primordial și fundamental, spre Realitatea biruitoare, poate, deși în tăcere și abia de observat, marea recoltă a Domnului se coace.

Nikolai Arseniev.

*) De interes deosebit sunt cuvintele uneia dintre figurile marcante din mișcarea de tineret, Heinz Dietrich Wendland, în revista Zeit-wende: „Problema mișcării de tineret este plină de presimțiri și speranțe religioase. Aceasta este problema comuniunii religioase, problema comunității... În ultimă instanță, este vorba de adevărata comuniune vie în general, despre fundamentul necondiționat și scopul etern al comuniunii, a cărui apropiere în acest moment istoric se simte mai puternică ca niciodată. înainte de... Înainte de mișcarea religioasă a tineretului, luând-o în sensul restrâns al cuvântului, marile cuvinte străvechi despre Biserică, despre Împărăția lui Dumnezeu, despre trupul lui Hristos, despre împărtășirea sfinților, despre Sfânta Duhul, care pune bazele unei comuniuni adevărate, încep din nou să învie în tot sensul lor... Sacramentul Euharistiei ca sursă hrănitoare a comunicării devine din nou Realitatea copleșitoare și uimitoare. Adevărata părtășie crește doar din a sta în fața lui Dumnezeu.”

Еще показательнѣе, ибо они еще непосредственнѣе исходятъ болѣе изъ гущи молодежи молодежи,снѣе исходятъ го журнала «Legământul»: «Pentru că comunitatea este. nici o altă cale decât pentru cel care prinde putere din veșnicie și își îndreaptă viața spre viitor. „Nu avem un loc permanent aici, dar îl căutăm pe viitor” — doar atunci când acest cuvânt este despre o mulțime, sleht, se poate vorbi de o comunitate... Trebuie să avansăm de la simplă camaraderie la comunitate. Dar este potrivită numai pentru oamenii care s-au eliberat de ei înșiși și de lume în rugăciune». (Статья въ «Autoeducația religioasă». «The Bund», 1928, стр. 95).

Max Pribilla, SJ Către Cherry Unity. Stokholm Lausanne. Roma. Freiburg i. B. 1929 r.

Cartea celebrului teolog catolic M. Pribilla este dedicată unui studiu foarte detaliat al așa-zisului. „mișcare ecumenica”, care este o expresie a dorinței diferitelor confesiuni creștine de a restabili

unitatea bisericii. „Mișcarea ecumenică”, așa cum se manifestă în diverse fapte – în congrese, în crearea organizațiilor creștine generale etc., este foarte complexă și diversă. În ea se manifestă, cu o strălucire extremă, fragmentarea tragică a lumii creștine, neînțelegerea reciprocă fatală și cele mai mari dificultăți pe calea restabilirii unității pierdute. Și totuși această mișcare ecumenica nu este ceva întâmplător și superficial, artificial și inutil; în ea își găsește angoasa profundă a sufletului credincios modern pentru realizarea în întreaga lume creștină a legământului iubirii reciproce. Nesfârșite dispute, vrăjmășia fanatică a unor mărturisiri în raport cu altele, intoleranța și nedorința de a ne înțelege unul pe celălalt provoacă nevoia de a simți cu adevărat unitatea noastră în Hristos, căci nimeni care îl iubește pe Hristos și trăiește prin El nu poate și nu trebuie să fie străin de S.U.A. Dar cum să realizezi acest vis de apropiere, cum să depășești aceste imense dificultăți istorice, care au fost pline de secole, care au creat despărțiri nesfârșite între creștini? Istoria mișcării ecumenice din secolul al XX-lea arată foarte clar cât de greu, aproape imposibil, este realizarea unității în lucrurile cele mai generale și indiscutabile. Și totuși nu se poate decât să se bucure că mișcarea ecumenica crește și capătă putere, captând cercuri din ce în ce mai mari și aprofundându-și sarcina din ce în ce mai mult.
M. Pribilla dă în cartea sa o relatare foarte obiectivă și detaliată a celor mai importante două conferințe cu caracter ecumenic, cele de la Stockholm și Lausanne. Istoricul pregătirii acestor congrese, organizarea, activitatea și rezultatele acestora

Lucrările sunt descrise extrem de detaliat clar. Se poate spune fără exagerare că cartea Pribilla este o excelentă introducere în vasta literatură dedicată acestor două conferințe.
Dar în carte apare cu toată forța toată intransigența și intransigența Bisericii Catolice în raport cu mișcarea ecumenica. Deși autorul încearcă cu cea mai mare forță posibilă să dezvolte fundamentele acestei poziții a Romei, raționamentul său nu poate slăbi impresia grea a acelui triumf al formalismului și jurisprudenței cu care este colorat punctul de vedere catolic . Lumea creștină este grav bolnavă în timpul nostru, iar sursa acestei boli nu se află numai în fragmentarea creștinismului, ci și în pierderea (în rândul catolicilor) a durerii din cauza acestui ™ divizat. Nu este atât de ciudat și dureros că ei cred în absolutitatea Bisericii Catolice (căci și noi credem în absolutitatea Bisericii noastre Ortodoxe), dar că nici nu vor să comunice cu cei care nu sunt de acord cu ei și cer , în primul rând, supunerea față de ei înșiși, ca precondiție pentru comunicarea însăși! Această rigiditate, adevărata nesimțire pietrificată și pierderea legământului fundamental al lui Hristos își găsesc compensarea în încercările intensificate adesea complet exterioare de a subjuga Romei pe cei care nu sunt alături de ei... Noi, ortodocșii, plângem profund tragedia creștinismului, dar tocmai pentru că simțim cu adevărat în Biserica noastră plinătatea adevărului lui Hristos, nu ne este frică să participăm la convenții la care ne întâlnim cu protestanții. Mărturisim definitiv și distinct despre adevărul revelat nouă în Ortodoxie, dar luăm și de bunăvoie tot ce este bun pe care îl găsim de la alții. Credem că această cale a iubirii și a respectului este singura cale a „mișcării ecumenice” care poate, dacă nu în totalitate depăși, atunci măcar să slăbească diviziunile fatale din lumea creștină.

Recomandăm tuturor celor interesați de problema ecumenica să citească cartea valoroasă, deși unilaterală, Pribilla. *

V. V. Zt'nkovsky.

FRATII KARAMAZOV.

1 Die Urgestalt der Brüder Karamasoff. Dostoiewskis Quellen, Entwûrfe und Fragmente, Erlautert von W. Komarowitsch. - R. Piper und C-ie, München, 1929. S. XXXVI + 619).

Noul volum al ediției germane a moștenirii manuscrise a lui Dostoievski prezintă un interes deosebit. Și încă o dată trebuie să regretăm că textul original rămâne inaccesibil.

nym, și suntem forțați să folosim traducerea acolo unde ar fi atât de important să urmărim fiecare întorsătură de gândire, fiecare nuanță și indiciu. – Prin însăși natura lor, materialele nou publicate nu se pretează la o scurtă revizuire. Acestea sunt note împrăștiate, extrase și schițe. Aici este necesară o analiză detaliată, adesea meschină. Parțial, a fost făcut de V. Komarovich în articolul său introductiv și în note - aceasta este jumătate din întreaga carte. Komarovich este interesat în primul rând de întrebări istorice și literare: despre compoziție, despre geneza tipurilor. Dar în acest fel introduce și opera creativă a lui Dostoievski în istoria interioară. Practic, nu se poate decât să fie de acord cu Komarovich. Și mai presus de toate, însăși compoziția ultimului roman al lui Dostoievski este indiscutabil legată de ideile lui H. θ. Fedorov. Nu este o coincidență că patricidul se dovedește a fi centrul tragic al romanului - aceasta este o antiteză directă cu acea „cauză comună” a fraternității și a iubirii, care, potrivit lui Fedorov, ar trebui să se încheie cu o reuniune generală și o înviere a strămoșilor. . În schițele inițiale, Dostoievski vorbește de două ori despre învierea și învierea strămoșilor ca sarcini. Această idee nu mai este prezentă în textul final, dar tonurile și motivele duminicale pătrund în întregul roman. Non-frăția de frați, crimă și înviere - acestea sunt temele tragice din Karamazovi, inspirate de Fedorov. Se știe de mult că ideile lui Fedorov au făcut o impresie vie și puternică asupra lui Dostoievski - Komarovich oferă și noi detalii biografice. Și cu toate acestea, influența lui Feodorov a fost trecătoare. Acesta a fost impulsul care a cristalizat gândurile de lungă durată ale lui Dostoievski despre transformarea erosului pasionat într-o forță reunitoare. Și în sinteza creativă a lui Dostoievski, motivele lui Feodorov au fost transformate într-un mod deosebit. În această sinteză, o altă influență a fost cea mai puternică dintre toate - o impresie de lungă durată din imaginea Sfântului Tihon din Zadonsk. Komarovich povestește în detaliu despre încercările repetate ale lui Dostoievski de a-și desena imaginea, pe care, după propria sa recunoaștere, el „a luat-o în inimă” încă din 1861. Imaginea bătrânului Zosima nu este un portret al Sfântului Tihon, - Dostoievski a refuzat planul portretului. Aceasta este o imagine ideală, o sinteză artistică, un vis profetic, dar s-a format sub impresia predominantă a bătrânului Zadonsk. De aici torul, spiritul vesel, pe care Leontiev l-a confundat cu un „creștinism roz” fictiv și l-a respins ca fiind umanism. Într-un singur lucru, Leontiev avea dreptate: Dostoievski nu a șters-o pe Zosima de la bătrânul Ambrozie... Când a plecat la Optina în 1878, purta deja în inimă și în imaginația sa creatoare imaginea unui bătrân blând și sfânt; dar ceea ce a văzut

acolo, nu i-a rupt visele și a introdus imaginea care fusese deja formată înainte în cadrul Schitului Optina... Komarovich arată convingător cum în biografia bătrânului Zosima faptele din viața Sf. Zosima au fost transformate și repetate. Tikhon, - și în învățăturile lui Zosima se pot auzi motivele Schimbării la Față și duminică ale instrucțiunilor făcătorului de minuni din Zadonsk și chiar și cuvintele și frazele sunt adesea repetate. Pe de altă parte, Komarovich arată că lui Dostoievski i-a dat mult „Povestea” călugărului Parthenius, pe care o cunoștea de multă vreme - la un moment dat Ap era pasionat de ei. Grigoriev. Putem fi de acord că limba lui Parthenius l-a ajutat pe Dostoievski să găsească stilul potrivit pentru învățăturile bătrânului Zosima, pe care poveștile sale l-ar putea inspira, trezi imaginația. Dar Parthenius însuși este prea departe de Zosima și nu prea este lumină în Poveștile sale... Komarovich nu își duce analiza până la capăt. În orice caz, Sfântul Tihon nu poate fi văzut ca un reprezentant al Rusiei antice. Aceasta este originalitatea lui, că a fost, în tipul său spiritual, un om de o nouă, deja după epoca lui Petru cel Mare, că a trecut prin școala „latină” și nu s-a sfiit deloc de literatura religioasă occidentală (cf. . John Arndt) A fost un om al secolului al XVIII-lea vag. Atât tipul evlaviei sale, cât și natura gândirii sale teologice sunt foarte departe de tipul mediu de la Moscova din secolul al XVII-lea. În mod neașteptat, la St. Tihon, contemplațiile luminoase ale vechilor mistici bizantini sunt reînnoite - viziunea luminii lui Tabor, patosul Schimbării la Față și toată bucuria inundabilă, atât de puternic declanșată de tristețea și jena lui frecventă. Și într-un anumit sens, el este un vestitor al Sf. Serafim... Aici Dostoievski a descoperit nu Rusia antică, ci cea interioară. - În comentariul lui Komarovich, capitolul despre Alioșa și Grușenka, despre căsătoria lor, parcă mistică, este foarte interesant. El restabilește preistoria creativă a acestui motiv la Dostoievski (în primul rând prin „Demoni”) și o urmărește mai departe, până la „Răzbunarea groaznică” a lui Gogol... Cu toate acestea, se poate discuta despre semnificația acestei scene în planul lui Dostoievski. Acest lucru este legat de sensul imaginii lui Alyosha, iar această imagine rămâne încă neclară. Komarovich nu menționează intrarea lui Suvorin în Jurnalul său, potrivit lui Dostoievski, că Alioșa trebuie să ajungă ulterior la teroare și la eșafod. Acest lucru necesită o explicație - cum a disprețuit Dostoievski viitorul „fraților Karamazov”? - Komarovich nu analizează istoria creativă a „Legenda Marelui Inchizitor”, evidențiind acest capitol al comentariului său într-un eseu special. Acesta este un decalaj sensibil în cercetarea sa, deoarece „Legenda” este unul dintre nodurile tragice ale romanului. Semnificația lui nu a fost încă deslușită până la sfârșit și se poate argumenta că a vrut în el

spune Dostoievski. Acum putem spune cu fermitate că vechile lui gânduri au fost încrucișate și cristalizate în el. În special, deja în Stăpâna (1847), Murin spune aproape același lucru ca și Inchizitorul: „Nu există grija mai dureroasă pentru o persoană decât să găsească pe cineva căruia să-i transfere cât mai curând acel dar al libertății cu care aceasta. se naște nefericită creatură. Dar numai cel care le calmează conștiința va pune mâna pe libertatea oamenilor... Există trei forțe, singurele trei forțe de pe pământ care pot învinge și captiva pentru totdeauna conștiința acestor rebeli neputincioși pentru fericirea lor - aceste forțe: miracol, mister și autoritate... Să le spunem că orice păcat va fi ispășit dacă se face cu permisiunea noastră

„... (Compară articolul lui A. L. Bem: „Dramă” tyzation of delir „în colecția Praga: Despre Dostoievski, I -1929). S-ar putea crede că alcătuirea „Legendei” a fost un indiciu, pentru Dostoievski, prin parodiile medievale ale papalitatei.-Initum Sancti Evangeli! secundum marcus argenti. In ilio tempore dixit Papa romanio: Si Filius hominis venerit ad. sedem Majesta-tis Nostrae, dicite: Amice, ad quid venisti et si pulsans perseve-raverit nihil dans vobis, ejicite cum in tenebras exteriores... (din Cazmina Buzana, vezi articolul lui I. I. Lapshin: „Cum sa întâmplat; The Legenda Marelui Inchizitor? „în aceeași colecție de la Praga). Întrebarea este însă nu cum și de unde apar motivele individuale ale Legendei, ci ce a vrut să exprime Dostoievski. De mult se recunoaște că el a vorbit nu numai despre catolicism. Se poate spune mai tăios - „Legenda” a fost scrisă în primul rând nu despre catolicism. Iar Dostoievski în ea vorbește nu despre contradicțiile vieții creștine, nu despre „adevărul dublu”, ci despre planul de a baza bunăstarea pe constrângere - și acest plan este mai larg și mai vechi decât catolicismul. Aceasta este „ideea romană” care învinge preceptele lui Hristos în catolicism. Dar, în primul rând, Dostoievski a cunoscut-o în socialism și a fost șocat de tragedia constrângerii și de tragedia ambelor părți - pentru cei constrânși, poate chiar mai mare decât pentru cei constrânși. Iar observația a fost generalizată: în socialism, Dostoievski a văzut catolicismul secularizat și, astfel, a ajuns la problema catolică. Se luptă cu ideea catolică pentru a depăși chiliasmul socialist, „a treia ispită” – Apollo, care a înviat la Hristos. Iar „Legenda” este o pildă despre „ideea romană”. Komarovich, în comentariul său, arată că antiteza dintre Est și Vest, „Bizanțul și Roma”, este țesut în compoziția intimă a romanului: Ivan, Katya, Smerdiakov sunt o manifestare a spiritului occidental. În roman există o polemică dialectică internă cu „ideile de la Geneva” (o temă constantă a lui Dostoievski) și cu Georges-Zandism - include o anumită parodie a sentimentalului.

nou roman, în primul rând despre Mauprat, de unde multe motive compoziționale sunt repetate în scenele crimei și procesului. Astfel, polemica ideologică se transformă într-una literară. Și tocmai în ceea ce privește această luptă internă a lui Dostoievski cu „ideile de la Geneva” și cu principiile din 1989, adică cu ideea seculară de libertate, egalitate și fraternitate, Legenda trebuie explicată. După imaginea Inchizitorului, Dostoievski a vrut să spună că este posibil să se stabilească bunăstarea prin constrângere numai prin amânarea conștiinței, atât a propriei persoane, cât și a altcuiva. – Materialele nou publicate nu explică pe deplin intenția Fraților Karamazov. Se poate face o observație importantă: în schițele inițiale, Dostoievski numește personajele viitorului roman prin numele foștilor săi eroi, deci viitorul Alioșa înseamnă, ca - „Idiot”. Aceasta arată continuitatea gândirii sale creatoare. Trăiește mereu într-o singură lume de viziuni creative, mituri simbolice deosebite și, din când în când, își schițează contemplațiile fluide. Și se gândește mereu la un singur lucru: la individ și la mediu, la libertate și constrângere, la reconciliere și discordie... Aceasta este principala lui aporie. Dostoievski pictează mereu, parcă, un singur tablou, toate romanele lui sunt doar schițe pentru ea. Și „Frații Karamazov” este și o schiță - pânza a rămas neterminată. Calea creativă a lui Dostoievski nu a fost dreaptă, a răsucit el. Și a inclus în mod creativ toate buclele și zigzagurile în sinteza sa, precum momentele și motivele sale

dialectice. Dostoievski a fost acut deranjat de tentația chiliasmului, nu a știut întotdeauna să o depășească... N-a depășit-o nici în ultimul său roman. Dar luminat puternic calea de ieșire. Viziunea misterioasă a lui Alyosha asupra sicriului bătrânului trece linia istoriei. „Cana Galileii” este sfârșitul istoriei, luminând suferința istorică cu lumină serafică. Aceasta nu este o sinteză, ci tema unei sinteze: nu chiliasm, ci transfigurare și înviere. - Creația lui Dostoievski, acesta este un minereu metafizic neprelucrat; și așteaptă și necesită procesare speculativă. Poate a sosit momentul pentru asta.

George V. Florovsky. 1929. HP. 23.

Imp. de Navarre, 5, rue des Gobelins, Paris.
Biblioteca „Runivers”
Biblioteca „Runivers”
Biblioteca „Runivers”